

Valvontalautakunta

VALVOO ASIANAJAJIA, JULKISIA OIKEUSAVUSTAJIA
JA LUVAN SAANEITA OIKEUDENKÄYNTIÄVUSTAJIA

Valvontakertomus 2018

Suomen Asianajajaliiton julkaisu 1/2019

ISBN 978-952-5552-33-1 (nid.)

ISBN 978-952-5552-34-8 (pdf)

ISSN 0781-5840

Kuvat: Mikko Kauppinen

Tekstit: Pia Kauppinen, Minna Melender ja Johanna Kainulainen

Graafinen suunnittelu: Neodesign Oy

Tilastograafit: Anna-Kaisa Jormanainen

Taitto: PPD Studio

Paino: Painotalo Plus Digital Oy

Valvontakertomus 2018

Sisällys

HAASTATTELUT JA ASiantuntijakirjoitukset

Valvontalautakunnan puheenjohtajat:

Kaikki peliin vastauksessa	6
Valvoa vai rangaista?	8
Det är både möjligt och klokt att använda svenska	10

1 VALVONTALAUTAKUNTA

1.1 Lainsäädäntömuutosten vaikutus valvontalautakunnan asemaan	11
1.2 Valvonnan laajenemisen vaikutuksista	12
1.3 Valvontalautakunnan tehtävät ja jäsenet	13
1.4 Valvontalautakunnan kokoonpano	15
1.5 Kaavio valvontaprosessista	16

2 LUVAN SAANEIDEN OIKEUDENKÄYNTIAVUSTAJIEN VALVONTA

2.1 Luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevan lainsäädännön vaikutus hyvää asianajajatapaa koskeviin ohjeisiin	18
--	----

3 TAPAUSELSTUKSET

3.1 Hyvän asianajattavan velvoittavuus ja lähteet (TO 1. luku)	20
3.2 Perusarvot (TO 3. luku)	21
3.2.1 Lojaalisuus (TO 3.1)	21
3.2.2 Kunniallisuus (TO 3.5)	23
3.3 Yleiset velvollisuudet (TO 4. luku)	27
3.3.1 Huolellisuus ja tehokkuus (TO 4.1 ja laki luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista 8 § 1 mom. 6-kohta)	28
3.4 Velvollisuudet asiakasta kohtaan (TO 5. luku)	39
3.4.1 Yhteydenpito asiakkaaseen (TO 5.4)	40
3.4.2 Tärkeiden ratkaisujen hyväksyttäminen (TO 5.5)	42
3.4.3 Oikeus luopua tehtävästä (TO 5.9)	42
3.4.4 Asiakirjojen luovuttaminen (TO 5.11)	44
3.4.5 Asianajopalkkio (TO 5.12 ja palkkio-ohje)	46
3.4.6 Asianajokulujen kattaminen ulkopuolisin varoin (TO 5.13)	47
3.4.7 Palkkioerimielisyys (TO 5.15)	47
3.5 Esteellisyys (TO 6. luku)	48
3.5.1 Esteettömyys (TO 3.3 ja laki luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista 8 § 1 mom. 3-kohta)	48
3.5.1 Esteellisyys samassa asiassa (TO 6.1)	50
3.5.3 Esteellisyys lojaalisuusvelvollisuuden perusteella (TO 6.2)	53
3.5.4 Esteellisyys salassapito- ja vaitiolovelvollisuuden perusteella (TO 6.3)	55

3.6 Velvollisuudet asiakkaan vastapuolta kohtaan (TO 7. luku)	55
3.6.1 Sovinnollisuus (TO 7.1 ja laki luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista 8 § 1 mom. 13-kohta)	55
3.6.2 Painostuskielto (TO 7.3).....	57
3.7 Velvollisuudet tuomioistuimessa (TO 8. luku)	58
3.7.1 Arvonannon osoittaminen (TO 8.1 ja laki luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista 8 § 1 mom. 16-kohta).....	58
3.8 Asianajaja ja muut ammattikunnan edustajat (TO 9. luku)	61
3.8.1 Yhteydenpito vastapuoleen (TO 9.2).....	61
3.9 Asianajotoimiston järjestäminen (TO 11. luku)	62
3.9.1 Toiminimi ja tunnisteet (TO 11.3)	62
3.9.2 Asianajotoimiston asianmukainen järjestäminen ja henkilökunnan valvonta (TO 11.5).....	62
4 TILASTOTIETOJA VALVONNASTA	64
4.1 Vireille tulleet asiat	64
4.2 Ratkaistut valvonta- ja palkkioriiita-asiat	64
4.2.1 Valvonta-asiat	64
4.2.2 Palkkioriiita-asiat.....	65
4.2.3 Valvonta- ja palkkioriiita-asioiden keskimääräinen käsittelyaika	65
4.2.4 Muutoksenhaku valvonta-asioissa.....	65
4.2.5 Helsingin hovioikeuden ratkaisemat valitukset.....	65
4.2.6 Muutoksenhakulupa korkeimpaan oikeuteen.....	65
5 SAMMANFATTNING	68
6 YHTEYSTIEDOT	71

Valvontalautakunnan puheenjohtajat: Kaikki peliin vastauksessa

Kanteluun tulee vastata asiallisesti ja täsmällisesti. "Ässien hihaan jättäminen" mahdollista muutoksenhakua varten ei ole järkevää.

TEKSTI: JOHANNA KAINULAINEN // KUVA: MIKKO KAUPPINEN

Viime vuonna valvontalautakuntaan tuli vireille 615 asiaa, joista 512 oli valvonta-asioita ja 103 palkkioriihtasioita. Yleisimmät syyt kanteluille olivat huolimattomuus, viivytys, laiminlyönnit päämiehen informoimisessa ja esteellisyys.

Kanteluun vastaaminen on tarkkaa puuhaa: vastauksesta tulisi ilmetä kaikki oleellinen. Toisaalta liika on liikaa. Jos ei ole uutta lausuttavaa, ei kannata lausua mitään. Kirjeenvaihto pyritäänkin rajoittamaan kahteen kierrokseen.

Valvontalautakunnan puheenjohtaja **Harri Tuure** kertoo, että vastauksissa on näkyvissä yllättävä trendi: kantelun kohde ei aina vastaa täydellisesti, vaan asioita ikään kuin jätetään jemmaan.

– Näyttää välillä siltä, että jos valvontalautakunnassa tulee seuraamus, kantelun kohde tuo asioiden oikean laidan esille vasta hovioikeudessa, hän kertoo.

– Osa ei ota prosessia vakavasti. Tämä ei ole prosessi, jossa muutoksenhakutuomioistuimena toimiva Helsingin hovioikeus enää arvioisi itse asiaa, vaan se arvioi vain prosessin laillisuutta, varapuheenjohtaja **Veronica Dalenius** lisää.

KKO:lta ennakkoratkaisu

Aiheeseen liittyy KKO:n tuore ennakkoratkaisu. Asianajaja oli saanut valvontalautakunnalta

varoituksen liian suuresta laskutuksesta. Asianajaja valitti ratkaisusta hovioikeuteen sekä myöhemmin korkeimpaan oikeuteen ja vaati, että varoitus poistetaan ja että valvontalautakunnassa, hovioikeudessa tai korkeimmassa oikeudessa toimitetaan suullinen käsittely, jossa kuultaisiin todistajaa.

Korkein oikeus hylkäsi vaatimuksen. Sen mukaan todistajaa olisi voitu kuulla alun perin jo valvontalautakunnassa, jos asianajaja olisi näin vaatinut. Hän ei kuitenkaan todistajaa esittänyt.

– Ei siis kannata jättää ässiä hihaan, Dalenius muistuttaa.

Vaikka kantelu saattaa ärsyttää, vastauksessa kannattaa aina pyrkiä asiallisuuteen. On sellaisiakin tapauksia, joissa kantelija on kannellut uudestaan siitä, miten kantelun kohde on vastannut alkuperäiseen kanteluun.

– Ja vaikka itse alkuperäisestä kantelusta ei ole tullut seuraamusta, kielenkäytöstä prosessin aikana on saattanut tulla, Tuure tiivistää.

Valvonnalle kiitosta jäsenyytyväisyyskyselyssä

Asianajajaliitto teki viime vuonna jäsenyytyväisyyskyselyn, johon vastasi 20 prosenttia asianajajista. Valvonta sai liiton toimintasektoreista parhaat arvostukset. Puheenjohtajat ovat erittäin

tyytyväisiä ja pitävät tulosta seurauksena toiminnan pitkäjänteisestä kehittämisestä.

– Tämä toiminta on asiakaspalvelutyötä. Mielestäni tulos osoittaa, että valvontayksikkö on onnistunut asiakaspalvelussa. Eli vaikka kantelun kohteelle olisi tullut seuraamus, itse prosessi on ollut toimiva, Veronica Dalenius pohtii.

– Asianajat ovat olleet tyytyväisiä ratkaisujen laatuun. Niihin onkin panostettu sisäisessä kehittämistyössämme jo usean vuoden ajan, valvontajohtaja **Pia Kauppinen** kertoo.

Luottamustehtävässä tulee varovaiseksi

Valvontalautakunnan puheenjohtajat ovat yhtä mieltä siitä, että luottamustehtävä valvontalautakunnassa on työläs, mutta samalla poikkeuksellisen antoisa näköalapaikka hyvän asianajatavan soveltamiseen.

Varapuheenjohtaja **Hannele Kojo** muistelee, kuinka eräs valvontalautakunnassa toiminut kollega oli alussa hämmästellyt ”Herranen aika, voiko kollega tehdä noin?” Myöhemmin kokemuksen kartuttua hämmästely muuttui muotoon ”Herranen aika, eikö noinkaan voi tehdä?”

– Kyllä tässä aika varovaiseksi tulee itsekin joka asian suhteen, valvontalautakunnan puheenjohtaja summaa.

Asioiden jemmaus ei kannata.

Valvoa vai rangaista?

Valvontalautakunnan jäsen, professori Matti Tolvanen pohtii kirjoituksessaan, missä määrin asianajajien, julkisten oikeusavustajien ja luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien valvonnassa tulisi soveltaa rikosprosessia ohjaavia periaatteita.

TEKSTI MATTI TOLVANEN // KUVA MIKKO KAUPPINEN

Valvontalautakunta valvoo eettisten sääntöjen noudattamista ja määrää sanktiot niiden rikkomisesta, rikosoikeudellisia sanktioita määräävät tuomioistuimet ja eräät muut toimivaltaiset viranomaiset.

Sekä eettisten sääntöjen valvonnassa että rikosprosessissa on sama tavoite: luottamuksen ylläpitäminen. Rikosoikeudella ja rikosprosessilla pidetään yllä ihmisten luottamusta valtion säätämien normien noudattamiseen ja siihen, että normien rikkomiseen puututaan tehokkaasti ja oikeudenmukaisuuden takaavalla tavalla. Eettisten sääntöjen valvonnalla puolestaan ylläpidetään ihmisten luottamusta siihen, että uskoessaan asiansa asianajajan tai lupalakimiehen hoidettavaksi he saavat laadukasta, asiantuntevaa, asioihin paneutuvaa ja eettisesti kestävää asianajopalvelua. Eettisillä säännöillä ja niiden valvonnalla on toinenkin ulottuvuus, niillä ylläpidetään asianajajakunnan ja lupalakimiesten ammatillista identiteettiä.

Pitääkö eettisten sääntöjen valvonnassa noudattaa rikosoikeudesta tuttua laillisuusperiaatetta? Jos laillisuusperiaatetta sovelletaan, asianajajaa tai lupalakimiestä voitaisiin moittia vain eettisiin normistoihin nimenomaisesti kirjatun säännön rikkomisesta. Hyvää asianajajatapaa ja asianajotapaa koskeva eettinen normisto on asian luonteesta johtuen kuitenkin rikosoikeudellista normistoa joustavampi ja myös käytännön kaut-

ta vakiintuvan luovan tulkinnan mahdollistava. Tapaohjeiden 1.1-kohdassa on nimenomaisesti kirjoitettu, että tapaohjeet eivät kuvaa hyvää asianajajatapaa tyhjentävästi, vaan hyvä asianajajatapa koostuu myös muista asianajajaa velvoittavista ohjeista, valvonta-asioissa annetuista ratkaisuista ja asianajajakunnan omaksumista hyväksyttävistä käytänteistä. Laillisuusperiaatteen (epätäsmällisyyskielto, tulkinnan rajoitukset) soveltaminen voi tulla ajankohtaiseksi tapauksissa, joissa harkitaan seuraamusmaksun määräämistä tai erottamista (KKO 2015:30).

Rikosprosessin keskiöön on noussut parin vuosikymmenen aikana kysymys syytetyn itsekriminointisuojaista. Sillä on ollut heijastusvaikutus valvontaan. Valvontalautakunnan täysistunnoissa moitteen kohteena olevaa asianajajaa muistutetaan siitä, ettei hänen tarvitse kertoa sellaista, mikä voisi johtaa hänet syytteen vaaraan. Tässä on paikallaan varoituksen sana. Asianajajan on laissa nimenomaisesti ilmaistun normin (asianajalain 7 d §) velvoittamana selvitettävä asiaa valvontamenettelyssä avoimesti ja totuudenmukaisesti. Näin asian pitää eettisten sääntöjen valvontamenettelyssä ollakin. Jos ongelmaan ei löydetä muutoin ratkaisua, asianajajalakiin on säädettävä palomuurisäännös, joka kieltää valvontamenettelyssä esitettyjen lausumien käyttämisen myöhemmässä (tai samanaikaisessa) rikosprosessissa asianajajaa tai lupalakimiestä vastaan. Valvontamenettelyssä

pitää pyrkiä mahdollisimman kattavaan selvitykseen, eikä vaitiolo-oikeuden tai todistustaakanormien soveltamiselle ole tässä menettelyssä lähtökohtaisesti sijaa.

Seuraamusmaksun määräämisessä noudetaan varsin pitkälle rikosoikeudellisen rangaistuksen mittaamisessa sovellettavien mitaamissääntöjen kaltaisia normeja. Tähän ei ole huomauttamista. Sääntely on selkeää ja valvontakäytännön karttuessa on hahmotettavissa toivottavasti yhtenäinen soveltamiskäytäntö. Pulmallista on kuitenkin, missä määrin valvontamenettelyssä pitää soveltaa rikosoikeudellisia konkurrenssisääntöjä. Minun vastaukseni tähän on: ei missään määrin. Ongelma tulee esiin valvontalautakunnan täysistunnoissa, kun pohditaan seuraamusmaksun määräämistä. Selvää on, että samalla kertaa käsiteltävistä moitteista annetaan yhteinen seuraamusmaksu. Sen sijaan jälkikonkurrenssia ei valvontamenettelyssä tule soveltaa, koska laki ei sitä edellytä. Tarkoitin tässä tilanteita, jossa asianajajalle on määrätty

Eettisten sääntöjen tulkinta ja soveltaminen tulisi pitää ammattikunnan omissa käsissä, vilkuilematta liikaa rikosoikeuden ja -prosessin suuntaan.

seuraamusmaksu ja myöhemmin tulee käsiteltäväksi kantelu, joka koskee asianajajan menettelyä ennen ensimmäisen seuraamusmaksun määräämispäivää. Rikosoikeuden sääntöjä ei tule ulottaa valvontamenettelyyn ”luovalla” tulkinnalla pidemmälle kuin lain kirjoitettu sanamuoto antaa myöten.

Ongelma on myös kahdesti rankaisemista koskevan kiellon soveltaminen. Se koskee tosin vain seuraamusmaksua. Laissa on nyt nimenomaisesti säädetty, ettei seuraamusmaksua saa määrätä, jos samaa rikkomusta koskeva asia on vireillä esitutkinnassa, syyteharkinnassa tai tuomioistuimessa rikosasiaan taikka jos asianajaja on lainvoimaisesti tuomittu rangaistukseen kyseisestä rikkomuksesta (asianajajalain 7 §). Sääntöä ei pidä ulottaa tämän laajemmalle. Asianajajaliitosta erottaminen tai lupalakimiehen luvan peruuttaminen ovat turvaamistoimen luonteisia. Niillä pyritään estämään se, että toisten oikeudellisia asioita hoitaisi henkilö, jonka kyvystä noudattaa alan eettisiä sääntöjä, ja monessa erottamistapauksessa jopa lakia, on voitu esittää perusteltu vakava huoli.

Ylipäätään on syytä pyrkiä pitämään eettisten sääntöjen tulkinta ja soveltaminen mahdollisimman pitkälle ammattikunnan omissa käsissä, vilkuilematta liiallisessa määrin rikosoikeuden ja rikosprosessin suuntaan. Myös korkein oikeus on muutamassa ennakkopäätöksessään tunnistanut hyvien eettisten sääntöjen valvonnan rikosprosessista poikkeavan ominaisuutensa (KKO 2015:30, KKO 2016:44 ja KKO 2019:11).

Det är både möjligt och klokt att använda svenska

Den som är föremål för ett klagomål har rätt att svara på klagomålet på finska eller svenska. Den som är föremål för ett klagomål bestämmer på vilket språk avgörandet ges. Svenskspråkiga gör klokt om de utnyttjar möjligheten att svara på sitt modersmål.

TEXT: JOHANNA KAINULAINEN

Advokat **Veronica Dalenius** har verkat i tillsynsnämnden sedan 2011, först som suppleant och senare som ordförande för tredje sektionen. Tredje sektionen är tvåspråkig, dvs. den behandlar klander både på finska och på svenska.

Dalenius uppmuntrar att använda sitt modersmål i klagomålsprocessen. Därigenom bibehålls tillgången och nivån på tjänsten på svenska i tillsynsnämnden också i fortsättningen. Den som är föremål för ett klagomål väljer språket, påpekar Dalenius.

– Vi har resurser och kompetens att behandla klagomål också på svenska. En person med svenska som modersmål kan därför använda sitt språk då han eller hon ger sitt svar.

Behandlingen går lika snabbt

Hon berättar att hon ibland har märkt att svenskspråkiga kollegor som varit föremål för klagomål trots detta gett sina svar på finska. Dalenius förmodar att vissa kanske tror att behandlingen

av ärenden på svenska tar längre tid. Detta stämmer dock inte.

Hon understryker att i tredje sektionen är behandlingstiden den samma som i andra sektioner, dvs. den hastighet med vilket ett ärende behandlas beror inte på språket.

Inom domstolsväsendet kan situationen vara annorlunda, säger Dalenius. Biträden som driver svenskspråkiga ärenden måste ibland av taktiska skäl fundera på vilket språk de ska välja då de lämnar in ett ärende till tingsrätten, för att inte språket ska fördröja processen.

Rådgivning i klagomål ges utöver på finska och svenska också på engelska, men den egentliga klagomålsskrivelsen ska emellertid alltid lämnas in antingen på finska eller svenska.

Den som är föremål för ett klagomål väljer kommunikationsspråket.

1 Valvontalautakunta

1.1 Lainsäädäntömuutosten vaikutus valvontalautakunnan asemaan

Asianajalain 6 a §:n 1 momentin mukaan asianajajayhdistyksen yhteydessä toimivat riippumattomat valvontalautakunta ja valvontayksikkö, joille kuuluvat tässä laissa säädetty asianajajien toiminnan valvontaan liittyvät tehtävät. Säännöksen 5 momentissa säädetään, että valvontayksikköön kuuluva toimihenkilö ei saa osallistua asianajajayhdistykselle kuuluvien muiden kuin 1 momentissa tarkoitettujen asioiden hoitamiseen, jos osallistuminen voi vaarantaa valvontayksikön tehtävien hoidon riippumattomuutta ja puolueettomuutta.

Vuoden 2013 alusta tuli voimaan laki luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista (17.6.2011/715). Samassa yhteydessä tehtiin muutoksia myös asianajalakiin (17.6.2011/716). Nämä muutokset vaikuttivat valvontalautakunnan toimintaan ensinnäkin siten, että valvonnan piiriin tulivat osittain myös luvan saaneet oikeudenkäyntiavustajat. He ovat lakimiehiä, joille erillinen oikeudenkäyntiavustajalautakunta on myöntänyt luvan toimia oikeudenkäyntiasiamiehinä ja -avustajina. Lain muutos myös lisäsi valvontalautakunnan itsenäistä asemaa suhteessa Suomen Asianajajaliittoon. Lisäksi valvontalautakunnan kokoonpano muuttui siten, että valvontalautakunnan jäseniksi tuli myös kaksi luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien edustajaa.

Asianajalain muutosta koskeneessa hallituksen esityksessä (HE 318/2010) perusteltiin valvonnan keskittämistä Asianajajaliiton valvontalautakuntaan seuraavasti:

”Valvonnan järjestämisen kannalta helpoin vaihtoehto olisi toteuttaa valvonta vastaavasti kuin asianajajien ja julkisten oikeusavustajien valvonta nykyisin, jolloin valvovana elimenä toimisi Asianajajaliiton valvontalautakunta. Asianajajaliiton valvontalautakunnalla on korkea osaamisen taso ja pitkäaikainen kokemus hyvän asianajajatavan valvonnasta. Valvonta tapahtuisi myös kustannustehokkaasti, kun se hoidettaisiin kaikkien osalta samassa elimessä. Koska valvontalautakunta valvoisi tällöin paitsi asianajajia ja julkisia oikeusavustajia, myös luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia, jotka eivät ole ja joista osa ei edes voisi olla Asianajajaliiton jäseniä, olisi tällöin kuitenkin tarpeen vahvistaa valvontalautakunnan riippumattomuutta ja toiminnallista erillisyyttä Asianajajaliitosta.

Toisaalta siltä osin kuin kyse on elinkeinoluvan kurinpidollisesta peruuttamisesta ja seuraamusmaksun määräämisestä, tullaan ainakin lähelle merkittävää julkisen vallan käyttöä, joka voidaan perustuslain 124 §:n mukaan uskoa vain viranomaiselle. Mainituilla perusteilla esityksessä ehdotetaan, että luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja olisi sekä valvontalautakunnan että oikeudenkäyntiavustajalautakunnan valvonnan alainen.”

Asiaa käsitelleessä lakivaliokunnan mietinnössä valvonnan järjestämisestä ja valvontalautakunnan riippumattomuudesta todettiin seuraavasti (LaVM 40/2010):

”Valiokunta on pohtinut oikeudenkäyntiasiamiehen valvontamenettelyn erilaisia järjestämistapoja. Valiokunnan mielestä esitettyä valvontarakennetta voidaan puoltaa ottaen huomioon esityksen

lähtökohta, jonka mukaan oikeudenkäyntiasiamiehet ovat velvollisia noudattamaan asiallisesti saman sisältöisiä ammattieettisiä sääntöjä kuin asianajajat ja julkiset oikeusavustajat. Ehdotukset valvontalautakunnan roolista ja muutoksenhaun järjestämisestä yhdenmukaisesti asianajajia ja julkisia oikeusavustajia koskevien valvonta-asioiden kanssa ovat perusteltuja yhteneväisen ratkaisukäytännön turvaamisen kannalta. Valiokunta pitää kuitenkin tarpeellisena, että valvonnan toimivuutta seurataan ja arvioidaan, tuleeko järjestelmää jatkossa kehittää.

Kun valvontalautakunnalle annetaan oikeudenkäyntiasiamiehiä koskevia valvontatehtäviä, on tarpeellista, että valvontalautakunnan riippumattomuutta ja toiminnallista erillisyyttä Asianajajaliitosta vahvistetaan. Esityksessä ehdotetaan, että valvontalautakunnan kokoonpanoa laajennetaan ja että siihen otetaan jäseniksi asianajajien ja laissa tarkemmin määriteltyjen muiden lakimiesten lisäksi myös luvan saaneita oikeudenkäyntiasiamiehiä. Tässä yhteydessä on syytä tähdentää, että valvontalautakunnan jäsenet toimivat tehtävässään tuomarin vastuulla ja asioita valmistelevan valvontayksikön toimihenkilöihin sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Lisäksi valvonta-asioiden käsittelyn järjestämiseen liittyvä yksi periaatteellinen lähtökohta on se, että valvonta-asioiden ohjautuminen valvontalautakunnan eri jaostojen kesken tapahtuu tuomioistuinten tapaan sattumanvaraisesti, jolloin etukäteen ei ole tiedossa, ketkä käsittelevät tiettyä valvonta-asiaa. Myös tämä osaltaan turvaa käsittelyn objektiivisuutta.”

Edellä mainituista syistä johtuen valvontalautakunnan ja valvontayksikön riippumattomuutta suhteessa Suomen Asianajajaliittoon on vahvistettu. Valvontayksikön henkilökunta ei osallistu Asianajajaliiton sellaisten tehtävien hoitamiseen, joihin osallistuminen voi vaarantaa valvontayksikön tehtävien hoidon riippumattomuutta ja puolueettomuutta.

1.2 Valvonnan laajenemisen vaikutuksista

Valvontalautakunta valvoo asianajajien lisäksi valtion oikeusaputoimistoissa työskenteleviä

julkisia oikeudenkäyntiavustajia sekä luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia. Oikeudenkäyntiavustajalautakunnan myöntämiä voimassa olevia oikeudenkäyntiavustajalupia oli vuoden 2018 lopussa 1 603. Oikeudenkäyntiavustajalautakunta ylläpitää luetteloa myönnettyistä oikeudenkäyntiavustajaluvista, mutta tarkempia tilastotietoja lupajuristien sijoittumisesta asianajotoimistoihin, lakiasiantoimistoihin ja muihin työpaikkoihin ei toistaiseksi ole saatavissa. Asianajajaliiton aktiivijäseniä eli asianajajia oli vuoden 2018 lopussa 2 143. Valtion oikeusaputoimistoissa työskenteleviä julkisia oikeusavustajia puolestaan oli noin 220.

Valvontalautakuntaan on ennen vuotta 2014 tullut vuosittain vireille noin 500 kantelua ja palkkioriihta-asiaa. Vuonna 2014 valvontalautakuntaan saapuneiden asioiden määrä lähti selvään nousuun luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien tultua valvonnan piiriin. Vireille tulleiden asioiden määrä on asettunut pysyvästi yli 600 asiaan vuodessa.

Asianajajiin, julkisiin oikeusavustajiin ja luvan saaneisiin oikeudenkäyntiavustajiin kohdistettujen kanteluiden määrät vuosina 2014–2018 ovat jonkin verran muuttuneet, kun tietoisuus myös luvan saaneisiin oikeudenkäyntiavustajiin kohdistuvasta valvonnasta on lisääntynyt. Vuonna 2018 vireille tulleista kanteluista noin 78 prosenttia kohdistui asianajajaan, noin 16 prosenttia luvan saaneeseen oikeudenkäyntiavustajaan ja noin 6 prosenttia julkiseen oikeusavustajaan. Luvut olivat vuonna 2017 suunnilleen samat; vireille tulleista kanteluista 77 prosenttia kohdistui asianajajaan, 17 prosenttia luvan saaneeseen oikeudenkäyntiavustajaan ja 6 prosenttia julkiseen oikeusavustajaan. Tätä aikaisemmin vuonna 2016 vireille tulleista kanteluista 81 prosenttia kohdistui asianajajaan, 11 prosenttia luvan saaneeseen oikeudenkäyntiavustajaan ja 8 prosenttia julkiseen oikeusavustajaan. Asianajajiin ja julkisiin oikeusavustajiin kohdistettujen kanteluiden määrä siis hieman laski ja luvan saaneisiin oikeudenkäyntiavustajiin kohdistettujen kanteluiden määrä nousi vuosina 2017 ja 2018. Luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevien kanteluiden lisääntyminen noin 6 prosentilla vuonna 2017 edelliseen vuoteen verrattuna selittyi pääosin

turvapaikka-asioita hoitaviin avustajiin kohdistetuista kanteluista. Vuonna 2018 luvan saaneisiin oikeudenkäyntiavustajiin kohdistuvissa kanteluissa ei ole samanlaista yhteistä selittävää tekijää kuin vuonna 2017.

Tilastotietoja vertailtaessa on huomattava, että luvut eivät ole keskenään vertailukelpoisia sen vuoksi, että luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien valvonta on toistaiseksi huomattavasti suppeampaa kuin asianajajien ja julkisten oikeusavustajien. Valvontalautakunnalla ei ole toimivaltaa tutkia luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevia oikeudenkäyntiasioihin liittyttämiä kanteluita eikä luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien toimiston järjestämistä tai heidän muuta toimintaansa koskevia kanteluita. Valvontalautakunnalle saapuneissa kanteluissa on havaittu selkeitä puutteita ja epäkohtia luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien toimistojen järjestämisessä esimerkiksi asiakas- ja toimeksiantoluetteloinnissa ja esteellisyyttä koskevissa tarkistuksissa, jolloin toimiston palveluksessa työskentelevän luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan voi olla mahdotonta noudattaa esimerkiksi lakiin kirjattua velvollisuuttaan olla esteetön.

Valvontalautakunta on joutunut jättämään tutkimatta myös ulkoprosessuaalisiin toimeksiantoihin liittyviä kanteluita, joissa asiakkaalla olisi ollut selkeä peruste saada luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan menettely ammattieettisen arvioinnin kohteeksi. Valvontalautakunnan kokemusten perusteella luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien ammattieettisen valvonnan rajaaminen pelkästään oikeudenkäyntiasiamiehen tai -avustajan tehtäviin ei ole asiakasnäkökulmasta millään lailla perusteltua. Kaikkien oikeudellisten palveluntarjoajien saattaminen

ammattieettisen valvonnan piiriin turvaisi ennen kaikkea asiakkaiden oikeuksia ja heidän luottamustaan oikeudellisten palveluiden tarjoajiin.

Valvontalautakuntaan vireille tulleiden kanteluiden lisääntynyt määrä johtuu luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien valvonnan lisäksi myös siitä, että valvontamenettely on kantelijoille maksuton, kanteluihin sovelletaan alhaista tutkimiskynnystä ja myös muilla kuin oikeudellisten palveluntarjoajien asiakkailla on mahdollisuus saattaa kantelu vireille valvontalautakunnassa. Viime vuosina erityisesti tuomioistuimet ovat enenevässä määrin tehneet valvontalautakunnalle oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 10 a §:n mukaisia ilmoituksia oikeudenkäyntiasiamiehistä, mitä voidaan pitää oikeudellisten palveluiden laadun valvonnan näkökulmasta positiivisena kehityksenä.

Valtioneuvoston oikeuskansleri teki vuonna 2017 aloitteen oikeusministeriölle luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevan lain muutostarpeiden tarkistamiseksi. Oikeusministeriön arviomuistiossa 28.2.2018 luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain muutostarpeista (OM 1/42/2017) on kiinnitetty huomiota siihen, että luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien valvonnan laajentaminen saattaisi edellyttää lisäresursseja Asianajajaliiton valvonnalta. Asianajajaliitto on arviomuistioon antamassaan lausunnossa todennut, että se pystyy huolehtimaan valvontalautakunnan riittävästä resurssoinnista, mikäli lupajuristien valvonnan soveltamisalaa laajennetaan.

1.3 Valvontalautakunnan tehtävät ja jäsenet

Asianajajien, julkisten oikeusavustajien ja luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien toimintaa koskevat kantelut käsittelee valvontalautakunta. Asianajajaliiton hallituksella on lisäksi velvollisuus asianajajalain 6 §:ssä säädetyin tavoin valvoa asianajajien toimintaa. Jos hallitus tätä valvontaa suorittaessaan saa aiheen epäillä asianajajan menettelleen velvollisuuksiensa vastaisesti, sen tulee saattaa asia valvontalautakunnan käsiteltäväksi.

Asianajajan laskutuksen kohtuullisuutta tai palkkioon liittyvää muuta riitaisuutta koskevat asiat käsitellään valvontalautakunnassa palkkio-

**Valvontakertomukset
netissä:
valvontalautakunta.fi/
valvontakertomus**

riita-asioina. Palkkioriita-asian käsittely valvontalautakunnassa on asianajajan asiakkaalle maksuton palvelu. Hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 12.1-kohdan mukaan asianajaja ei saa vaatia korvausta valvontalautakunnan käsittelemän valvonta-asian tai palkkioriita-asian hänelle aiheuttamista kuluista valvonta- tai palkkioriita-asian käynnistäneeltä henkilöltä tai muultaakaan taholta.

Palkkioriitamennettelyn käyttäminen ei koske julkisten oikeusavustajien tai luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien asiakkaita. Palkkioriita-asian ratkaisu on luonteeltaan suositus. Täytäntöönpanokelpoisen ratkaisun saamiseksi palkkioriidan osapuolet voivat viedä asian tuomioistuimen ratkaistavaksi. Kuluttaja-asiakkaat voivat saattaa luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien palkkiota koskevan riitaisuuden kuluttajariitalautakunnan ratkaistavaksi. Myös kuluttajariitalautakunnan ratkaisut ovat luonteeltaan suosituksia.

Valvontalautakuntaan kuuluu puheenjohtaja ja yksitoista muuta jäsentä sekä heidän henkilökohtaiset varajäsenensä. Puheenjohtajan ja hänen varajäsenensä sekä kuuden muun jäsenen ja heidän varajäsentensä tulee olla asianajajia ja heidät valitsee tehtäväänsä Asianajajaliiton valtuuskunta. Kolmen jäsenen ja heidän varajäsentensä tulee olla asianajajakuntaan kuulumattomia oikeustieteen kandidaatin/maisterin tutkinnon suorittaneita henkilöitä, jotka ovat perehtyneitä asianajotoimintaan sekä lisäksi tuomarin tehtäviin taikka oikeustieteen yliopistolliseen koulutukseen ja tutkimukseen.

Asianajajakuntaan kuulumattomat jäsenet ja heidän varajäsenensä nimittää valtioneuvosto oikeusministeriön esityksestä sen jälkeen, kun ministeriö on saanut Asianajajaliiton puoltavan lausunnon ehdokkaiden kelpoisuudesta tehtävään.

Lisäksi kahden jäsenen ja heidän varajäsentensä tulee olla luvan saaneista oikeudenkäyn-

[valvontalautakunta.fi](http://www.valvontalautakunta.fi)

tiavustajista annetussa laissa tarkoitettuja luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia. Myös luvan saaneet oikeudenkäyntiavustajajäsenet nimittää valtioneuvosto oikeusministeriön esityksestä. Kaikkien jäsenten toimikausi on kolme vuotta.

Valvontalautakunta jakautuu neljään jaostoon. Valtaosa käsiteltävistä valvonta-asioista ja kaikki palkkioriita-asiat käsitellään ja ratkaistaan lautakunnan jaostoissa. Jaostojen kokoonpanon määrää valvontalautakunta.

Jaostojen puheenjohtajina toimivat valvontalautakunnan puheenjohtaja ja valvontalautakunnan keskuudestaan vuosittain valitsemat kolme varapuheenjohtajaa. Palkkioriita-asioissa puheenjohtajana toimii aina jaoston asianajajakuntaan kuulumaton jäsen, joka on muu kuin luvan saanut oikeudenkäyntiavustajajäsen.

Mikäli asiassa joudutaan harkitsemaan seuraamukseksi seuraamusmaksua tai erottamista tai mikäli asia on luonteeltaan sellainen, että sillä on ennakkotapausarvoa, käsitellään asia valvontalautakunnan täysistunnossa (plenum). Täysistuntoon osallistuvat kaikkien neljän jaoston jäsenet tai heidän varajäsenensä. Valvontalautakunnan täysistunto on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja sekä vähintään kahdeksan muuta jäsentä on paikalla. Jaosto on päätösvaltainen, kun jaoston kaikki jäsenet ovat paikalla.

Tarkempia tietoja valvontamennettelystä löytyy valvontalautakunnan verkkosivuilta osoitteesta www.valvontalautakunta.fi.

1.4 Valvontalautakunnan kokoonpano

Valvontalautakunnan kokoonpano 1.1.2019 on seuraava:

Puheenjohtaja

Harri Tuure, asianajaja

Varapuheenjohtajat

Veronica Dalenius, asianajaja

Hannele Kojo, julkinen oikeusavustaja, asianajaja

Ilkka Salonen, asianajaja

Varsinainen jäsen

1. jaosto

Harri Tuure, asianajaja, pj

Jannika Enegren, luvan saanut oik.käyntiäv.

Pekka Pärnänen, työtuomioistuimen presidentti

2. jaosto

Ilkka Salonen, asianajaja, pj

Liisa Isomaa, asianajaja

Matti Tolvanen, professori

3. jaosto

Veronica Dalenius, asianajaja, pj

Matti Niiranen, asianajaja

Rita Melartin, hovioikeudenneuvos

4. jaosto

Hannele Kojo, JOA, asianajaja, pj

Kai Kotiranta, asianajaja

Ilona Pilkama-Paajanen, luvan saanut oik.käyntiäv.

Varajäsen

Pirjo Isoluoma, asianajaja

Elisabeth Vuorenhela, luvan saanut oik.käyntiäv.

Tuulikki Mikkola, professori

Mikael Henriksson, asianajaja

Matti Penttinen, asianajaja

Jussi Tapani, professori

Lotta Laineenkare, asianajaja

Hannele Järvinen, asianajaja

Ilkka Ylönen, käräjätuomari

Juho Laine, asianajaja

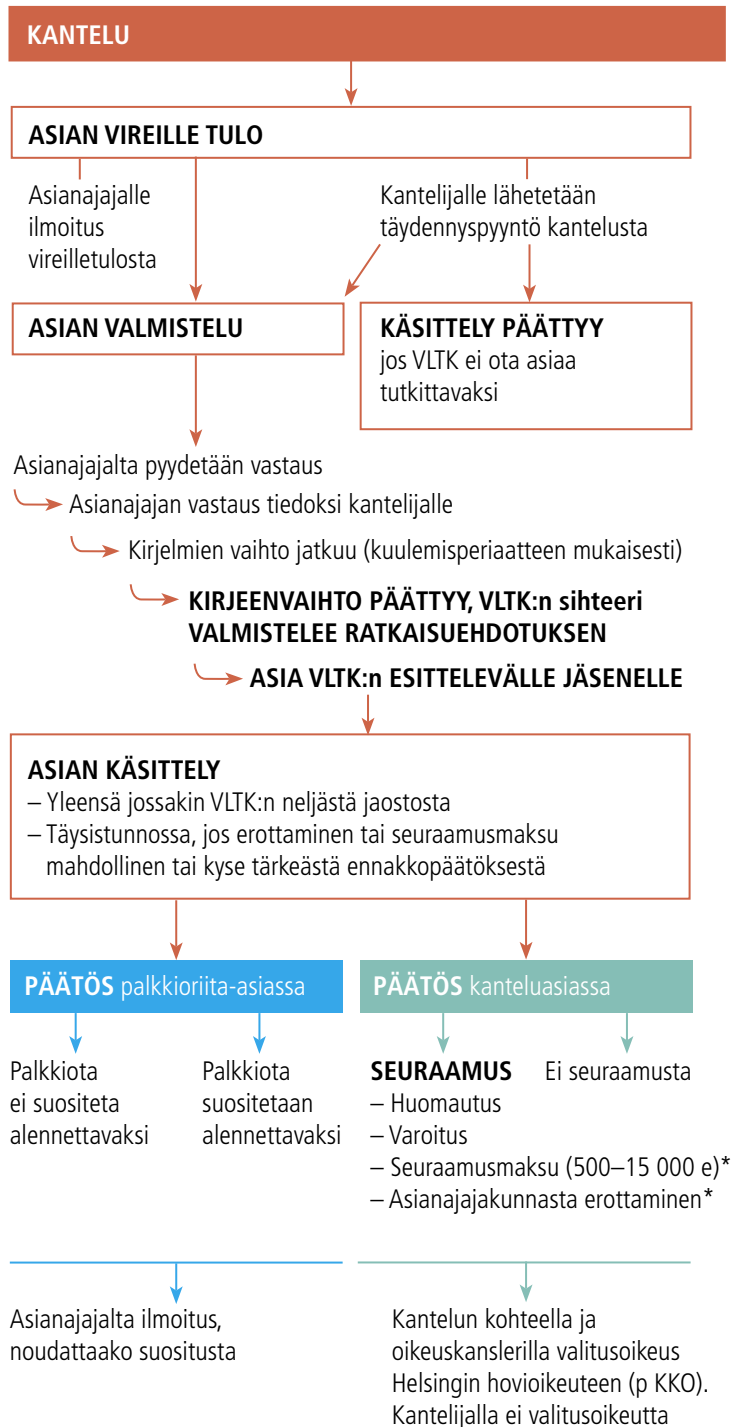
Kimmo Suominen, asianajaja

Markus Aarto, luvan saanut oik.käyntiäv.

Valvontalautakunnan jäseninä vuonna 2018 toimivat myös asianajajat *Markus Manninen*, *Tom Ehrström* ja *Jouni Nikkanen* sekä luvan saaneet oikeudenkäyntiavustajat *Lotta Laineenkare* ja *Petri Pulkkanen*.

1.5 Kaavio valvontaprosessista

Viereinen kaavio havainnollistaa valvontaja palkkioriiita-asioiden käsittelyä valvontalautakunnassa.

*) Luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien seuraamusmaksuista ja luvan peruuttamisesta päättää viime kädessä oikeudenkäyntiavustajalautakunta valvontalautakunnan esityksestä.

2 Luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien valvonta

Luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain 9 §:n mukaan luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja on 8 §:ssä tarkoitetuissa tehtävissään oikeuskanslerin, asianajajista annetun lain 6 a §:n 1 momentissa tarkoitetun valvontalautakunnan ja oikeudenkäyntiavustajalautakunnan valvonnan alainen. Lain 11 §:ssä täsmennetään edelleen, että luvan saanutta oikeudenkäyntiavustajaa koskevan kantelun ratkaisee valvontalautakunta ja valvontalautakunnassa käsiteltävät asiat valmistelee valvontayksikkö.

Lain 8 §:n 1 momentin mukaan luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan tulee rehellisesti ja tunnollisesti täyttää hänelle uskotut oikeudenkäyntiasiamiehen ja -avustajan tehtävät. Lisäksi säännöksen 1 momentissa on 19-kohtainen luettelo niistä erityisistä velvollisuuksista, jotka luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan on erityisesti täytettävä.

Säännös koskee oikeudenkäyntiasiamiehen ja -avustajan tehtäviä, tuomioistuimen määräyksen perusteella saatuja tehtäviä sekä tehtäviä, joihin oikeudenkäyntiavustaja on määrätty oikeusapulaissa (257/2002) tarkoitetuksi avustajaksi riippumatta siitä, onko kyseessä tuomioistuinasia vai ns. ulkoprosessuaalinen asia (esim. testamentin tai perukirjan laatiminen).

Edellä mainituissa tehtävissä oikeudenkäyntiavustajan tulee noudattaa 8 §:ssä tarkemmin säädettyjä velvollisuuksia, jotka ovat hallituksen esityksen (HE 318/2010) mukaan asiallisesti samansisältöisiä ammattieettisiä sääntöjä kuin ne, joita asianajajat ja julkiset oikeudenkäyntiavustajat noudattavat. Hallituksen esityksen

mukaan 8 §:n velvollisuudet tulevat voimaan siitä lukien, kun luvan saaneelle oikeudenkäyntiavustajalle on myönnetty laissa tarkoitettu lupa. Oikeudenkäyntiavustajalautakunta ylläpitää oikeudenkäyntiavustajaluetteloa, josta myönnettyt luvat ilmenevät.

Luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien valvonnan kannalta ongelmana on, että lain kirjoitustapa ei välttämättä anna vastausta siihen, missä laajuudessa luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja on oikeudenkäyntiasiamiehen ja -avustajan tehtäviä hoitaessaan velvollinen noudattamaan lain 8 §:ssä säädettyjä vaatimuksia ja missä laajuudessa hän täten on velvollisuksiensa kautta valvonnan alainen. Lain mukaan selvänä on pidettävä, että oikeudenkäyntiasiamiehen ja -avustajan tehtävillä tarkoitetaan niitä tehtäviä, joiden suorittamisen ehtona on oikeudenkäyntiavustajalautakunnan myöntämä lupa.

Hallituksen esityksen perustelujen mukaan lupa on OK 15 luvun ja lastensuojelulain 86 a §:n mukaan tarpeen toimimiseen lastensuojelulaisessa tarkoitettussa asiassa yksityisen asianosaisen asiamiehenä tai avustajana hallinto-oikeudessa tai korkeimmassa hallinto-oikeudessa.

Sitä vastoin oikeudenkäyntiin liittymättömät oikeudelliset palvelut, esimerkiksi asiakirjojen laatiminen ja neuvonanto, jäävät velvollisuuden ulkopuolelle. Laissa luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista ei yksiselitteisesti määritellä, milloin asiamiehen tai avustajan tehtävä alkaa ja päättyy. Hallituksen esityksen perustelussa todetaan, että oikeudenkäyntiasiamiehen ja -avustajan tehtävät tulee ymmärtää laajasti; tehtäviin kuuluvat paitsi varsinainen edusta-

minen ja esiintyminen tuomioistuimessa myös esimerkiksi oikeudenkäyntiä valmistelevat toimet, kuten asianosaisen avustaminen rikosasian esitutkinnassa.

Markku Ylönen toteaa seuraavaa:

Luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan velvollisuuksien laajaa tulkintaa oikeudenkäyntiasioissa voidaan perustella myös lain 8 §:n 1 momentissa luetelluilla erityisillä velvollisuuksilla. Näitä erikseen lueteltuja erityisiä velvollisuuksia ovat esimerkiksi:

- tehtävää vastaanottaessaan ja sitä hoitaessaan olla esteetön;
- hoitaa saamansa tehtävät huolellisesti, täsmällisesti, tarpeellisella joutuisuudella sekä tarpeettomia kustannuksia aiheuttamatta;
- kieltäytyä ottamasta tehtävää vastaan, jos hänellä ei ole sen edellyttämää ammattitaitoa tai jos hän ei muutoin kykene huolehtimaan tehtävän asianmukaisesta hoitamisesta;
- vastata kohtuullisessa ajassa saamiinsa oikeudenkäyntiasiamiehen ja -avustajan tehtäviin liittyviin yhteydenottoihin, jollei se aiemman vastauksen tai muun vastaavan syyn vuoksi ole ilmeisen tarpeetonta;
- vastata tehtävää tarjonneelle ilman aiheeton viivytystä, jos luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja ei ota vastaan hänelle tarjottua tehtävää;
- olla ilman erityistä syytä ryhtymättä oikeudellisiin toimenpiteisiin ilmoittamatta vastapuolelle asiakkaansa vaatimuksia ja varaamatta vastapuolelle kohtuullista harkinta-aikaa sekä tilaisuutta asian sovinnolliseen selvittämiseen; ja
- olla ilman vastapuolen suostumusta sopimusneuvotteluiden ulkopuolella vetoamatta vastapuolen tekemään sovintotarjoukseen.

Edellä luetellut erityiset velvollisuudet ovat kaikki sellaisia, jotka luonteensa mukaisesti tulee täyttää jo ennen kuin oikeudenkäyntiavustaja hänelle uskotussa tehtävässä esimerkiksi laatii haastehakemuksen tai hoitaa asiaa tuomioistuimen istunnossa.

Jos luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan toimeksianto koskee asiakirjan laatimista tai oikeu-

dellisen neuvonnan antamista oikeudenkäyntiin liittymättömässä asiassa, toiminta jää laissa tarkoitettujen velvollisuuksien noudattamisen ja samalla valvonnan ulkopuolelle.

Jos taas kyseessä on oikeudellisen palvelun tarjoaminen asiassa, joka jo on vireillä tuomioistuimessa, on selvästi kyseessä toiminta, jossa luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan on noudatettava laissa säädettyjä velvollisuuksiaan ja samalla hän on valvontalautakunnan valvonnan alainen.

Edellä mainittujen kahden tilanteen väliin jää niin sanottu harmaa vyöhyke, jossa kysymys velvollisuuksien noudattamisesta ja toiminnan valvonnanalaisuudesta on ratkaistava kussakin yksittäistapauksessa tapauksen erityispiirteet huomioon ottaen.

2.1 Luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevan lainsäädännön vaikutus hyvää asianajajatapaa koskeviin ohjeisiin

Hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 11.5-kohdan toisen kappaleen mukaan asianajaja ei vastaa henkilökohtaisesti siitä, että hänen henkilökuntaansa kuuluva luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja noudattaa tehtäviä suorittaessaan luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain 8 §:ssä säädettyjä velvollisuuksia.

Edelleen 11.5-kohdan kolmannen kappaleen mukaan asianajajan tulee pitää asianmukaisia luetteloita vastaanotetuista oikeudenkäynti- ja muista tehtävistä sekä niissä suoritetuista toimita ja tehtäviin liittyvistä asiakasvaroista.

Luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien valvonnan osalta on siis syntynyt kaksi eri ryhmää; sellaiset luvan saaneet oikeudenkäyntiavustajat, jotka ovat asianajotoimiston palveluksessa avustavina lakimiehinä ja sellaiset, jotka toimivat täysin itsenäisesti.

Ensiksi mainitun ryhmän osalta valvonta on laajempaa, koska hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 11.5-kohdan ensimmäisen kappaleen mukaan asianajajan on järjestettävä toimistonsa asianmukaisesti sekä ohjattava ja valvottava henkilökuntansa työtä. Asianajajan on

erityisesti huolehdittava siitä, että myös toimiston palveluksessa oleva henkilökunta – mukaan lukien luvan saaneet oikeudenkäyntiavustajat – noudattaa hyvää asianajajatapaa.

Mikäli asianajotoimiston palveluksessa toimivaa luvan saanutta oikeudenkäyntiavustajaa koskeva kantelu ei liity luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain 8 §:ssä säädettyyn

oikeudenkäyntiasiamiehen tai -avustajan tehtävään, kantelu ja valvontamenettely saatetaan vireille luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan valvonnasta vastaavaa asianajajaa kohtaan.

Jälkimmäisen ryhmän, täysin itsenäisesti toimivien luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien, kohdalla valvonta on suppeimmillaan.

3 Tapausselostukset

Valvontalautakunnan työjärjestyksen 32-kohdan mukaan valvontalautakunnan on annettava vuosittain kertomus, jossa on tilastotietojen lisäksi lyhyesti selostettava periaatteellisesti merkittävien valvonta-asioiden vaiheet ja ratkaisujen perusteet tarpeellisin osin. Kertomukseen voidaan ottaa muitakin tietoja lautakunnan käsittelemistä asioista ja hallituksen toimenpiteistä asianajajien valvonnassa.

Tässä valvontakertomuksessa on referoitu periaatteellisesti merkittäviä ja muutoin mielenkiintoisia kertomusvuoden aikana tehtyjä päätöksiä. Tapaukset on esitetty hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden mukaisessa järjestyksessä.

Valvontakertomus 2018 on lähetetty myös luvan saaneille oikeudenkäyntiavustajille oikeudenkäyntiavustajalautakunnalta saatujen osoitetietojen perusteella. Tuoreimmat valvontakertomukset ovat luettavissa sähköisessä muodossa osoitteessa www.valvontalautakunta.fi/valvontakertomus.

Valvontalautakunnalla on mahdollisuus tarvittaessa saattaa valvonta- tai palkkioriiita-asiasa tehtyä ratkaisua koskeva seloste julkisuuteen myös muulla tavalla. Valvontalautakunnan ja sitä edeltäneen kurinpitolautakunnan tekemiä

Tapaohjeet:
asianajajaliitto.fi/tapaohjeet

Valvontaratkaisujen hakemisto:
valvontalautakunta.fi/sallex

ratkaisuja sisältävästä tapaushakemisto Sallexista voi hakea ratkaisuja vuosiluvun, tapaohjeen säännöksen, asiananan tai vapaan sanahaun perusteella. Hakemistossa on tapauksia vuodesta 2001 alkaen. Mielenkiintoisista tapauksista julkaistaan myös referaatteja Asianajajaliiton viestintäkanavissa.

3.1 Hyvän asianajajatavan velvoittavuus ja lähteet (TO 1. luku)

Hyvä asianajajatapa ilmenee laissa ja Suomen Asianajajaliiton säännöissä säädetyn lisäksi hyvää asianajajatapaa koskevista ohjeista, muista asianajajaa velvoittavista ohjeista, valvonta- ja kurinpitoasioissa annetuista ratkaisuksista ja asianajajakunnan omaksumista hyväksyttävistä käytännöistä.

Hyvän asianajajatavan tärkeimmät osat on koottu tapaohjeisiin, jotka eivät kuitenkaan kuvaa hyvän asianajajatavan sisältöä tyhjentävästi. Sen vuoksi kaikkea, mitä tapaohjeissa ei ole nimenomaisesti kielletty, ei välttämättä voida pitää sallittuna. Myös Asianajajaliiton toimielinten päätökset ja muut kannanotot sisältävät tulkin-

toja hyvän asianajajatavan sisällöstä. Asianajan on noudatettava hyvää asianajajatapaa sen lisäksi, mitä laissa on määrätty määräyksen- ja nimityksenvaraisen tai muun asianajotehtävän hoitamisesta.

ASIANAJAJA (ELÄKKEELLÄ)

LAKI ASIANAJAJISTA 5 § 1 MOM. JA 7 § 1, 3 JA 8 MOM.

ASIANAJAJALIITON SÄÄNNÖT 10 § 2 MOM.

TO 1.1

X oli ollut merkittynä asianajajaluetteloon nimikkeellä asianajaja (eläkkeellä) 13.10.2009 alkaen. X oli toiminut kantelijan vuokranantajana. Kantelija oli moittinut X:ää siitä, että tämä oli eläköityneenä asianajajana allekirjoittanut sähköpostinsa asianajajana vastoin hyvää asianajajatapaa. Valvontalautakunnalle toimitetusta aineistosta ilmeni, että X oli marraskuussa 2014 lähettänyt asunto-osakeyhtiön hallitukselle sähköpostiviestin, jossa hän oli muun muassa todennut, että yhtiö ja viime kädessä yhtiön hallitus oli vahingonkorvausvelvollinen hänelle aiheutuvasta haitasta. X oli lähettänyt marraskuussa 2015 hallitukselle samaan asiaan liittyneen viestin. Molemmat sähköpostiviestit X oli allekirjoittanut sanoilla "asianajaja, varatuomari". X myönsi allekirjoittaneensa kantelussa mainitun asiakirjan erehdyksessä asianajajana.

Valvontalautakunta totesi, että asianajaja (eläkkeellä) on asianajajiin kohdistuvan valvonnan piirissä. Koska jäseneksi jäämisen tarkoituksena on mahdollistaa asianajajan ammattinimityksen käyttäminen asianajajan toimen lopettaneelle henkilölle, ei nimikkeen saanut henkilö saa tarjota oikeudellisia palveluita eikä hoitaa asianajajatehtäviä. Hänen tulee nimikettä käyttäessään menetellä siten, ettei hänen erheellisesti voida olettaa harjoittavan asianajotoimintaa. Asianajaja (eläkkeellä), joka pysyy asianajajayhdistyksen jäsenenä, ei enää saa esiintyä asianajajana. X:n viestien allekirjoitukset antoivat sen virheellisen kuvan, että hän edelleen harjoitti asianajotoimintaa.

(HUOMAUTUS. 3. jaosto 23.2.2018, 17§.)

3.2 Perusarvot (TO 3. luku)

Hyvää asianajajatapaa koskevissa ohjeissa on määritelty asianajajakunnan perusarvot selkeästi. Perusarvot ovat asianajajakunnan yhteisesti hyväksymiä arvoja ja tapaohjeiden sisältö on näiden perusarvojen ilmentymää konkreettisemmässä muodossa. Tapaohjeiden yksityiskohtaisia sääntöjä on luettava yhdessä perusarvojen kanssa. Koska hyvä asianajajatapa on eettinen säännöstö, on perusarvot aina otettava huomioon. Vaikka kaikkea ei olisi tapaohjeiden yksityiskohtaisemmissa säännöissä huomioitu, tulee asianajajan toiminnassaan aina noudattaa perusarvoja. Asianajajaa voidaan moittaa perusarvojen rikkomisesta, vaikka mitään yksityiskohtaista tapaohjeiden sääntöä ei olisikaan rikottu.

3.2.1 Lojaalisuus (TO 3.1)

Asianajajan on oltava asiakkaalleen lojaali. Asianajaja on velvollinen lakia ja hyvää asianajajatapaa noudattaen parhaan kykynsä mukaan valvomaan asiakkaansa etua ja oikeutta.

TO 3.1 LOJAALISUUS

TO 3.5 KUNNIALISUUS

TO 4.1 HUOLELLISUUS JA TEHOKKUUS

ÄÄNESTYSRATKAISU

Kantelija oli kääntynyt asianajajan puoleen muutoksenhakuvaiheessa asunto-osakeyhtiön ja kantelijan välisessä autopaikan irtisanomista koskeneessa riidassa. Asiaa oli käsitelty ensin käräjäoikeudessa, minkä jälkeen kantelija oli jutun hävittyään hakenut jatkokäsittelylupaa hovioikeudesta sitä kuitenkaan saamatta. Asiassa oli tämän jälkeen haettu valituslupaa korkeimmalta oikeudelta, joka ei sitä kuitenkaan myöntänyt. Kantelija oli vielä tämän jälkeen pyytänyt asianajajan apua hakiessaan tuomion purkua korkeimmalta oikeudelta. Kantelijan hakemus ei ollut menestynyt korkeimmassa oikeudessa.

Kantelija moitti asianajajaa muun muassa siitä, että asianajaja ei ollut laatinut omaa osuutta purkuhakemukseen, vaan hän oli sen sijaan esittänyt korkeimmalle oikeudelle jonkin verran muunnellun ja virheellisen version kantelijan aiemmin laatimasta purkuhakemuksesta.

Täydennyksessä asianajaja oli sivuuttanut ne seikat, joita kantelija oli esittänyt purun oikeudelliseksi perusteiksi. Täydennyksen loppuun asianajaja oli kirjoittanut varauman siitä, että hän ei olisi vastuussa kantelijan laatiman kirjelmän sanamuodoista tai kirjelmään mahdollisesti sisältyvästä epäasiallisesta arvostelusta, loukkaavasta kielenkäytöstä tai syytöksistä.

Valvontalautakunta totesi, että asianajaja oli toimittanut korkeimmalle oikeudelle pääsääntöisesti kantelijan laatiman purkuhakemuksen mukaisen kirjelmän. Asianajajan avustaminen oli rajoittunut lähtökohtaisesti siihen, että hän oli kirjoittanut tiettyjä kantelijan esittämiä ilmauksia neutraalimpaan muotoon. Kyse oli tältä osin ollut erityisesti kantelijan käräjätuomaria ja käräjätuomarin toimintaa kohtaan esittämästä kritiikistä. Asianajajan mukaan hän oli toiminut kyseisellä tavalla, koska kantelija oli nimenomaisesti edellyttänyt sitä, että hänen tuli pitäytyä kantelijan laatimassa tekstissä.

Valvontalautakunta totesi, että asianajaja oli ilmoittanut sekä kantelijalle että korkeimmalle oikeudelle, että täydennys oli laadittu kantelijan alkuperäisen hakemuksen mukaisesti kantelijan nimenomaisesta vaatimuksesta johtuen. Valvontalautakunta ei nähnyt syytä epäillä asianajajan ilmoitusta siitä, että kantelija oli nimenomaisesti vaatinut asianajajaa toimittamaan täydennyksen korkeimpaan oikeuteen alkuperäisen sisältöisenä. Korkein oikeus oli antaessaan kantelijalle mahdollisuuden täydentää purkuhakemusta todennut nimenomaisesti, että asiamiehen laatimassa hakemuksessa tulisi ilmoittaa vaatimukset, niiden perusteet ja mahdolliset todisteet. Asianajajan kantelijan puolesta korkeimmalle oikeudelle toimittama purkuhakemus ei ollut kuitenkaan korkeimman oikeuden mukaan sisältänyt muuta kuin kantelijan itse korkeimmalle oikeudelle toimittaman purkuhakemuksen. Korkein oikeus oli todennut asiassa lisäksi seuraavaa: "[Kantelijan] hakemus perustuu yksin hänen laatimaansa kirjelmään. Oikeudenkäyntiasiamieheksi nimetty ei ole avustanut häntä asian hoitamisessa. [Kantelija] ei siten ole kehotuksesta huolimatta käyttänyt oikeudenkäyntiasiamiestä tai -avustajaa

asian hoitamisessa oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 1 §:n 4 momentin edellyttämällä tavalla. Sen vuoksi Korkein oikeus jättää hänen hakeuksensa tutkimatta."

Asianajajan mukaan hänen ja kantelijan välillä oli ollut erimielisyyksiä asian esittämisestä sekä sisällön että esittämistavan osalta. Tämä oli ollut syynä myös sille, että asianajaja oli kokenut joutuneensa sisällyttämään täydennyksen varauman siitä, että hän ei ollut henkilökohtaisesti vastuussa täydennyksen sisällöstä.

Valvontalautakunta totesi, että asianajajan oli tullut tiedostaa asiassa se, että pelkästään kantelijan laatiman ja jo oikeudelle aiemmin toimittaman purkuhakemuksen sisältö tulitaisiin automaattisesti jättämään tutkimatta korkeimman oikeuden toimesta. Purkuhakemus ei ollut muuttunut aiheeltaan ja perusteiltaan toiseksi pelkästään sillä, että asianajaja oli siivonnut hakemuksesta epäasiallisiksi kielenkäytöksi katsomiaan sanamuotoja. Toimittaessaan korkeimmalle oikeudelle pelkästään kantelijan laatiman purkuhakemuksen uudelleen asianajajan oli katsottava laiminlyöneen asianajajan velvollisuuksiaan ja siten rikkoneen asianajajien tapaohteita.

Asiassa annetusta seuraamuksesta äänestettiin jaostossa. Äänestyksessä vähemmistöön jäänyt jaoston jäsen katsoi, että asianajajalle tulisi määrätä kurinpidollisena seuraamuksena varoitus, koska asianajaja oli laiminlyönyt asianajajan keskeisen velvollisuuden edustaa päämiestään. Vähemmistöön jääneen jäsenen perustelujen mukaan asianajaja oli pyytänyt tuomionpurkuhakemuksessa, että korkein oikeus ottaisi käsiteltäväkseen hänen päämiehensä itse laatiman purkuhakemuksen ja että hän ei vastaisi toimitetun kirjelmän sanamuodoista. Purkuhakemus ei ollut käytännössä sisältänyt muuta kuin kantelijan itse laatiman tekstin, jonka kantelija oli toimittanut korkeimmalle oikeudelle jo aiemmin. Vähemmistöön jääneen jäsenen mielestä huomautusta ei näissä olosuhteissa voitu pitää riittävänä seuraamuksena asianajajan menettelyn moitittavuuteen nähden.

(HUOMAUTUS. 4. jaosto 14.6.2018, 13 §.)

3.2.2 Kunniallisuus (TO 3.5)

Asianajajan on täytettävä hänelle uskotut tehtävät rehellisesti ja esiinnyttävä asiallisesti ja moitteettomasti. Asianajajan on asianajotoiminnassaan ja muutenkin vältettävä kaikkea, mikä saattaa alentaa asianajajakunnan arvoa tai vähentää luottamusta asianajajakuntaan. Asianajajia valvotaan kaikessa toiminnassaan, myös vapaa-ajalla.

Kunniallisuutta koskevaa tapaohjetta on sovellettu muun muassa silloin, kun asianajaja on tuomittu rangaistukseen rikoksesta.

TO 3.5 KUNNIAL LISUUS SYLLISTYMINEN RIKOKSEEN EROTTAMINEN

Asianajaja oli 27.3.2015 tuomittu käräjäoikeudessa väärennyksestä ja rekisterimerkintärikoksesta yhteiseen 60 päivän ehdolliseen vankeusrangaistukseen, jonka koeaika päättyi 27.3.2017. Käräjäoikeus katsoi selvitetyn, että asianajaja oli yhdessä päämiehensä kanssa valmistanut väärän kokouspöytäkirjan A Oy:n yhtiökokouksen nimissä, vaikka yhtiökokous ei ollut laillinen. Tämän jälkeen väärää kokouspöytäkirjaa oli käytetty harhauttavana todisteena. Asianajaja oli yhdessä päämiehensä kanssa aiheuttaakseen oikeudellisesti merkityksellisen virheen viranomaisen pitämään yleiseen rekisteriin antanut rekisteriä pitävälle viranomaiselle väärän tiedon siten, että he olivat toimittaneet maistraatille A Oy:tä koskevan väärän muutosilmoituksen kaupparekisteriin tehtäviä merkintöjä varten väärän yhtiökokouspöytäkirjan pohjalta. Hovioikeus pysytti tuomion asianajajalle syyksi luettujen rikosten ja rangaistusseuraamusten osalta, eikä korkein oikeus myöntänyt valituslupaa. Asianajaja oli määrätty 15.1.2017 saakka käräjäoikeudessa esiintymiskieltoon, joka perustui hänelle syyksi luettuihin väärennykseen ja rekisterimerkintärikokseen. Valvonta-asiassa asianajaja kiisti syyllistyneensä rikoksiin ja katsoi, että käräjäoikeuden tuomio oli ollut väärä ja kohtuuton. Asianajaja oli luottanut päämieheltään saamiinsa tietoihin eikä hän ollut saanut itselleen mitään hyötyä.

Valvontalautakunta totesi, että käräjäoikeuden tuomiosta ilmeni, että asianajaja ja hänen päämiehensä olivat A Oy:n yhtiökokouksen alkaessa olleet tietoisia siitä, että asianajajan

päämies oli myynyt yhtiön osakkeet eikä häntä ollut merkitty osakasluetteloon. Asianajajan päämies ei siten ollut toimivaltainen pitämään A Oy:n yhtiökokousta. Tästä huolimatta asianajaja oli ryhtynyt pitämään päämiehensä kanssa yhtiökokousta. Yhtiökokouksen pöytäkirjan oli laatinut asianajaja ja pöytäkirja oli laadittu siinä tarkoituksessa, että sitä aiottiin käyttää todisteena. Asiakirjaa oli sittemmin myös käytetty rekisterimerkintärikoksen tekemiseen. Asianajaja myönsi konsultoineensa päämiestään rekisteri-ilmoituksen tekemisestä ja oli ollut aktiivisesti yhteydessä kaupparekisteriin muutosilmoituksen tekemiseksi.

Valvontalautakunta totesi, että asianajajalle syyksi luetut rikokset olivat tahallisia epärehellisyysrikkoksia, eikä niitä voitu pitää moitittavuudeltaan vähäisinä rikoksina. Tätä seikkaa osoitti myös se, että asianajajalle oli tuomittu teoista yhteinen ehdollinen vankeusrangaistus. Valvontalautakunta katsoi, että asianajajan syyksi luetuja rikoksia oli pidettävä erityisen moitittavina ja hyvän asianajajatavan vastaisina, koska teot olivat liittyneet asianajajan työtehtävien hoitamiseen asianajajana. Asianajaja oli kyseisten rikosten vuoksi määrätty myös esiintymiskieltoon käräjäoikeudessa. Asianajajan menettely oli ollut omiaan alentamaan asianajajakunnan arvoa ja vähentämään luottamusta asianajajakuntaan.

Seuraamusharkinnassaan valvontalautakunta otti huomioon myös sen, että asianajajalle oli määrätty aikaisemmin vuosina 2012–2015 kurinpidollisia seuraamuksia. Aikaisemmin määrätty seuraamus huomioon ottaen valvontalautakunta katsoi, että asianajajan hyvän asianajajatavan vastainen menettely oli toistuvaa ja asianajajalle lainvoimaisesti tuomittu ehdollinen vankeusrangaistus syyksi luettujen tekojen laatu huomioon ottaen oli jo yksin riittävä peruste Asianajajaliitosta erottamiseen. Asianajajan menettely kokonaisuudessaan osoitti piittaamattomuutta hyvän asianajajatavan noudattamista kohtaan ja oli siten myös omiaan alentamaan asianajajakunnan arvoa.

(EROTTAMINEN. Täysistunto 13.4.2018, 4 §.)

TO 3.5 KUNNIALLISTUUS SYYLLISTYMINEN RIKOKSEEN EROTTAMINEN

Asianajaja oli 9.1.2018 tuomittu käräjäoikeuden lainvoimaisella tuomiolla kahdesta pahoinpitelystä ja virkamiehen vastustamisesta yhteiseen 100 päiväsakon suuruiseen sakkorangaistukseen. Asianajaja katsoi, että asianajajakunnan arvon alentamista koskeva tapaohjeiden kohta viittasi siihen, että asianajajan esiintymisellä asianajotoiminnassa oli suurempi paino kuin toiminnassa vapaa-ajalla. Hänelle syyksi luetut rikokset eivät osoittaneet hänessä epärehellisyyttä, hän ei ollut pyrkinyt hankkimaan itselleen taloudellista hyötyä eivätkä teot siten vähentäneet luottamusta asianajajakuntaan. Lisäksi teot olivat olleet sakkola sovitettavissa. Käräjäoikeus ei myöskään katsonut asianajajaa sopimattomaksi toimimaan oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana kyseisessä käräjäoikeudessa. Seuraamusharkinnan osalta asianajaja vetosi suhteellisuusperiaatteen: lupalakimiesjärjestelmän tultua voimaan erottaminen Asianajajaliitosta oli muodostunut ankaraksi seuraamukseksi, joka käytännössä estää elinkeinon harjoittamisen oikeudenkäyntiasioita hoitavalta asianajajalta. Asianajaja vetosi myös sovellettavien oikeuslähteiden vähäisyyteen ja viittasi valvontalautakunnan aikaisemmin vuonna 2008 antamaan ratkaisuun, josta tulisi hakea suuntaviivoja asian arviointiin.

Valvontalautakunta katsoi, että asianajajalle syyksi luettuja kahta pahoinpitelyä ja virkamiehen vastustamista ei voitu pitää laadultaan vähäisinä rikoksina. Tämän osoitti asianajajalle tuomittu huomattava sakkorangaistus. Rikoksia pidettiin erityisen moitittavina ja hyvän asianajajatavan vastaisina siitä huolimatta, että rikokset eivät olleet tapahtuneet asianajotoiminnan piirissä, vaan vapaa-ajalla ravintolassa. Hyvää asianajajatapaa koskevat ohjeet velvoittavat asianajajia kaikessa toiminnassaan, myös yksityiselämän piiriin kuuluvissa asioissa. Asianajajaliiton jäsenilleen antamat veloitteet ovat luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevia veloitteita laajempia. Hakeutuessaan Asianajajaliiton jäseneksi asianajaja hyväksyy liiton asettamat veloitteet, myös valvonnan, itseään sitovaksi. Erotuksena luvan saaneisiin oikeu-

Kahta pahoinpitelyä ja virkamiehen vastustamista ei voitu pitää laadultaan vähäisinä rikoksina.

denkäyntiavustajiin asianajaja on velvollinen noudattamaan hyvää asianajajatapaa myös vapaa-aikanaan. Kyseisiä tapahtumia ja asiaan liittyvää rikosprosessia oli käsitelty julkisuudessa ja asianajajan menettely oli tullut myös siten yleiseen tietoon. Merkitystä asianajajan menettelyn arvioinnissa ei ollut hänen päihtymyksellään eikä muillakaan asianajajan esiin tuomilla seikoilla. Asianajajan menettely oli omiaan alentamaan asianajajakunnan arvoa ja vähentämään luottamusta asianajajakuntaan. Valvontalautakunta katsoi asianajajan menettelyyn liittyvän raskauttavia seikkoja, koska asianajaja oli itse rikosasioita työkseen hoitavana asianajajana syyllistynyt kahteen eri asianomistajaan kohdistuneisiin tahallisiin väkivaltarikoksiin ja vielä säilöönottotilanteessa virkamiehen vastustamiseen.

Valvontalautakunnassa oli aikaisemmin 15.12.2017 ratkaistu valvonta-asia dnro 27615, jossa oli kysymys tapauksesta, jossa asianajajalle oli tuomittu pahoinpitelystä ja laittomasta uhkauksesta 80 päivän ehdollinen vankeusrangaistus. Pahoinpitely kohdistui asianajajan naisystävään, jota asianajaja myös uhkasi teräaseella. Kyseisessä tapauksessa asianajaja erotettiin Suomen Asianajajaliiton jäsenyydestä. Valvontalautakunnan päätös on lainvoimainen. Valvontalautakunnassa oli 16.2.2012 ratkaistu valvonta-asia dnro 30910, jossa oli kysymys tapauksesta, jossa asianajajalle oli tuomittu pahoinpitelystä 10 päiväsakon suuruinen sakkorangaistus. Pahoinpitelyssä oli kysymys asianomistajan työntämisestä ulos asunnosta, minkä seurauksena asianomistaja kaatui. Rangaistusta mitattaessa tuomioistuimet ottivat huomioon asianomistajan oman menettelyn. Kyseisessä tapauksessa asianajajalle määrättiin

kurinpidollisena seuraamuksena huomautus. Valvontalautakunnassa oli 12.9.2008 ratkaistu valvonta-asia dnro 21605, jossa oli kysymys tapauksesta, jossa asianajajalle oli tuomittu kolmesta pahoinpitelystä ja haitanteosta virkamiehelle ehdollista vankeutta. Pahoinpitelyistä kaksi oli kohdistunut alaikäiseen henkilöön. Kyseisessä tapauksessa asianajajalle määrättiin kurinpidollisena seuraamuksena varoitus. Valvontalautakunta katsoi, että rikostuomioihin perustuvat valvonta-asiat on ratkaistava kunkin tapauksen ominaispiirteet huomioon ottaen. Asianajajien saamiin rikostuomioihin, erityisesti väkivaltarikoksiin ja virkamiehen vastustamiseen liittyvää aikaisempaa valvontalautakunnan ratkaisukäytäntöä oli hyvin vähän. Osa ratkaisuista oli annettu myös huomattavan kauan siten eikä niillä sen vuoksi katsottu olevan valvontalautakunnan ratkaisukäytäntöä linjaavaa vaikutusta.

Asianajajalle oli jo aikaisemmin vuosina 2012–2015 määrätty kurinpidollisia seuraamuksia, joista yksi oli asianajajalle määrätty seuraamusmaksu vuonna 2012. Aikaisemmin määrättyt seuraamukset huomioon ottaen valvontalautakunta katsoi, että asianajajan hyvän asianajajatavan vastainen menettely oli toistuvaa. Asianajajan menettely kokonaisuudessaan osoitti piittaamattomuutta hyvän asianajajatavan noudattamista kohtaan ja oli siten myös omiaan alentamaan asianajajakunnan arvoa.

(EROTTAMINEN. Täysistunto 13.4.2018, 5 §.

Ratkaisu ei ole lainvoimainen.)

TO 3.5 KUNNIALLISSUUS

TO 5.4 YHTEYDENPITO ASIAKKAASEEN

Asianajaja oli avustanut kantelijaa erässä riita-asiaassa, jonka hoitoon osallistui myös A, joka oli tuolloin työskennellyt asianajajan toimistossa. Kantelija oli moittinut asianajajaa siitä, ettei tämä ollut reagoinut kantelijan tiedusteluun todistajanpalkkiosta, mistä syystä todistaja oli esittänyt suuremman palkkiovaatimuksen. Kantelija moitti asianajajaa myös siitä, että tämä oli ollut kantelijan yhteydessä useaan otteeseen valvonta-asian vireille tulon jälkeen.

Epäselväksi oli jäänyt, milloin asianajaja oli vastannut kantelijan tiedusteluun, joten valvon-

talautakunta katsoi, että jättämällä vastaamatta kantelijan tiedusteluun asianajaja oli menettänyt hyvän asianajajatavan vastaisesti. Edelleen valvontalautakunta katsoi olleen riidatonta, että asianajaja oli ollut yhteydessä kantelijaan valvonta-asiaan liittyen valvonta-asian vireille tulon jälkeen. Valvontalautakunnan ratkaisukäytännön mukaan valvontalautakunta ei lähtökohtaisesti ole pitänyt hyväksyttävänä sitä, että ellei kysymyksessä ole ilmeinen väärinkäsittilanne, asianajaja on yhteydessä kantelijaan sen jälkeen, kun valvonta-asia on tullut vireille.

Asianajajan yhteydenotto kantelijaan oli koskenut nimenomaisesti kantelua. Valvontalautakunta totesi, että kantelumahdollisuus on asiakkaan perustavanlaatuinen oikeusturva-keino, jota hänen tulee voida käyttää häiriintymättä ja erityisesti ilman kantelun kohteen yhteydenoton vaaraa riippumatta siitä, mikä on ollut toimeksiannon osapuolten tausta tai tyytyväisyys muuhun toimeksiannon hoitamiseen taikka kantelun kohteen motiivi yhteyden ottamiselle. Ottamalla yhteyttä kantelijaan kantelun vireille tulemisen jälkeen asianajaja oli menettänyt hyvän asianajajatavan vastaisesti.

(HUOMAUTUS. 4.jaosto 14.6.2018, 4 §.)

3.5 KUNNIALLISSUUS

Asianajaja oli toiminut avustajana asiassa, jossa päämies vaati valtiolta perusteettoman vapaudenmenetyksen perusteella korvauksia. Kantelija moitti asianajajaa siitä, että tämä oli tietoisesti valinnut juttuun asiantuntijaksi yrityskauppa-asiantuntija A:n, joka ei täyttänyt asiantuntijalle asetettua rehellisyyden vaatimusta, koska hänet oli noin viikkoa ennen pääkäsitteilyä annettulla käräjäoikeuden tuomiolla tuomittu törkeästä velallisen epärehellisyydestä, kahdesta kirjanpitorikoksesta ja rekisterimerkintärikoksesta yhdeksän kuukauden ehdolliseen vankeusrangaistukseen. Asianajaja oli määrätty A:n puolustajaksi tuohon rikosasiaan. Asianajaja ei missään vaiheessa tuonut A:n taustaa käräjäoikeuden tietoon, vaan asia oli tullut käräjäoikeuden tietoon vasta pääkäsitteilyn jälkeen. Käräjäoikeus jätti ottamatta huomioon asianajajan asiaan asiantuntijaksi nimenneen A:n antaman lausunnon ja käräjäoikeuden pääkäsitteilyn suullisen kertomuksen katsoen, että A ei ollut

kelvollinen toimimaan asiantuntijana oikeudessa. Asianajaja ilmoitti, että hän ei tahallaan yrittänyt salata asiaa tai harhauttaa oikeutta. Asianajaja nimesi lisätodistelua koskeneessa lausumassaan A:n todistajana kuultavaksi ja samassa yhteydessä toimitti A:n lausunnon. Lausunto koski päämiehen yritystoiminnan yrittäjälle tuottamaa tuloa ja yritystoiminnan arvoa. Asianajajalle oli kertomansa mukaan tullut yllätyksenä, että A:n asema muuttui oikeuden aloitteesta valmisteluistunnossa/pääkäsittelyssä oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 34 §:n mukaisesta todistajasta asiantuntijaksi. Asianajaja oli nimennyt A:n todistajana kuultavaksi eikä tämän vuoksi tuossa tilanteessa ymmärtänyt oma-aloitteisesti ottaa esille kysymystä oikeudenkäymiskaaren tarkoitamista asiantuntijan yleisistä kelpoisuusehdoista. Kun asianajaja nimesi A:n todistajaksi ja pyysi tältä lausunnon, A:ta ei ollut tuomittu häneen kohdistuneista rikosepäilyistä. Kun A:n asema jatkettuna valmistelussa/pääkäsittelyssä muuttui todistajasta asiantuntijaksi, hänet oli runsas viikko aiemmin tuomittu, mutta tuomioon oli ilmoitettu tyytymättömyyttä ja valitus oli vireillä hovioikeudessa. A oli alallaan taitavaksi tunnettu. Hän oli myös rehelliseksi tunnettu niin kauan kuin hänet oli tuomittu rikoksista lainvoimaisesti. Asianajaja oli tulkinut asiantuntijan kelpoisuusehtoja tässä tapauksessa toisin kuin kärjäoikeus.

Valvontalautakunta totesi, että oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 35 §:n mukaan asiantuntijan tuli olla rehelliseksi ja alallaan taitavaksi tunnettu. A oli tuomittu noin viikkoa ennen nyt puheena olevan asian pääkäsittelypäivää ehdolliseen vankeusrangaistukseen vakavista talousrikoksista. Asianajaja oli toiminut jutussa A:n puolustajana ja oli siten tietoinen A:n tuomiosta, joka ei tosin ollut vielä lainvoimainen. Valvontalautakunta katsoi, että asianajajan olisi tullut saattaa A:n ehdollinen vankeustuomio kärjäoikeuden tietoon siinä vaiheessa, kun kärjäoikeus oli ottanut keskustelun kohteeksi sen, missä asemassa A:ta tultaisiin kuulemaan. Asianajajan oli täytynyt käsittää, että A:n rikostuomio saattoi olla relevantti seikka arviotaessa A:n kelpoisuutta toimia asiantuntijana tuomioistuimessa siitä huolimatta, ettei rikostuomio ollut lainvoimainen. Laiminlyödessään

velvollisuutensa informoida kärjäoikeutta todistelutarkoituksessa kuultavaksi nimeämänsä A:n kelpoisuuteen vaikuttavasta seikasta asianajaja oli laiminlyönyt velvollisuutensa välttää kaikkea, mikä saattoi alentaa asianajajakunnan arvoa tai vähentää luottamusta asianajajakuntaan.

(VAROITUS. 2. jaosto 14.6.2018, 12 §.)

TO 3.5 KUNNIALLISSUUS

TO 4.1 HUOLELLISUUS JA TEHOKKUUS

NS. TEKIJÄNOIKEUSKIRJEET

Asianajaja oli lähettänyt päämiestensä puolesta tekijänoikeuden loukkauksiin liittyneitä vaatimuskirjeitä. Kantelija moitti asianajajaa muun muassa siitä, että markkinaoikeuden välityksellä hankittuja yhteystietoja oli käytetty vastoin markkinaoikeuden nimenomaista määräystä myös muiden kuin määräyksessä mainittujen yhtiöiden hyväksi. Kantelijan mukaan markkinaoikeus ei ollut voinut arvioida asianajajan harjoittaman toiminnan johdosta tekijänoikeudenloukkauksen merkittävyyttä jokaisen IP-osoitteen kohdalla erikseen. Kantelijan mukaan asianajajan päämiehet olivat lisäksi voineet asianajajan välityksellä hyödyntää toisen asianajajan päämiehen saamia yhteystietoja hyvitysvaatimuskirjeiden lähettämisessä, vaikka ne eivät itse olisi hakeneet yhteystietojen luovutus päätöstä markkinaoikeudelta. Kantelijan mukaan asianajajan esittämät vaatimukset olivat sisältäneet virheellisiä tietoja muun muassa esitettyjen televisiosarjojen jaksomäärien osalta. Lisäksi asianajajan esittämät vaatimukset olivat poikenneet muutoinkin esitetystä hyvityslaskukaavasta sekä vaihdelleet muun muassa yksittäisestä jaksosta vaaditun hyvityksen osalta.

Valvontalautakunta totesi, että asianajajalla ja hänen toimistollaan oli tapana toimia siten, että silloin, kun tekijänoikeuden loukkaus oli koskenut samanaikaisesti toimiston useamman päämiehen hallinnoimia oikeuksia, toimisto oli ilmoittanut markkinaoikeudelle tehdyssä tietojen luovutusta koskeneessa pyynnössä hakijaksi ainoastaan yhden päämiehistä. Valvontalautakunta katsoi, että käyttämällä yhdelle päämiehellensä hyvin rajattuun käyttötarkoitukseen määrättäväksi annettuja yhteystietoja myös toisten päämiestensä etujen ajamiseksi asian-

Markkinaoikeuden välityksellä hankittuja yhteystietoja oli käytetty myös muiden yhtiöiden hyväksi.

ajaja oli jättänyt noudattamatta sekä tekijän-oikeuslakia että markkinaoikeuden määräystä. Hakemalla yhteystiedot vain yhden päämiehen-sä nimissä ja puolesta asianajaja oli poistanut markkinaoikeudelta mahdollisuuden arvioida, olisiko yhteystietoja määrätty luovutettavaksi merkittävyyskynnyksen ylittymisen vuoksi ja muiden luovuttamisen edellytysten täytyttyä myös sille asianajajan päämiehelle, jonka asia-miehenä asianajaja ei ollut markkinaoikeuteen tehdyssä hakemuksessa esiintynyt. Asianajajan päämiesten suostumus tietojen keskinäiseen ja-kamiseen ei ollut oikeuttanut asianajajaa käyt-tämään tietoja edellä kuvatuin tavoin niiden antamisen tarkoituksen vastaisesti, sillä kyse ei ollut asianajajan päämiesten suojatusta tiedos-ta ja niiden suorittamasta harkinnasta yhteys-tietojen luovuttamisen edellytysten täyttymises-tä. Asianajajan menettelyä oli pidettävä hyvän asianajajatavan vastaisena.

Lisäksi valvontalautakunta totesi, että kante-lijalle esitetyn hyvitysvaatimuksen maksuerittely oli sisältänyt useampia huolimattomuusvirheitä ja että maksuerittelystä ei ollut myöskään val-vontalautakunnan näkemyksen mukaan käynyt välittömästi ilmi, että kyse oli ollut huolimattomuusvirheistä ja että kirjeensaajalle esitetty vaatimus oli ollut lopputulokseltaan oikein las-kettu. Näissä olosuhteissa valvontalautakunta katsoi asianajajan menetelleen huolellisuusvel-vollisuuden vastaisesti jättäessään huolehtimat-ta siitä, että maksuerittely ei sisältäisi yllä esitet-tyjä virheitä. Virhettä ja asianajajan menettelyn moitittavuutta oli kuitenkin pidettävä vähäise-nä.

(HUOMAUTUS. 4. jaosto 14.6.2018, 23 §.

Ratkaisu ei ole lainvoimainen)

TO 3.5 KUNNIALLISSUUS

TO 4.1 HUOLELLISUUS JA TEHOKKUUS

JULKINEN OIKEUSAVUSTAJA SYLLISTYMINEN RIKOKSEEN

Julkinen oikeusavustaja oli avustanut siskoaan (jäljempänä A) kantelijaa vastaan toimeksiannos-sa, joka oli koskenut osapuolten välisten lasten elatuksen järjestämistä. Kantelija moitti julkista oikeusavustajaa muun muassa siitä, että tämä oli kantelijan mukaan syyllistynyt vuonna 2015 rattijuopumukseen. Julkinen oikeusavustaja oli lisäksi sittemmin kantelijan mukaan ajanut ajoneuvoa hänelle määrätyn ajokiellon aikana. Kantelija moitti julkista oikeusavustajaa myös siitä, että tämä oli toimittanut siskolleen salassa pidettävän haastehakemuksen. Valvontalautakunnalle toimitetusta aineistosta kävi ilmi, että julkinen oikeusavustaja oli tuomittu vuonna 2015 rattijuopumuksesta 50 päiväsakon suuruiseen sakkorangaistukseen sekä ajokieltoon. Valvontalautakunta totesi tältä osin, että julkiset oikeusavustajat ovat asianajajien lailla valvontalautakunnan valvonnan alaisia myös vapaa-ajallaan. Julkisen oikeusavustajan katsottiin toimineen hyvän asianajajatavan vastaisesti. Valvontalautakunta ei sen sijaan havainnut, että julkinen oikeusavustaja olisi rikkonut tuomioistuimen määräämää ajokieltoa kantelijan esittämällä tavalla. Valvontalautakunta myös totesi, että julkinen oikeusavustaja oli toimittanut osan moitekohdassa viitatussa haastehakemuksesta A:lle ennen asian ratkaisemista kärjäoikeudessa. Julkinen oikeusavustaja oli myöntänyt toimineensa asiassa huolimattomasti.

(HUOMAUTUS. 4. jaosto 16.11.2018, 10 §.)

3.3 Yleiset velvollisuudet (TO 4. luku)

Yleiset velvollisuudet ovat asianajajan velvollisuuksia, jotka kohdistuvat tai voivat kohdistua oman asiakkaan lisäksi myös muihin hoidettavaan olevaan tehtävään liittyviin tahoihin, kuten kollegoihin, viranomaisiin, tuomioistuimiin tai asiakkaan vastapuoleen. Kyse on myös laajemmasta yleisestä edusta.

Yleisiä velvollisuuksia sovellettaessa on otettava huomioon, että erilaiset velvollisuudet kohdistuvat hieman eri perustein ja erisisältöisinä eri tahoja kohtaan. Lojalisuus omaa asiakasta

kohtaan on aina ensisijainen arviointiperuste eri tahoihin kohdistuvien velvollisuuksien mahdollisessa ristiriidassa.

Yleisiä velvollisuuksia ovat huolellisuus ja tehokkuus, ammattitaitovaatimus, salassapitovelvollisuus, asiakasvarojen hoitoa koskevat ohjeet, vastaamisvelvollisuus yhteydenottoihin, kiello antaa palkkiota tehtävien hankkimisesta sekä rajoitukset tallenteiden hyödyntämisessä.

3.3.1 Huolellisuus ja tehokkuus (TO 4.1 ja laki luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista 8 § 1 mom. 6-kohta)

Asianajajalla on huolellisuusvelvollisuus ja toimimisvelvollisuus. Tehtävät on hoidettava huolellisesti, täsmällisesti, tarpeellisella joutuisuudella sekä tarpeettomia kustannuksia aiheuttamatta. Huolellisuusvelvollisuuden ja toimimisvelvollisuuden erottaminen toisistaan korostaa sitä, että pelkkä toimiminen ei ole riittävää, vaan toimimisen on oltava huolellisuusvaatimuksen mukaista. Tehtävän vastaanottaminen luo asianajajalle velvollisuuden hoitaa vastaanotettu tehtävä tunnollisesti toimeksiantosopimuksen mukaisesti ja sen rajoissa. Tehtävä on aloitettava ja suoritettava kohtuullisessa ajassa, ellei muuta ole sovittu tai ellei asiasta tai olosuhteista muuta johdu.

Valvontalautakunnan ratkaisuihin on usein kysymys siitä, että kantelija kokee asianajajan viivyttäneen asian hoitamisen tai menetelleen huolimattomasti. Oman asiakkaan kanteluista suuri osa koskee asianajajan tai luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan huolellisuusvelvollisuuden rikkomista. Tähän liittyy yleensä myös moitteita siitä, ettei asiakasta informoida riittävästi tehtävän edistymisestä ja sen vaiheista.

Luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista koskevan lain 8 §:n 1 momentin 6-kohdassa on säädetty hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 4.1-kohtaa vastaavasta velvollisuudesta.

TO 4.1 HUOLELLISUUS JA TEHOKKUUS MYNTILUPA

OSITUKSEN PESÄNJAKAJA

Asianajaja oli määrätty pesänjakajaksi kantelijan ja tämän entisen aviopuolisen väliseen ositukseen. Kantelija moitti asianajajaa siitä, että tämä oli päättänyt hakea syyttä myyntilupaa osapuolten yhteisomistuksessa olleen talon osakkeiden myyntiin. Asianajaja oli ilmoittanut asiasta kantelijalle 5.12.2017. Kantelijan asiamies ei ollut ehtinyt tuohon mennessä ilmoittaa kantelijan näkemystä asiaan ja sittemmin kantelijan asiamies oli ilmoittanut asianajajalle 18.12.2017, että myyntilupahakemus oli ollut perusteeton ja ennenaikainen.

Valvontalautakunta totesi, että asianajaja oli ryhtynyt toimenpiteisiin myyntiluvan hakemiseksi sen jälkeen, kun kantelijan vastapuoli oli esittänyt asianajajalle sitä koskevan vaatimuksen. Valvontalautakunta ei havainnut, että kantelijan asiamiehelle ei olisi annettu lainkaan mahdollisuutta kommentoida myyntiluvan hakemista ennen kyseistä toimenpidettä. Valvontalautakunnan mukaan kantelijan avustaja oli ilmoittanut kantelijan näkemyksen asiaan ainakin kolmesti. Valvontalautakunta korosti asiassa lisäksi sitä, että kantelija oli voinut senkin jälkeen, kun asianajaja oli informoinut osapuolia myyntilupahakemuksen tekemisestä, olla yhteydessä asianajajaan ja esittää asiassa kantansa. Myyntilupahakemuksen tekeminen ei ollut estänyt sitä, että osapuolet voisivat myöhemmin päästä yhteisymmärrykseen huoneiston myyntihinnasta ja sopia sen jälkeen tehtävistä toimenpiteistä. Tilanteessa, jossa toinen osituksen osapuoli oli edellyttänyt myyntiluvan hakemista, asianajajalla oli kuitenkin ollut velvollisuus ryhtyä toimenpiteisiin vaatimuksen johdosta.

(EI SEURAAMUSTA. 4. jaosto 14.6.2018, 15 §.)

**TO 4.1 HUOLELLISUUS JA TEHOKKUUS
TO 5.4 YHTEYDENPITO ASIAKKAASEEN
ASIAKASVAROJEN HOITOA KOSKEVAT OHJEET
KOHDAT 1.2.2, 1.2.3 JA 1.2.4
VALTIONEUVOSTON ASETUS KULUTUS-
HYÖDYKKEEN HINNAN ILMOITTAMISESTA
MARKKINOINNISSA
PALKKIOHINNASTO
KUOLINPESÄN PESÄNSELVITTÄJÄ JA -JAKAJA
VIIVYTTELY**

Asianajaja oli määrätty pesänselvittäjäksi ja -jakajaksi A:n kuolinpesään syyskuussa 2014 ja B:n kuolinpesään syyskuussa 2016. Asianajaja teki pesänselvitys- ja perinnönjakokirjat kesäkuussa 2018. Kantelija moitti asianajajaa lukuisista seikoista ja muun muassa siitä, että tämän asianajotoimistossa ei ollut hinnastoa nähtävillä. Asianajaja oli myös laatinut A:n kuolinpesän pesänselvityskokouksen pöytäkirjan vasta yli puolen vuoden kuluttua kokouksesta. Asianajaja oli nostanut palkkiotaan A:n kuolinpesän varoista ennakkoon 6 200 euroa ja kyseinen seikka selvisi tilityksestä. Asianajaja oli siirtänyt kuolinpesien tilivarat asianajotoimiston asiakasvaratilille, minkä vuoksi asianajaja ei voinut toimittaa kantelijalle tilioitteita tarkistusta varten. Lisäksi asianajaja vastasi kantelijan laskureklamaatioon vasta saatuaan tiedon kantelijan yhteydenotosta valvontalautakuntaan. Asianajaja laiminlöi velvollisuutensa vastata myös erään toisen osakkaan laskureklamaatioon.

Valvontalautakunta totesi, että kulutushyödykkeen hinnan ilmoittamisesta markkinoinnissa annetun valtioneuvoston asetuksen 5 §:n mukaan palkkiohinnasto on pidettävä esillä liikehuoneistossa. Koska asianajotoimistossa ei ollut esillä palkkiohinnastoa pesänselvityksen ja perinnönjaon aloituskokouksen yhteydessä, katsoi valvontalautakunta asianajajan toimineen vastoin nimenomaista ja myös asianajajaa velvoittavaa säännöstä. Valvontalautakunta totesi, että noin seitsemän kuukauden viive pöytäkirjan toimittamisessa oli pitkä. Vaikka asianajaja oli ryhtynyt pesänselvityskokouksen jälkeen pesänselvitystoimenpiteisiin ja informoinut myös osakkaita niistä, hänellä oli tästä huolimatta ollut velvollisuus toimittaa pesänselvityskokouksen pöytäkirja joutuisasti osakkaille. Valvontalautakunta katsoi, että asianajaja oli

perusteettomasti viivytellyt pöytäkirjan toimitamisessa osakkaille.

Valvontalautakunta totesi, että palkkioennakolla tarkoitetaan tulevaisuudessa tehtävästä työstä maksettavaa palkkiota ja kertyviä kuluja. Asianajajan kuolinpesältä laskuttamassa ja kuolinpesän tililtä nostamassa 6 200 eurosa ei ollut kysymys palkkioennakosta, vaan siihen mennessä tehtyä työtä koskevasta osalaskutuksesta. Valvontalautakunta ei havainnut, että asianajaja olisi menetellyt palkkio-ohjeen tai hyvän asianajajatavan vastaisesti, vaikka hän oli laskuttanut ja pesänselvittäjänä nostanut kuolinpesän tililtä palkkiota ennen kuin pesänselvittäjän ja -jakajan tehtävät oli suoritettu loppuun. Asianajaja ei ollut kuitenkaan asiakasvarojen hoitoa koskevan ohjeen edellyttämällä tavalla välittömästi ilmoittanut tekemästään nostosta kuolinpesän osakkaille, vaan tieto nostosta oli tullut ainakin kantelijalle ilmeisesti vasta asianajajan myöhemmin toimittaman tilitysasiakirjan yhteydessä. Valvontalautakunta totesi, että kuolinpesien viimeiset pankkitilit oli lopetettu joulukuussa 2017 ja rahavarat oli siirretty asianajotoimiston asiakasvarojen tilille. Ottaen huomioon pesänselvityksen tuolloinen vaihe, valvontalautakunta ei havainnut asianajajan menetelleen moitittavasti, vaikka hän oli siirtänyt kuolinpesien tileillä olleet vähäiset rahavarat asianajotoimiston asiakasvaratilille odottamaan lopullista jakoa. Sen sijaan A:n kuolinpesän erältä pankkitililtä oli kesäkuussa 2015 siirretty asianajotoimiston asiakasvarojen tilille 20 754,21 euroa. Valvontalautakunta totesi asianajajan menetelleen asiakasvarojen hoitoa koskevan ohjeen vastaisesti, kun hän oli siirtänyt rahat asianajotoimistonsa yleiselle asiakasvarojen tilille ja säilyttänyt niitä siellä useita vuosia tilanteessa, jossa kuolinpesällä oli oma pankkitili, jolle varat olisi voitu siirtää. Asianajaja oli myös laiminlyönyt velvollisuutensa vastata ilman aiheutonta viivytystä kantelijan laskureklamaatioon ja ilmoittaa, että asian tarkemman selvittelyn vuoksi vastauksen antaminen viivästyy. Noin kolmen viikon viive kantelijan sähköpostiviestiin vastaamisessa oli kohutuuttoman pitkä.

(HUOMAUTUS. 1. jaosto 21.12.2018, 2 §.)

TO 4.1 HUOLELLISUUS JA TEHOKKUUS VIIVYTTELY

JULKINEN OIKEUSAVUSTAJA

Julkinen oikeusavustaja oli avustanut kantelijaa avioeron jälkeisessä omaisuuden osituksessa. Kantelija moitti oikeusavustajaa siitä, että tämä oli vastaanottanut toimeksiannon huhtikuussa 2017 eikä ositus ollut kantelijan mukaan edennyt. Toimeksianto ei ollut päättynyt valvonta-asian vireille tuloon maaliskuuhun 2018 mennessä. Julkinen oikeusavustaja oli pyrkinyt kertaalleen ottamaan yhteyttä kantelijan entiseen puolisoon omaisuuden selvittämiseksi ja hän oli myös tarjonnut kahdelle asianajajalle pesänjakajan tehtävää tuloksetta. Sitten julkisen oikeusavustaja oli hakenut käräjäoikeudelta pesänjakajan määräämistä osituksen suorittamista varten ilman että hakemuksessa olisi nimetty pesänjakajaehdokasta. Asiassa annetun selvityksen perusteella oli selvää, ettei julkinen oikeusavustaja ollut tehnyt riittävässä määrin ja riittävän joutuisasti toimenpiteitä toimeksiannon edistämiseksi.

(HUOMAUTUS. 3. jaosto 17.12.2018, 16 §.)

TO 4.1 HUOLELLISUUS JA TEHOKKUUS VIIVYTTELY LASKUN TOIMITTAMISESSA

Asianajaja oli avustanut kantelijaa sopimusriita-asia. Kantelija moitti asianajajaa muun muassa siitä, että tämän laskutus oli ollut kohutuuton. Lisäksi kantelija moitti asianajajaa siitä, että tämä oli lähettänyt laskunsa sovittua myöhemmin, jolloin laskun perusteella ei ollut mahdollista vaatia kantelijan vastapuolelta korvauksia oikeudenkäyntikuluista. Valvontalautakunta oli palkkiorita-asian yhteydessä suosittanut asianajajan laskua alennettavaksi. Alennuksen prosentuaalinen suuruus oli 36 prosenttia. Valvontalautakunta kiinnitti huomiota siihen, että asianajaja oli toimeksiannon loputtua antanut ymmärtää sähköpostiviestissään kantelijalle, että asianajaja tulisi laatimaan laskunsa piakkoin ja toimittamaan sen vakuutusyhtiölle. Asiassa ei ilmennyt perusteltua syytä yli vuoden viivyttelelle laskun toimittamisessa. Viivyttelestä johtuen kantelija ei ollut välimiesmenettelyssä voinut vaatia vastapuolelta korvausta kaikista oikeudenkäyntikuluistaan. Voittaessaan asian välimiesmenettelyssä oli kantelijalle aiheutunut oikeudenmenetyks

Viivytteleyn vuoksi kantelija ei voinut vaatia välimiesmenettelyssä vastapuolelta korvausta kaikista oikeudenkäyntikuluistaan.

laskun osalta korvausvaatimuksen vaatimatta jättämisestä. Valvontalautakunta totesi asianajajan viivytteleen perusteetta laskun toimittamisessa. **(VAROITUS. 3. jaosto 17.12.2018, 24 §.)**

TO 4.1 HUOLELLISUUS JA TEHOKKUUS SALASSAPITOVELVOLLISUUS

Asianajaja toimi vastaajan avustajana rikosasiassa, jossa kantelija oli asianomistajana. Kantelija moitti asianajajaa muun muassa siitä, että asianajajan vastaus käräjäoikeudelle sisälsi kantelijan terveystietoja, joita asianajaja ei vaatinut salattavaksi. Lisäksi asianajaja oli vastauksessaan valvontalautakunnalle viitannut kantelijan vireille saattamaan valvonta-asiaan eräästä toisesta asianajajasta. Kantelijan mukaan menettely oli hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden vastaista, koska valvonta-asia oli salainen käsittelyn ollessa vielä kesken. Asianajaja totesi, että terveystietojen salassapidettävyys oli asia, jonka tuomioistuimien on velvollinen ratkaisemaan viran puolesta. Toisen asianajajan vastaus liittyi asianajajatoimiston toimeksiantoon, jossa asianajaja oli vastaava osakas. Asianajaja oli velvollinen valvomaan toimiston palveluksessa olevien henkilöiden noudattavan hyvää asianajajatapaa. Siten toisen asianajajan asia koski asianajajan oikeutta, etua ja velvollisuutta. Tässä asianosaisasemassa asianajajalla oli täysi oikeus saada tieto kyseisen asian aineistosta. Valvontalautakunta katsoi, että terveystietojen salassapidettävyys oli oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa annetun lain mukaan tuomioistuimen määräysvaltaan kuuluva asia. Asianajajan ei voitu katsoa menetelleen hyvän asianajajatavan vastaisesti, vaikka hän ei erikseen pyytänyt vastapuolen terveystietojen sa-

lassapitoa tuomioistuimelta. Valvontalautakunta totesi, että tieto valvonta-asian vireilläolosta oli julkinen, eikä tiedon ilmoittaminen ollut salassapidon rikkomista. Asianajaja oli ilmoituksensa mukaan ollut toisen asianajajan hoitaman toimeksiannon vastaava osakasasianajaja, ja näin ollen hänellä oli jo asemansa vuoksi ollut oikeus tutustua toisen asianajajan myötävaikutuksella myös kyseisen valvonta-asian kanteluasiakirjoihin. **(EI SEURAAMUSTA. 1. jaosto 21.12.2018, 8 §.)**

**HUOLELLISUUS JA TEHOKKUUS
YHTEYDENPITORAJOITUS
LUVAN SAANUT OIKEUDENKÄYNTIAVUSTAJA
LAKI LUVAN SAANEISTA OIKEUDENKÄYNTI-
AVUSTAJISTA 8 § 6-KOHTA**

Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli toiminut esitutkinnassa törkeästä rahanpesusta epäillyn A:n avustajana. Tutkinnanjohtaja teki avustajan kelpoisuudesta ratkaisun, jossa luvan saaneelta oikeudenkäyntiavustajalta evättiin oikeus toimia avustajana esitutkinnassa. Kantelija moitti luvan saanutta oikeudenkäyntiavustajaa siitä, että tämä oli toimittanut viestejä A:n ja tämän avopuolison välillä. Käräjäoikeuden vangitsemispäätöksessä määrättiin yhteydenpidon rajoituksena, että A ei saanut olla yhteydessä muihin kuin avustajaansa, koska laajempi yhteydenpito saattoi vaarantaa tutkintavankeuden tarkoituksen. Päätöksessä todettiin olevan epäselvää, oliko A:n avopuoliso osallinen rikoskokonaisuuteen, ja yhteydenpitoa häneen ei tästä syystä voitu vielä sallia. A:n oli sallittu pitää yhteyttä avopuolisoonsa kirjeitse.

Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja ilmoitti, ettei tutkintavankeuden tarkoitus ollut hänen menettelynsä vuoksi vaarantunut. Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli soittanut päämiehensä A:n avopuolisolle kaksi kertaa ja vastannut yhden kerran puolison soittoon. Lisäksi hän oli vaihtanut tekstiviestejä A:n avopuolison kanssa. A oli aiemmin ollut pidätettynä samasta asiasta, ja hänet oli vapautettu, koska hänellä oli ollut ulkomaanmatka avopuolisonsa kanssa. A oli ollut tietoinen siitä, että häntä haettiin ja hänet oli otettu kiinni Kuopion vankilassa, jonne hän oli mennyt suorittamaan vankeusrangais- tustaan ja josta hän oli ilmoittanut poliisille. A:lla ei ollut tarvetta välittää avopuolisolleen mitään

poliisitutkintaan liittynyttä viestiä. Avopuolisot olivat olleet kiinnijoutumiseen saakka yhdessä. Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja totesi olevan tavanomaista, että asianajajat ilmoittivat päämiestensä puolisoille ja muille läheisille päämiesten kiinnijoutumisesta ja mahdollisesta rahan, vaatteiden ym. tarpeesta. Läheisille ei ilmoitettu mitään tutkittavasta asiasta. Vangitsemisvaatimuksessa ei ollut mainintaa siitä, että A:ta epäiltäisiin kyseisestä rikoksesta eikä luvan saaneelle oikeudenkäyntiavustajalle myöskään etukäteen ilmoitettu, ettei A:n läheisiin saanut olla mitenkään yhteydessä. Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja ei myöskään katsonut tilanteen tätä edellyttävän. Avustajan soittaessa A:n avopuolisolle A ei ollut epäiltynä.

Valvontalautakunta totesi, että luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli vangitsemispäätöksen yhteydenpitorajoituksesta huolimatta välittänyt päämiehensä viestejä päämiehen avopuolisolle ja päinvastoin ja oli siten toiminut käräjäoikeuden antaman yhteydenpitorajoituksen vastaisesti. Näin menetellessään luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli laiminlyönyt velvollisuutensa hoitaa huolellisesti hänelle uskotut oikeudenkäyntiavustajan tehtävät.

**(VAROITUS. 2. jaosto 14.6.2018, 14 §.
Ratkaisu ei ole lainvoimainen.)**

**HUOLELLISUUS JA TEHOKKUUS
KUOLINPESÄN PESÄNJAKAJA
LUVAN SAANUT OIKEUDENKÄYNTIAVUSTAJA
LAKI LUVAN SAANEISTA OIKEUDENKÄYNTI-
AVUSTAJISTA 8 § 6 KOHTA**

Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli määrätty kantelijoiden vanhempien kuolinpesien pesänjakajaksi. Osakkaat pääsivät sopimukseen perinnönjaosta ja luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja laati ja vahvisti ositus- ja perinnönjakokirjan. Kantelija moitti luvan saanutta oikeudenkäyntiavustajaa siitä, että tämä laati ositus- ja perinnönjakokirjan huolimattomasti. Pankki ei kuolinpesän velkojen maksamattomuuden, toimituskirjan puutteiden sekä tulkinnanvaraisten ja ristiriitaisten tietojen vuoksi pystynyt suorittamaan perinnönjakoa loppuun. Ositus- ja perinnönjakokirja oli laadittu siten, että siitä ei yksiselitteisesti voinut päätellä, miten ositus- ja

perinnönjakokirjaa tulkittiin varausten osalta ja miten varaukset katettaisiin. Jakokirjassa oli varattu perinnönjättäjien pankkatileillä olevista varoista tulevien kustannusten maksamiseen pesänjakajan kulu- ja palkkiosaatavan lisäksi yhteensä 651,09 euroa ja muilta osin perinnönjättäjien rahavarat oli jaettu jakokirjan sopimusehtojen mukaan täysimääräisesti euromäärät ilmoittaen kuolinpesän osakkaille. Osakkaiden perintöosuusien toteamisen jälkeen jakokirjassa oli maininta, jonka mukaan kuolinpesien varoista varattiin verojen maksamista varten 1 874,63 euroa. Verovarauksia ei otettu huomioon osakkaille jaettavissa rahamäärissä. Pankki ei ollut voinut ilman selkeitä jakokirjassa olevia sopimusehtoja päättää ilman osakkaiden yksimielisyyttä ja ilman heidän pankille toimittamiaan valtakirjoja, piennettäkö osakkaille tulevia perintöosuuksia siten, että myös verovaraukset ja muut rahavarojen jakamisen pitkittymisestä aiheutuneet kulut voitiin kattaa kuolinpesien rahavaroista. Pankki ei voinut suorittaa jakokirjan mukaisia perintöosuuksia osakkaille senkään vuoksi, että tileillä ei jo tehdyt suoritukset huomioiden ollut varoja perintöosuusien täysimääräiseen suoritukseen. Pankki ei voinut jakokirjan perusteella tehdä päätelmiä siitä, miten tileillä olevat rahavarat oli tarkoitus kyseisessä tilanteessa jakaa. Rahavarojen jakaminen oli ollut pankille mahdollonta senkin vuoksi, että osakkaille tulevat rahasuoritukset eivät jakokirjan mukaan olleet yhtä suuria, sillä osa osakkaista oli saanut rahavarojen sijasta osakkeita.

Valvontalautakunta katsoi, että luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli laiminlyönyt velvollisuutensa hoitaa pesänjakajan tehtävän riittävän huolellisesti ja täsmällisesti, kun hän oli laatinut kuolinpesän osakkaille rahavarojen jakamisen osalta tulkinnanvaraisen ja rahavarojen jakamista viivästyttäneen jakokirjan.

(HUOMAUTUS. 2. jaosto 21.9.2018, 3 §.)

TO 4.1 HUOLELLISUUS JA TEHOKKUUS ASIAMIEHEN OIKEUTEEN SAAPUMATTA JÄTTÄMINEN

Asianajaja oli toiminut käräjäoikeudessa vireillä olleessa lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskeneessa asiassa oikeudenkäyntiavustajana.

Käräjätuomari oli toimittanut valvontalautakunnalle asianajajaa koskevan oikeudenkäymiskäärin 15 luvun 10 a §:n mukaisen ilmoituksen, jossa asianajajaa oli moitittu siitä, että hän tai hänen päämiehensä ei ollut saapunut paikalle jatkettuun valmisteluun, jolloin asia oli käsitelty ja ratkaistu poissaolosta huolimatta. Asianajaja oli ollut istunnon aikaan sairaalassa toipumassa leikkauksesta. Käräjätuomarin ilmoituksen mukaan asianajajalla oli ollut mahdollisuus informoida tuomioistuinta sairauslomalle jäämisestä. Käräjätuomarin näkemyksen mukaan asianajajan olisi tullut joko luopua asiassa toimeksiannosta tai vaihtoehtoisesti ryhtyä toimenpiteisiin sijaisen järjestämiseksi.

Valvontalautakunta totesi, että asianajajan leikkauksessa ei ollut kyse sellaisesta hoitotoimenpiteestä, jota asianajaja ei ollut voinut etukäteen ennakoida. Tällaista asianajaja ei ollut itsekään valvontalautakunnalle esittänyt. Asianajajan mukaan asiassa oli tapahtunut inhimillinen erehdys, jonka johdosta istuntopäivämäärä oli jäänyt kirjaamatta hänen kalenteriinsa. Asianajajan katsottiin menetelleen asiassa hyvän asianajajatavan edellyttämän huolellisuusvelvollisuuden vastaisesti. Seuraamusharkinnan osalta valvontalautakunta totesi, että valvontalautakunnan ratkaisukäytännössä vastaavat erehdykset, joissa tuomioistuimen asettama määräaika on sivutettu tai jossa asiamiehen on jättänyt saapumatta tuomioistuimeen, ovat johtaneet tavanomaisesti varoitukseen. Käsillä olevassa asiassa huomautusta ankarampaa seuraamusta puolsi asianajajan päämiehen suomen kielen osaamattomuus, jonka perusteella asiamiehen läsnäolo oli voinut olla tavanomaisesta tarpeellisempaa. Lisäksi asia oli käräjätuomarin ilmoituksen mukaan käsitelty ja ratkaistu asianajajan poissaolosta huolimatta. Asian olosuhteet ja toimeksiannon erityisominaisuudet kokonaisuudessaan huomioiden valvontalautakunta katsoi, että asiassa ei ollut perustetta poiketa valvontalautakunnan seuraamuskäytännöstä ja että varoitusta oli pidettävä asiassa asianmukaisena seuraamuksena.

(VAROITUS. 4. jaosto 16.11.2018, 12 §)

Asianajaja oli toimittanut vastaukset myöhässä käräjäoikeudelle, koska asiakas oli kadonnut.

HUOLELLISUUS JA TEHOKKUUS VASTAAMISVELVOLLISUUS LAKI LUVAN SAANEISTA OIKEUDENKÄYNTI- AVUSTAJISTA 8 § 1 MOM. 6-KOHTA

Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli avustanut päämiestään asiassa, jossa käräjäoikeus määräsi päämiehen internet-sivuston ylläpitäjänä keskeyttämään kahden sivustolla julkaistun verkkoviestin jakelun. Kantelija oli jutussa hakijana. Kantelija moitti luvan saanutta oikeudenkäyntiavustajaa siitä, ettei tämä pyrkinyt asian sovinnolliseen selvittämiseen. Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja ei vastannut kantelijan 23.11.2017 tekemään sovintotarjoukseen muutoin kuin ilmoittamalla lähettäneensä sen päämiehelleen. Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja ei myöskään ohjeistanut päämiestään tämän levittäessä loukkaavia kirjoituksiaan ylläpitämällään sivustolla. Lisäksi luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja ei vastannut kantelijan 27.11.2017 lähettämään viestiin, jossa kantelija ilmoitti peruuttavansa 23.11.2017 tekemänsä sovintotarjouksen ja hakevansa luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan päämiehelle lähestymiskieltoa. Vastauksessaan luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja totesi, että koska kantelija peruutti sovintotarjouksen, viesti ei edellyttänyt vastaamista. Sovintoa ei syntynyt, ja asia käsiteltiin oikeudessa.

Valvontalautakunta ei havainnut, että luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja olisi tältä osin menetellyt moitittavasti. Sen sijaan, kun luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja ei vastannut kantelijan esittämään asian sovinnollista selvittämistä koskeneeseen viestiin, valvontalautakunta katsoi luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan kantelijan ilmoittamalla tavalla laiminlyöneen asian sovinnollisen selvittämisen.

(HUOMAUTUS. 2. jaosto 2.11.2018, 20 §.)

TO 4.1 HUOLELLISUUS JA TEHOKKUUS PÄÄMIEHEN OIKEUDENMENETYS MÄÄRÄAJAN LAIMINLYÖNNIN VUOKSI

Asianajaja oli avustanut kantelijaa erinäisissä toimeksiannoissa. Kantelija moitti asianajajaa muun muassa siitä, että tämä oli jättänyt vastaamatta useisiin velkomuskanteisiin määräajassa. Vastauksessaan asianajaja ilmoitti kantelijan pyytäneen asianajajaa hakemaan kaksi velkomushaastetta käräjäoikeudesta. Asianajaja oli ilmoittanut kantelijalle, että hän voisi tehdä tämän pyynnöstä kahdesta haastehakemuksesta vastaukset käräjäoikeudelle, jos kantelija itse allekirjoittaa ne toimistolla. Asianajaja oli ilmoittanut kantelijalle, että vastaukset oli laadittava käräjäoikeuden asettamaan määräaikaan mennessä. Kantelija oli tämän jälkeen kadonnut ja ilmestynyt jälleen kuukauden kuluttua. Asianajaja oli toimittanut vastaukset myöhässä käräjäoikeudelle, koska hän ei ollut laatinut niitä ilman kantelijan läsnäoloa ja hyväksymistä.

Valvontalautakunta totesi, että asianajajan on hoidettava tehtävänsä huolellisesti ja täsmällisesti, ja että asiamiehen velvollisuuksiin kuului siitä huolehtiminen, ettei päämiehelle aiheudu oikeudenmenetystä määräajan laiminlyönnin johdosta. Velkomuskanteisiin vastaamisen osalta valvontalautakunta katsoi, että asianajajan olisi tullut huolehtia siitä, että oikeudenmenetyksen vaaraa ei synny, esimerkiksi hakemalla määräajan pidennystä tuomioistuimelta. Kun asianajaja oli havainnut, että vastausten määräaika oli kulumassa umpeen, hän ei voinut hyväksyttävästi perustella toimimattomuuttaan sillä, että oli sopinut päämiehen allekirjoittavan vastauksen ja että päämies oli ollut määräajan umpeutuessa tavoittamattomissa.

(VAROITUS. 3. jaosto 24.9.2018, 10 §.)

TO 4.1 HUOLELLISUUS JA TEHOKKUUS VALITUKSEN PERILLE TOIMITTAMINEN MÄÄRÄ- AJASSA JA SEN VARMISTAMINEN

Asianajaja oli toiminut kantelijan avustajana karkottamista ja maahanmuuttokieltoa koskevassa valitusasiassa. Asianajaja oli ilmoittanut kantelijalle, että hallinto-oikeuteen tehty valitus oli tuomioistuimessa vireillä, vaikka hän ei ollut varmistanut, että postitse lähetetty valitus oli

tullut vireille. Uusi valitus oli lopulta toimitettu kolme kuukautta myöhässä, jolloin se oli Helsingin hallinto-oikeuden päätöksellä jätetty myöhässä saapuneena tutkimatta. Asianajaja kertoi, että hän oli lähettänyt kantelijan karkottamista ja maahanmuuttokieltoa koskevan valituksen postitse ennen asetettua määräaika, mutta Maahanmuuttovirasto ei ollut vastaanottanut valitusta, eikä sen saapumisesta oltu tehty merkintöjä ulkomaalaisrekisteriin.

Valvontalautakunta totesi, että asianajajan huolellisuusvelvollisuuden kuuluu se, että asianajaja huolehtii ja varmistaa valituksen tulleen perille määräajassa oikealle viranomaiselle. Valvontalautakunta katsoi asianajajan toimineen huolellisuusvelvollisuuden vastaisesti jättäessään tarkastamatta postitse lähetetyn valituksen saapumisen viranomaiselle.

(VAROITUS. 3. jaosto 23.2.2018, 12 §.)

TO 4.1 HUOLELLISUUS JA TEHOKKUUS OIKEUSTURVAHAKEMUS TEHTÄVÄ MÄÄRÄAJASSA

ASIAKKAAN INFORMOINTIVELVOLLISUUS

Kantelijalle oli joulukuussa 2008 tapahtunut työtaturma kantelijan pudotessa lumitöitä tehdessään traktorikaivurista. Kantelija kääntyi asianajajan puoleen riitauduttuaan vakuutusyhtiön kanssa korvauksista. Kantelija moitti asianajajaa lukuisista seikoista: tämä oli hakenut lainaturvavakuutusta koskeneeseen asiaan oikeusturvaetua vasta tammikuussa 2017, jolloin sitä ei enää myönnetty. Asianajaja ei myöskään ollut hakenut kantelijalle korvauksia liikennevakuutuksesta eikä ohjeistanut kantelijaa siitä, että tällä oli mahdollisuus saada korvauksia myös liikennevakuutuksesta. Vakuutusyhtiön 4.1.2017 antamasta korvauspäätöksestä ilmeni, että kantelijalle ei ollut myönnetty oikeusturvaetua lainaturvavakuutuksia koskevaan oikeudenkäyntiin, sillä oikeusturvaetua ei ollut haettu vuoden kuluessa vahinkotapahtumasta ja vakuutustapahtumasta aiheutuneesta vahinkoseuraamuksesta. Asianajaja oli laatinut lainaturvavakuutusta koskevan haastehakemuksen 1.7.2013 ja vastapuolena ollut vakuutusyhtiö oli antanut asiassa vastauksen 29.11.2013.

Valvontalautakunta katsoi, että asianajaja oli laiminlyönyt velvollisuutensa huolehtia siitä,

että oikeusturvahakemus toimitettiin vakuutusyhtiölle oikea-aikaisesti. Asianajajan laiminlyönnistä ei ollut aiheutunut kantelijalle vahinkoa, sillä vastapuoli oli maksanut asianajajan laskun ja kantelijan uuden avustajan palkkio oli korvattu oikeusapulain perusteella valtion varoista. Kantelija oli myös hakenut ja saanut korvauksia liikennevakuutuksesta kantelijan ja asianajajan välisen toimeksiantosuhteen päätyttyä.

Valvontalautakunnan näkemyksen mukaan liikennevahinkoasioita tuntevan asianajajan tuli tuntea liikennevakuutuslain säännökset, joiden mukaan pakollisesta liikennevakuutuksesta korvattiin moottoriajoneuvon liikenteeseen käyttämisestä aiheutuvat henkilövahingot. Kun asianajaja ei ollut informoinut vakavasti vammautunutta asiakastaan mahdollisuudesta hakea korvausta liikennevakuutuksesta, hän oli menetellyt huolellisuusvelvoitteen vastaisesti.

(HUOMAUTUS. 2. jaosto 21.9.2018, 28 §.)

TO 4.1 HUOLELLISUUS JA TEHOKKUUS TO 5.13 ASIANAJOKULUJEN KATTAMINEN ULKOPUOLISIN VAROIN

ROL 2 LUVUN 1 A §:N MUKAINEN AVUSTAJA PALKKIORIITA-ASIA INFORMOINTIVELVOLLISUUS

Asianajaja toimi kantelijan avustajana rikosasiassa, jossa kantelija oli asianomistajana. Käräjäoikeus hylkäsi syytteen. Kantelija moitti asianajajaa siitä, että tämä laiminlöi avustajamääräyksen hakeamisen kantelijalle asiassa. Kantelijalla olisi asianomistajana ollut oikeus saada asiassa avustaja maksutta oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 2 luvun 1 a §:n nojalla. Asianajajan olisi tullut oma-aloitteisesti kertoa kantelijalle kyseisestä lainkohdasta ja kantelijan oikeuksista. Asianajaja oli sittemmin uhannut kantelijaa aiheuttomasti perinnällä. Asianajaja totesi, että kantelijan kanssa oli nimenomaisesti sovittu, että oikeudenkäyntiasian laskutus toteutetaan oikeusturvavakuutusta hyväksikäyttäen. Kantelija ei millään tavoin reklamoinut omavastuuosuudestaan tai muutoin ottanut kantaa oikeusturvapäätökseen. Vasta saatuaan omavastuuosuuslaskun kantelija ilmoitti, ettei hän tule sitä maksamaan. Sopimusehtojen ja vakuutusehtojen mukaisen omavastuuosuuslaskun periminen ei ollut hyvän asianajajatavan vastaista.

Valvontalautakunta totesi, että asianajajan on oma-aloitteisesti annettava asiakkaalle tieto paitsi yleisesti oikeusavun saamisen edellytyksistä myös mahdollisuudesta saada oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 2 luvun 1 a §:n nojalla itselleen oikeudenkäyntiavustaja. Asianajaja on myös velvollinen kertomaan asiakkaalle, millä tavalla edellä mainitut avustajamääräykset eroavat toisistaan. Valvontalautakunta katsoi, että asianajaja oli laiminlyönyt velvollisuutensa informoida kantelijaa riittävällä tavalla edellä mainituista seikoista. Asianajaja oli lisäksi antanut kantelijalle virheellistä tietoa asianomistajalle määrätyn oikeudenkäyntiavustajan palkkiosta. Asianajaja oli myös menetellyt kantelijan edun vastaisesti jättäessään hakematta asiassa kantelijalle oikeudenkäyntiavustajan oikeudenkäynnistä rikosasiassa annetun lain 2 luvun 1 a §:n nojalla. Asianajaja oli näin ollen aiheuttanut kantelijalle myös tarpeettomia kustannuksia. Edellä todetuissa olosuhteissa kantelijalle lähetetyn omavastuuosuuslaskun periminen oikeusteitse tai sillä uhkaaminen oli hyvän asianajajatavan vastaista.

(HUOMAUTUS 1. jaosto 20.4.2018, 11 §.)

Samaan asiaan liittyvässä palkkiorita-asiassa valvontalautakunta katsoi, että hakijalla olisi ollut oikeus saada avustajan palkkio korvatuksi valtion varoista kokonaisuudessaan eikä hakijalle olisi aiheutunut asiassa lainkaan kustannuksia. Valvontalautakunta katsoi, että palkkiorita-asian kohteena ollut vakuutuksen omavastuuosuuslasku oli näin ollen kohtuuton ja perusteeton. Laskua suositettiin alennettavaksi koko omavastuuosuuslaskun verran. (1. jaosto 20.4.2018, 12 §.)

TO 3.5 KUNNIALLIISUUS

TO 4.1 HUOLELLISUUS JA TEHOKKUUS

TO 4.2 AMMATTITAITO

KONKURSSIPESÄN HOITAJA

SEURAAMUSMAKSU

Asianajaja oli toiminut konkurssipesän hoitajana A Oy:n, B Oy:n, C Oy:n, D Oy:n ja E Oy:n konkurssipesissä. Konkurssiasiamies oli vuonna 2016 määrännyt konkurssipesissä suoritettavaksi konkurssipesän kirjanpidon ja hallinnon erityistarkastuksen. Asianajaja vapautettiin mainittujen

konkurssipesien pesänhoitajan tehtävistä vuonna 2016 ja 2017.

Erityistarkastuksissa muun muassa ilmeni, että asianajaja oli jättänyt kaikissa viidessä konkurssipesässä velkojainkokoukset kutsumatta koolle viimeistään kuusi kuukautta konkurssin alkamisen jälkeen. Asianajaja oli A Oy:n konkurssipesässä laiminlyönyt konkurssin alkamista koskevien ilmoitusten tekemisen ulosottoviranomaiselle, palkkaturvaviranomaiselle ja B Oy:n konkurssissa lisäksi myös kiinteistön sijaintipaikan rekisteriviranomaiselle. Hän oli laiminlyönyt pankkitilien sulkemisen ja käyttöoikeuksien poistamisen A Oy:n, B Oy:n ja C Oy:n konkurssipesissä siten, että A Oy:n konkurssissa valvottavia saattavia oli maksettu konkurssin alkamisen jälkeen.

A Oy:n konkurssipesässä asianajaja oli suorittanut työntekijän irtisanomisen viivästyneenä kahdeksan päivää konkurssin alkamisen jälkeen. Asianajaja ei ollut laatinut työsuhtesaaatavaluetteloa ja työntekijä oli itse laatinut palkkaturvahakemuksen. Irtisanomisajan palkka oli maksettu työntekijälle lähes kolme kuukautta työsuhteen päättymisen jälkeen.

B Oy:n konkurssipesässä asianajaja ei ollut huolehtinut pesälle kuuluvan vuokran määrän selvittämisestä ja perimisestä. B Oy:n konkurssissa asianajaja oli oma-aloitteisesti ilman velkojainkokouksen päätöstä myynyt kolme teollisuustonttia.

D Oy:n konkurssissa hän oli oma-aloitteisesti antanut konkurssipesään kuuluvan kiinteistön realisoinnin pesän vastapuolena toimineen asianajajan tehtäväksi. Asianajaja oli laiminlyönyt velkojainkokouksen järjestämisen eikä kiinteistön myyntiä ollut käsitelty konkurssipesän velkojien toimesta. Kiinteistön kauppahintaa ei ollut tilitetty kokonaisuudessaan konkurssipesälle, vaan siitä oli asianajajan hyväksymällä tavalla vähennetty myyntikulujen lisäksi myös konkurssipesän vastapuolen oikeudenkäyntikuluja. Kiinteistön kauppahinta oli myös tilitetty muulle kuin konkurssipesän tilille.

E Oy:n konkurssipesässä asianajaja oli ilman velkojainkokouksen päätöstä jatkanut velallisyhtiön ennen konkurssiin asettamista vireille laittamia neljää velkomusoikeudenkäyntiä. Pesässä oli varoja 3 500 euroa. Kolmen ratkaistun

jutun osalta konkurssipesän massavelkavastuut oikeudenkäyntikulujen osalta olivat kasvaneet yli 57 000 euroa, mihin summaan sisältyi vastapuolille maksettavaksi tuomitut oikeudenkäyntikulut. Myös neljäs oikeudenkäynti oli päätynyt konkurssipesän kanteen lainvoimaiseen hylkäämiseen.

Asianajaja oli laiminlyönyt vuosiselontekojen laatimisen määräajassa A Oy:n, B Oy:n, C Oy:n ja D Oy:n konkurssipesissä. Laaditut vuosiselonteot olivat myös puutteellisia konkurssipesän kustannusten ja vastuiden osalta; B Oy:n konkurssipesässä oleelliset tiedot massavelkaisista veloista palkkaturvan osalta puuttuivat kokonaan. Asianajaja oli myös laiminlyönyt konkurssipesien kirjanpidon pitämisen kokonaan A Oy:n ja B Oy:n konkurssipesissä ja osittain D Oy:n konkurssipesässä. C Oy:n konkurssipesässä asianajaja oli laiminlyönyt konkurssipesään kuuluvien osakkeiden realisoimisen sekä perimiskelpoisen pääomalinasaamisen perimisen. D Oy:n konkurssipesässä asianajaja oli laiminlyönyt ennakoijako-osuuksien maksamisen velkojille.

Valvontalautakunta katsoi asianajajan menettelleen konkurssipesien pesänhoitajana toistuvasti konkurssilain ja hyvän asianajajatavan vastaisesti. Asianajajan menettelyyn liittyi myös raskauttavia seikkoja, koska hän oli ammattitaidottomalla ja huolimattomalla menettelyllään aiheuttanut taloudellista vahinkoa konkurssipesille, konkurssipesien velkojille sekä oikeudenkäynneissä konkurssipesän vastapuolille. Asianajajan menettely kokonaisuudessaan oli myös omiaan alentamaan asianajajakunnan arvoa.

Valvontalautakunta otti seuraamusharkinnassaan huomioon sen, että asianajajalle ei ollut määrätty valvontalautakunnassa aikaisemmin kurinpidollisia seuraamuksia. Mikäli asianajajan menettelyä A Oy:n, B Oy:n, C Oy:n, D Oy:n ja E Oy:n konkurssipesissä olisi käsitelty valvontalautakunnassa erillisinä tapauksina, määrättävänä seuraamuksena olisi jo ensimmäisten tapausten osalta ollut vähintään varoitus. Asianajajan menettely kokonaisuutena huomioon ottaen valvontalautakunta määräsi asianajajalle seuraamusmaksun.

Seuraamusmaksun määrään vaikutti korottavasti kokonaisarvio asianajajan menettelyn

moitittavuudesta sekä taloudellisen vahingon aiheuttaminen konkurssipesille ja konkurssipesien velkojille useissa konkurssipesissä sekä oikeudenkäynneissä konkurssipesän vastapuolille.

(SEURAAMUSMAKSU 10 000 EUROA.)

Täysistunto 13.4.2018, 2 §.)

TO 4.1 HUOLELLISUUS JA TEHOKKUUS

TO 5.4 YHTEYDENPITO ASIAKKAASEEN

14 PÄIVÄN MAKSUAIKA LASKULLE

Asianajaja toimi kantelijan avustajana lasten huoltajuutta ja tapaamisoikeutta koskeneessa riidassa. Toimeksianto oli päätynyt alkuvuodesta 2013. Kantelija moitti asianajajaa muun muassa siitä, että asianajaja oli lähettänyt kantelijalle 31.12.2012 päivätyn 4 000 euron laskun, jonka eräpäivä oli ollut jo 10.1.2013. Kantelija oli reklamoinut laskusta 9.1.2013, mutta asianajaja ei ollut koskaan reagoinut kantelijan reklamaatioon. Toimeksiantosuhdetta ei myöskään ollut päätetty pätevällä tavalla, ja asianajaja oli viivytellyt tuomioistuimen 31.10.2012 antaman väliaikais määräyksen ja pöytäkirjan toimittamisessa kantelijalle. Kantelija oli saanut asiakirjat vasta 8.1.2013.

Valvontalautakunta totesi, että palkkio-ohjeen kohta 5 edellyttää asianajajalta sitä, että laskun lähettämisen ja eräpäivän välille jää vähintään 14 päivää. Koska asianajaja oli antanut kantelijalle alle 14 päivää maksuaikaa, oli asianajaja menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti. Asianajaja myönsi jättäneensä vastaamatta kantelijan lähettämään reklamaatioviestiin. Tältä osin valvontalautakunta kiinnitti huomiota siihen, että kyseessä oli ollut asianajajan oman päämiehen lähettämä, toimeksiantoa koskenut viesti, jolloin asianajajalla oli ollut korostunut velvollisuus vastata viestiin. Valvontalautakunta totesi lisäksi, että asianajajalla on velvollisuus toimittaa asiakkaalleen tuomioistuinten ja muiden viranomaisten antamat ratkaisut kirjallisena. Riittävää ei ollut se, että asianajaja oli käynyt väliaikais määräystä koskeneen keskustelun kantelijan kanssa käräjäoikeudessa. Koska asianajaja ei ollut kyennyt osoittamaan valvontalautakunnalle huolehtineensa käräjäoikeuden antaman väliaikais määräyksen toimittamisesta kirjallisesti kantelijalle, oli hänen katsottava menettelleen asiassa hyvän asianajajatavan vastaisesti.

Valvontalautakunta totesi, että asianajaja oli rikkonut hyvää asianajajatapaa ja otti seuraamusharkinnassa huomioon, että asianajaja oli menettänyt toistuvasti hyvän asianajajatavan vastaisesti ja että asianajajan menettely oli ollut osin samantyyppistä kuin nyt käsiteltävinä olevissa tapauksissa. Valvontalautakunta antoi yhteisen seuraamuksen samaan aikaan valvontalautakunnassa käsitellyssä olevista asianajajaa koskevista valvonta-asioista ja totesi, ettei huomautusta voitu näissä olosuhteissa pitää riittävänä seuraamuksena asianajajan menettelyn moitittavuuteen ja toistuvuuteen nähden.

(VAROITUS. 4. jaosto 19.9.2018, 5 §.)

4.1 HUOLELLISUUS JA TEHOKKUUS PALKKIO-OHJE KOHTA 5 (ASIANAJOLASKU) ASIANAJOLASKUN TOIMENPIDE-ERITTELY

Asianajaja oli saanut vuokranantajana olleelta kantelijalta hoidettavakseen vuokrasuhdetta koskeneen riita-asian. Osapuolet pääsivät tuomioistuinsovittelussa sovintoon vuokrasopimuksen purkamisesta ja vahingonkorvauksesta. Kantelija moitti asianajajaa muun muassa siitä, että tämä ei toimittanut kantelijalle laskunsa toimenpide-erittelyä. Asianajaja ilmoitti lähettäneensä kantelijalle laskun vakuutuksen omavastuuosuudesta, mutta ei laskun toimenpide-erittelyä. Valvontalautakunta totesi, että riittävänä ei voitu pitää sitä, että asianajaja toimitti laskunsa toimenpide-erittelyn ainoastaan asiakkaansa vakuutusyhtiölle. Asiakkaalla oli vakuutusyhtiötä paremmat edellytykset arvioida laskun kohtuullisuus, ja halutessaan reklamoida laskusta ja saattaa valvontalautakunnassa vireille laskua koskeva palkkiorita-asia. Laskun kohtuullisuuden arviointi edellytti, että asiakkaalla oli käytössään laskun toimenpide-erittely.

(HUOMAUTUS. 2. jaosto 21.9.2018, 7 §.)

4.1 HUOLELLISUUS JA TEHOKKUUS PALKKIO-OHJE KOHTA 5 (ASIANAJOLASKU) ASIANAJOLASKUN TOIMENPIDE-ERITTELY

Asianajaja oli kantelijan ja tämän entisen puolison toimeksiannosta laatinut osapuolten osituskirjan. Kantelija moitti asianajajaa siitä, että tämä toimitti kantelijalle tehtävästä esitetyn laskun asianmukaisen toimenpide-erittelyn vasta kantelijan

pyydettyä tätä. Asiassa saadusta selvityksestä ilmeni, että asianajajan osituksen osapuolille ositussopimuksen allekirjoitustilaisuudessa antaman laskun toimenpide-erittelyssä oli ilmoitettu asiassa suoritettujen toimenpiteiden, kulujen määrä ja laskun loppusumma. Kun kantelija oli noin vuoden kuluttua osituskirjan allekirjoittamisesta reklamoinut laskun toimenpide-erittelyä, asianajaja oli toimittanut kantelijalle toimenpide-erittelyn, jossa ilmoitettiin myös kustakin toimenpiteestä veloitettu palkkio. Valvontalautakunta totesi, että asianajolasku oli palkkio-ohjeen edellyttämällä tavalla yksilöity, kun laskun toimenpide-erittelyssä kunkin toimenpiteen osalta ilmoitettiin joko toimenpiteeseen kulunut aika tai siitä veloitettu palkkion määrä. Tällöin asiakkaalla oli muun muassa mahdollisuus arvioida laskun kohtuullisuutta. Asianajajan osituksen osapuolille antama laskun toimenpide-erittely ei täyttänyt palkkio-ohjeen laskun yksilöinnille asettamia vaatimuksia.

(HUOMAUTUS. 2. jaosto 2.11.2018, 18 §.)

4.1 HUOLELLISUUS JA TEHOKKUUS LAKI LUVAN SAANEISTA OIKEUDENKÄYNTI- AVUSTAJISTA 8 §:N 1 MOM. 6-KOHTA

Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja toimi toisena kantelijana olleen asiakkaansa asiamiehenä muun muassa kansainvälistä suojelua sekä perhesideperusteista oleskelulupaa koskevilla asioissa hallinto-oikeudessa ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa. Kantelijat moittivat luvan saanutta oikeudenkäyntiavustajaa muun muassa siitä, että he saivat hallinto-oikeuden 9.4.2018 antamat päätökset vasta toukokuun lopussa toisen kantelijan pyydettyä niitä. Valvontalautakunnan käytettävissä olevista korkeimmalle hallinto-oikeudelle toimitetusta valituslupahakemuksesta ja valituksesta sekä valituslupahakemuksen ja valituksen täydennyksistä ilmeni, että luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli huomoinut toisen kantelijan esittämiä näkemyksiä valitusasiakirjoja laatimissaan. Näin ollen valvontalautakunta katsoi olevan ilmeistä, että ainakin hallinto-oikeuden päätösten 9.4.2018 sisältö oli tuolloin kantelijoiden tiedossa. Tästä huolimatta valvontalautakunta katsoi, että luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan olisi tullut toimittaa hallinto-oikeuden päätökset viipymättä

tiedoksi asiakkaalleen. Koska kantelijat ilmoittivat saaneensa päätökset tiedokseen niitä erikseen pyydettyään toukokuun lopussa 2018, eikä luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja tätä seikkaa vastauksessaan valvontalautakunnalle kiistänyt, valvontalautakunta katsoi luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan viivytelleen päätösten toimittamisessa ja menetelleen tältä osin vastoin oikeudenkäyntiavustajan velvollisuuksiaan.

(HUOMAUTUS. 1. jaosto 21.12.2018, 18 §.)

4.1 HUOLELLISUUS JA TEHOKKUUS

4.3 SALASSAPITOVELVOLLISUUS

LAKI LUVAN SAANEISTA OIKEUDENKÄYNTI- AVUSTAJISTA 8 §:N 1 MOM. 4- JA 6-KOHDAT

Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli määrätty pesänselvittäjäksi ja -jakajaksi kuolinpesiin, joiden osakas kantelija oli. Kantelija moitti luvan saanutta oikeudenkäyntiavustajaa muun muassa siitä, että tämä lähetti kantelijan salassa pidettäviä viestejä eteenpäin toiselle asiakkaalleen. Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja totesi, että eräs hänen päämiehensä pyysi lähettämään hänelle tämän ja luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan väliset sähköpostit, jotka tämä oli lähettänyt, mutta mukaan oli erehdyksessä tullut yksi tai kaksi nyt kyseessä oleviin kuolinpesiin liittyvää asiakirjaa. Kysymys oli inhimillisestä virheestä. Valvontalautakunnalle ei toimitettu tarkempaa selvitystä kyseessä olevasta asiakirjasta tai mahdollisista muista asiakirjoista. Vaikka luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja ei tahallisesti toimittanut toiselle asiakkaalleen nyt kyseessä olevaan toimeksiantoon liittyvää aineistoa, valvontalautakunta katsoi, että tämä menetteli asiassa huolimattomasti ja salassapitovelvollisuutensa vastaisesti **(HUOMAUTUS. 1. jaosto 21.12.2018, 12 §.)**

4.1 HUOLELLISUUS JA TEHOKKUUS

LAKI LUVAN SAANEISTA OIKEUDENKÄYNTI- AVUSTAJISTA 8 §:N 1 MOM. 1- JA 6-KOHDAT INFORMOINTIVELVOLLISUUS TOIMEKSIANNOSTA LUOPUMINEN

Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli kantelijoiden mukaan muun muassa laiminlyönyt velvollisuutensa informoida kantelijoita mahdollisuudesta saada asianajokuluja katettua julkisella oikeusavulla

oikeusturvavakuutuksen enimmäiskorvausmäärän täytyttyä, ja hän oli luopunut toimeksiannon hoitamisesta noin kuukautta ennen riita-asian pääkäsitteilyä sillä perusteella, että kantelijat eivät olleet suostuneet sovintoon vastapuolen esittämällä ehdolla. Lisäksi luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli toimittanut palkkiolaskunsa kantelijoille eräpäivän jälkeen. Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja totesi, että ensimmäisen neuvottelun yhteydessä oli käyty läpi eri vaihtoehdot saada asianajokulut korvatuksi. Tuolloin luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli kertonut oikeusavusta ja että hän ei hoida asiaa oikeusavulla. Kantelijoiden oma menettely oli johtanut luottamuspuolan syntymiseen: kantelijat olivat väittäneet luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan ymmärtäneen neuvottelussa käytyjä täysin selkeästi sovittuja asioita väärin.

Valvontalautakunta katsoi, ettei luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja ollut laiminlyönyt velvollisuuttaan informoida kantelijoita myös julkisesta oikeusavusta. Luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan ei myöskään katsottu menetelleen moitittavasti luopuessaan toimeksiannosta. Sen sijaan luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan katsottiin menetelleen huolimattomasti lähettäänsä jo erääntyneen laskun kantelijoille.

(HUOMAUTUS. 1. jaosto 9.2.2018, 2 §.)

LAKI LUVAN SAANEISTA OIKEUDENKÄYNTI- AVUSTAJISTA 8 §:N 1 MOM. 1- JA 6-KOHDAT TARPEETTOMIEN KUSTANNUSTEN AIHEUTTAMINEN INFORMOINTIVELVOLLISUUS KAHDEN AVUSTAJAN KÄYTTÄMINEN

Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja toimi yhden kantelijan avustajana rikosasiassa maaliskuusta 2016 lukien. Heinäkuussa 2017 toimeksiantoa alkoi hoitaa myös toinen luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja. Kantelijat moittivat luvan saanutta oikeudenkäyntiavustajaa muun muassa siitä, että tämä ei hoitanut toimeksiantoa kustannustehokkaasti. Hänen olisi tullut ottaa vastattavakseen toisen lakimiehen käyttämisestä aiheutuneet kustannukset. Luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan laskutus 25 782,70 euroa oli täysin kohtuuton. Käräjäoikeus oli katsonut, että epäillyn rikoksen vakavuudesta huolimatta asia ei ollut laadultaan, laajuudeltaan tai muustakaan

Luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan olisi pitänyt toimittaa hallinto-oikeuden päätökset viipymättä tiedoksi asiakkaalleen.

syystä johtuen ollut sellainen, että siinä olisi ollut tarpeen käyttää kahta avustajaa. Lisäksi luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli laiminlyönyt oikeusavun hakemisen päämiehelleen, sillä puolustajan määräyksen edellytykset olivat olemassa ja päämiehen taloudellisen tilanteen perusteella hän olisi saanut oikeusapua valtion varoista.

Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja totesi, että kahden lakimiehen palkkaaminen oli päämiehen ja tämän äidin toive. Laskussa noudatettiin 110 euron taksoa heinäkuun 2017 tapaamiseen saakka, jonka jälkeen noudatettiin tästä poikkeavaa tuntiveloitusta, kun kahden lakimiehen käyttämisestä oli sovittu. Oikeusavun hakemista / puolustajanmääräyksen pyytämistä ei laiminlyöty, sillä päämiehen kanssa oli nimenomaisesti sovittu, että näin ei tehdä.

Valvontalautakunta totesi, että toimeksianton hoitaminen kahden lakimiehen avulla oli sinänsä sallittua. Luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan tulee kuitenkin riittävän yksityiskohtaisesti selvittää päämiehelle, mitä kahden lakimiehen käyttäminen merkitsee muun muassa asiassa syntyvien kustannusten osalta. Valvontalautakunta totesi, että oikeusavun ja puolustajanmääräyksen hakeminen on päämiehelle itselleen kuuluva oikeus ja mahdollisuus, josta voidaan päämiehen kanssa tehdyllä sopimuksella poiketa. Koska asiassa ei laadittu kirjallista sopimusta, kantaa sopimukseen vetoava luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja riskin sopimuksen olemassaolon mahdollisesta epäselvyydestä. Valvontalautakunta totesi, että päämiehen ei voida lähtökohtaisesti edellyttää tietävän sitä, että puolustajanmääräys voidaan antaa vain yhdelle lakimiehelle kerrallaan ja että ilman puolus-

tajanmääräystä lakimiehen tuntiveloitus yleensä poikkeaa oikeusapulain mukaisesta tuntiveloituksesta. Valvontalautakunta katsoi, että luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan päämiehelle oli voinut perustellusti jäädä epäselväksi se, haetaanko hänelle asiassa oikeusapua/puolustajanmääräystä ja millaiset kustannukset tulevat olemaan kahden lakimiehen hoitaessa yhtä ja samaa toimeksiantoa. Koska luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli laiminlyönyt riittävän yksilöidysti selvittää päämiehelleen oikeusavun/ puolustajanmääräyksen saamisen edellytykset ja mahdollisuudet sekä jättäessään kertomatta päämiehelleen, millaisiksi kustannukset tulevat muodostumaan, mikäli oikeusapua/ puolustajanmääräystä ei haeta, valvontalautakunta katsoi luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan aiheuttaneen päämiehelleen tarpeettomia kustannuksia sekä hoitaneen toimeksiantoa tältä osin päämiehen edun vastaisesti.

(HUOMAUTUS. 1. jaosto 9.2.2018, 14 §.)

3.4 Velvollisuudet asiakasta kohtaan (TO 5. luku)

Asianajotoiminnan perusarvoja koskevassa 3.1-kohdassa määritelty lojaalisuus tarkoittaa asianajajan ehdotonta velvollisuutta valvoa vain asiakkaansa etua. Tämä lojaalisuusvelvoite on pohjana niille tapaohjeiden 5. luvun säännöille, jotka toisaalta asettavat asianajajalle aktiivisia asiakkaaseen kohdistuvia velvollisuuksia ja toisaalta rajaavat asianajajan toimintaa.

Suuri osa asianajajan asiakkaan tekemistä kanteluista koskee tilanteita, joissa ei ole asiakkaan mukaan vastattu hänen yhteydenottoihinsa eikä asiakkaalla ole ollut riittävästi tietoa siitä, missä vaiheessa hänen asiansa käsittely on. Erityisesti pesänselvittäjää koskevissa kanteluissa on usein kysymys siitä, että pesän osakkailla ei ole tietoa pesänselvityksen etenemisestä.

Luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevan lain 8 §:n 1 momentin 1-kohdassa on säädetty hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 3.1-kohtaa vastaavasta velvollisuudesta, 10-kohdassa tapaohjeiden 4.5- ja 5.4-kohtia vastaavista velvollisuuksista ja 12-kohdassa tapaohjeiden 5.5-kohtaa vastaavasta velvollisuudesta.

3.4.1 Yhteydenpito asiakkaaseen (TO 5.4)

Asianajajan on pidettävä asiakas ajan tasalla tehtävän edistymisestä ja erityisesti huolehdittava, että tehtävässä saadusta ratkaisusta, päätöksestä tai sovinnosta annetaan viipymättä tieto asiakkaalle.

Tehtävää koskeviin asiakkaan tiedusteluihin on vastattava ilman aiheetonta viivytystä, ellei se aiemman vastauksen tai muun vastaavan syyn vuoksi ole ilmeisen tarpeetonta. Jos vastaaminen ei ole mahdollista, asianajajan on huolehdittava siitä, että asiakas saa tiedon siitä, milloin asianajaja voi hänelle vastata.

TO 3.5 KUNNIALLIISUUS TO 4.1 HUOLELLISUUS JA TEHOKKUUS TO 5.4 YHTEYDENPITO ASIAKKAASEEN TO 5.5 TÄRKEIDEN RATKAISUJEN HYVÄKSYTTÄMINEN ASIANAJAJALAKI 7 C § 3 MOM. ASIAN TUTKIMINEN VAIKKA TAPAHTUMISTA KULUNUT YLI VIIISI VUOTTA YHTEYDENOTTO KANTELIJAA VALVONTA- ASIAN VIREILLE TULON JÄLKEEN KIELENKÄYTTÖ

Asianajaja oli avustanut kantelijaa riita-asiassa erästä yhdistystä (jäljempänä A ry) vastaan. Käräjäoikeus oli ratkaissut asian tuomiolla 17.2.2016. Tuomiossa kantelija oli veloitettu suorittamaan A ry:lle saatavien kuittauksen jälkeen kokonaisuudessaan 45 817,82 euroa viivästyskorkoineen sekä A ry:n oikeudenkäyntikulut määrältään 83 015,09 euroa viivästyskorkoineen. Kantelija moitti asianajajaa siitä, että tämä ei ollut informoinut kantelijaa A ry:n sovintoehdotuksista. Kantelijan mukaan viimeinen sovintoehdotus oli tehty elokuussa 2012. Kantelijan mukaan asiassa ei todennäköisesti olisi koskaan edetty tuomioistuinprosessiin, mikäli asianajaja olisi informoinut kantelijaa sovintoesityksistä. Asianajaja oli lisäksi kirjoittanut vastapuolelle loukkaavasti kantelijan ja kantelijan pojan yksityiselämästä. Asianajaja oli myös lähettänyt kantelijalle ja kantelijan tyttärelle kirjeen, joka oli ollut kantelijan mukaan sisällöltään hyvän asianajajatavan vastainen. Kantelijan mukaan oli ollut niin ikään moitittavaa, että asianajaja oli lisännyt kantelijan tyttären kirjeen vastaanottajaksi.

Valvontalautakunta totesi, että se ei lähtökohtaisesti käsittele sellaisia moitteita, jotka käsittelevät yli viisi vuotta vanhoja tapahtumia. Kantelijan esittämässä ensimmäisessä moitteessa oli kyse sovintotarjouksesta, jonka vastapuoli oli esittänyt elokuussa 2012 ja josta kantelija on saanut tiedon toukokuussa 2017. Kantele oli tullut vireille 3.1.2018. Ottaen kuitenkin huomioon erityisesti sen, että kantelijalla ei ollut asianajajan menettelystä johtuen ollut tietoa moitteen kohteena olevasta menettelystä ennen kuin lähes viisi vuotta tapahtuman jälkeen, valvontalautakunta päätti tutkia moitteen.

Asiassa oli riidatonta, että asianajaja ei ollut informoinut kantelijaa vastapuolen elokuussa 2012 tekemästä sovintotarjouksesta. Valvontalautakunnan mukaan avustajan käsitys sovintoehdotuksen taloudellisesta toteuttamiskelvottomuudesta ei ollut sellainen seikka, joka olisi muodostanut hyväksyttävän perusteen jättää kokonaan informoimatta päämiestä ehdotuksesta. Kantelijan mukaan mikäli sovintoehdotus olisi tullut hänen tietoonsa, se olisi saattanut estää vuosien oikeusprosessin. Valvontalautakunta katsoi asianajajan menettelleen hyvän asianajajatavan vastaisesti jättäessään toimittamatta sovintoehdotusta päämiehensä harkittavaksi ja päätettäväksi. Vastapuolen asiamies oli 1.3.2017 lähettänyt asianajajalle viestin, johon asianajaja oli vastannut seuraavana päivänä. Viestissään asianajaja oli kirjoittanut muun muassa seuraavaa: *"[Kantelijalla] on täysi paniikki, pääosin [A ry:stä] ja osin tuomioistuinikäntymisen aiheuttama paine on huono yhdistelmä."* *"Kuten muistanet, [kantelijan] ainoa todellinen varallisuus on puolet omakotitalosta, jonka toisen puoliskon omistavat edesmenneen aviomiehen lapset. Välit lasten kanssa ovat varsin kehnot."* *"Pojan tilan tilanteeseen liittyy puolestaan epävarmuustekijänä hänellä diagnosoitu, erittäin vakava mutta stabiilissa tilassa oleva sairaus."* Valvontalautakunta katsoi, että vaikka viesti ei sisällöltään ollut erityisen halventava, oli viestissä lausuttu kantelijasta ja kantelijan tilasta asiamiehen ja päämiehen lo-

Asianajajan ei pääsääntöisesti pitäisi ottaa yhteyttä kantelijaan.

jaalisuusvelvollisuuden vastaisella tavalla. Valvontalautakunta kiinnitti huomiota erityisesti siihen, että asianajaja oli katsonut tarpeelliseksi informoida vastapuolen asiamiestä kantelijan mielentilasta vähintäänkin kyseenalaisella tavalla. Valvontalautakunnan näkemyksen mukaan esitetyn sisältöisen viestin lähettämistä vastapuolen asiamiehelle oli pidettävä hyvän asianajajataavan vastaisena.

Asianajaja oli myös lähettänyt kantelijalle valvonta-asian vireille tulon jälkeen viestin, jonka hän oli välittänyt tiedoksi myös kantelijan tyttärelle. Viestissä asianajaja oli todennut muun muassa seuraavaa: *”Ennen vastinetta pidin kuitenkin välttämättömänä informoida Sinua siitä, että vastineen yhteydessä kerron kronologisessa järjestyksessä todelliset tapahtumat kuluneiden vuosien, katkeroitumisesi sekä ikääntymisesi myötä vääristyneiden johtopäätösten sijasta.”* *”Tämä ennakkoinformaatio käyttöösi on ainoastaan siinä tarkoituksessa, että voit henkisesti varautua tilanteeseen, jossa tuon esille sataprosenttisesti omalta kannaltani relevantit asiat vinoutuneiden uskomustesi sijasta.”* Tältä osin valvontalautakunta toteasi, että asianajajan ei pääsääntöisesti tulisi ottaa yhteyttä kantelijaan. Kantelumahdollisuus on asianajajan asiakkaalle sellainen oikeusturvakeino, jota hänen tulee voida häiriintymättä käyttää. Sen lisäksi, että asianajaja oli ollut yhteydessä kantelijaan valvonta-asian vireille tulon jälkeen, oli viesti välitetty myös kantelijan tyttärelle. Valvontalautakunnan näkemyksen mukaan viestiä oli pidettävä lisäksi sisällöltään epäasiallisena.

(VAROITUS. 4. jaosto 16.11.2018, 2 §.)

TO 5.4 YHTEYDENPITO ASIAKKAASEEN PALKKIO-OHJE 2-KOHTA LASKUTUSPERUSTEET JA HINTA-ARVIO HINTA-ARVION YLITTYMINEN INFORMOINTIVELVOLLISUUS VASTAAMATTA JÄTTÄMINEN

Asianajaja oli toiminut kantelijan ja hänen entisen puolisonsa välisessä osituksessa pesänjakajana. Kantelija moitti asianajajaa siitä, ettei tämä ollut vastannut kantelijan lähettämään laskun kohtuullistamista koskevaan viestiin ja yhteydenottoopyyntöön. Lisäksi asianajaja oli ilmoittanut toimeksiannon kustannusarvioksi alussa 2 000–5 000 euroa, mutta lopullinen lasku oli ollut 13 516,85 euroa. Asianajaja ei ollut myöskään ilmoittanut kantelijalle laskutusperusteestaan. Asianajaja ei ollut ilmoittanut kustannusarvion ylittymisestä.

Valvontalautakunta totesi, ettei vastaamisvelvollisuutta ole, jos asianajaja on aikaisemmin antanut vastauksen samaan yhteydenottoon tai jos vastaaminen muun vastaavan syyn vuoksi on ollut ilmeisen tarpeetonta. Jos kyseessä on tilanne, jossa sama henkilö jatkuvasti ottaa yhteyttä asianajajaan samasta asiasta, on asianajajan, vaikka hänellä ei olisikaan velvollisuutta enää vastata kysyjälle, syytä kuitenkin viitata lyhyesti aikaisempaan vastaukseensa ja ilmoittaa, ettei hän tämän jälkeen enää vastaa yhteydenottoihin. Asianajaja oli myöntänyt jättäneensä vastaamatta viestiin, mutta katsoi vastanneensa asiaan aikaisemmin riittävässä laajuudessa. Valvontalautakunta katsoi, että asianajajan olisi silti tullut vastata kantelijalle ilmoittamalla, ettei enää tämän jälkeen vastaa yhteydenottoihin. Valvontalautakunta totesi lisäksi, että asianajajan on asiakkaan pyynnöstä ilmoitettava tehtävää vastaanotettaessa palkkioperusteensa ja arvioitava tehtävän hoitamisesta veloittettava palkkio. Arvio annetaan niillä tiedoilla, jotka ovat tuolloin asianajajan käytettävissä. Mikäli tehtävää hoidettaessa ilmenee, että arvioitu palkkio ylittyy, asianajajan on ilmoitettava siitä asiakkaalle. Valvontalautakunta katsoi, että asianajaja oli selvittänyt palkkioperusteensa palkkio-ohjeen edellyttämällä tavalla. Valvontalautakunta katsoi, että asianajajan olisi tullut ilmoittaa kantelijalle asiasta arvioidun palkkion ylityksessä.

(HUOMAUTUS. 3. jaosto 1.10.2018, 17 §.)

3.4.2 Tärkeiden ratkaisujen hyväksyttäminen (TO 5.5)

Asianajajan on saatava asiakkaansa hyväksyminen tämän oikeutta koskeviin tärkeisiin toimenpiteisiin, elleivät asian kiireellisyys tai muut painavat syyt sitä estä.

TÄRKEIDEN RATKAISUJEN HYVÄKSYTTÄMINEN LAKI LUVAN SAANEISTA OIKEUDENKÄYNTI- AVUSTAJISTA 8 § 1 MOM. 12-KOHTA VALITUKSEN TEKEMINEN ASIAKKAAN HYVÄKSYNTÄ TÄRKEIDEN TOIMENPITEIDEN SUORITTAMISEEN

Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli avustanut kantelijaa oikeudenkäyntiasiassa. Kantelija oli moittinut luvan saanutta oikeudenkäyntiavustajaa siitä, että tämä oli laatinut valituksen hovioikeuteen käräjäoikeuden ratkaisusta ilman päämiehensä suostumusta. Valvontalautakunta totesi, että oikeudenkäynteihin liittyviä tärkeitä toimenpiteitä ovat sellaiset toimet, jotka saattavat lisätä asiakkaan kuluriskiä. Tällaiseksi toimenpiteeksi katsottiin muun muassa valittaminen ylempään tuomioistuimeen. Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli kysynyt kantelijalta käräjäoikeuden istunnon jälkeen, valitetaanko päämiehen kannalta epäedullisesta tuomiosta hovioikeuteen, mihin kantelija oli vastannut myöntävästi. Kantelija oli kuitenkin kiistänyt tämän ja kertonut maksaneensa tuomion saatuaan käräjäoikeuden tuomiossa hänelle määrätyt suoritukset.

Valvontalautakunta totesi, että oikeudenkäyntiavustajan tuli riittävässä määrin varmistua päämiehensä hyväksynnästä tärkeiden toimenpiteiden suorittamiseen. Kyseessä olevassa tapauksessa valvontalautakunta ei pitänyt riittävänä sitä, että kantelijalta oli ainoastaan käräjäistunnon jälkeen tiedusteltu hyväksyntää valituksen laatimiselle. Valvontalautakunnan näkemyksen mukaan luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan olisi kuulunut varmistua päämiehensä tahdosta vielä tuomion saatuaan ja valitusta laadittaessa.

(HUOMAUTUS. 3. jaosto 24.9.2018, 27 §.)

3.4.3 Oikeus luopua tehtävästä (TO 5.9)

Asianajaja ei saa luopua vastaanottamastaan tehtävästä ilman asiakkaansa lupaa, paitsi jos hän on velvollinen luopumaan siitä, asiakas menettelee vilpillisesti, asiakkaan ja asianajajan välille on asiakkaan menettelyn vuoksi syntynyt luottamuspulla tai muuten on olemassa erityinen syy.

Erityisiä syitä ovat ainakin, jos asiakas asianajajan huomautuksen jälkeenkin

1. on asianajajan kanssa olennaisesti eri mieltä siitä, millä tavalla tehtävää pitäisi hoitaa;
2. toimii olennaisesti vastoin asianajajan neuvoa;
3. laiminlyö olennaisesti myötävaikutusvelvollisuutensa;
4. käyttäytyy epäasiallisesti tai rasittaa asianajajaa kohtuuttomasti; tai
5. jättää maksamatta asianajajan vaatiman ennakon tai laskun.

TO 5.9 OIKEUS LUOPUA TEHTÄVÄSTÄ JULKINEN OIKEUSAVUSTAJA

Kantelija kääntyi oikeusaputoimiston ja julkinen oikeusavustaja, asianajaja X:n puoleen. Kantelija moitti X:ää muun muassa siitä, että tämä suhtautui välinpitämättömästi kantelijan asiaan ja päätti toimeksiannon perusteettomasti, ohjaamatta kantelijaa toiselle avustajalle. X totesi suhtautuneensa kantelijan asiaan vakavasti ja asianmukaisella tavalla. X päätti toimeksiannon, koska kantelija ei suostunut vastaamaan selviin kysymyksiin, joita X hänelle esitti, sekä viesti X:ää kohtaan epäasiallisesti. Kantelija laiminlöi olennaisesti myötävaikutusvelvollisuutensa, käyttäytyi epäasiallisesti eikä huomautuksenkaan jälkeen korjannut menettelyään. X neuvoi kantelijaa siinä, että hänellä oli oikeus ja mahdollisuus kääntyä toisen avustajan puoleen.

Valvontalautakunta totesi, että X oli pyrkinyt selvittämään kantelijan asiaa oikeudellisesta näkökulmasta ja siinä tarkoituksessa pyytänyt kantelijalta myös lisäselvitystä. Valvontalautakunta ei voinut havaita, että X olisi laiminlyönyt velvollisuutensa suhtautua kantelijan asiaan vakavasti ja asianmukaisella tavalla. Lisäksi valvontalautakunta katsoi, että X:llä oli esittämil-

lään perusteilla ollut hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden kohdan 5.9 mukaiset erityiset syyt ja siten oikeus luopua vastaanottamastaan toimeksiannosta ilman kantelijan suostumusta. X oli myös ilmoittanut kantelijalle mahdollisuudesta kääntyä toisen avustajan puoleen, mikäli kantelija kokee, ettei X ole pätevä auttamaan kantelijaa asiassa.

(EI SEURAAMUSTA. 1. jaosto 21.12.2018, 19 §.)

TO 5.9 OIKEUS LUOPUA TEHTÄVÄSTÄ

Asianajaja oli toiminut kantelijan asiamiehenä vahingonkorvausasiassa. Kantelija moitti asianajajaa muun muassa siitä, että asianajaja oli luopunut toimeksiannon hoitamisesta ilman päämiehensä suostumusta tai erityistä syytä. Valvontalautakunta totesi, että asianajaja saa luopua tehtävästä ilman asiakkaan suostumusta, jos asiakkaan ja asianajajan välille on asiakkaan menettelyn vuoksi syntynyt luottamuspuola. Asiassa annetusta selvityksestä ilmeni, että kantelija oli saattanut asian vireille käräjäoikeuteen asianajajan nimissä ja tämän tietämättä. Tämän lisäksi kantelija oli ilmaissut epäilevänsä asianajajan ammattitaitoa ja toimintaa vastapuolen kanssa. Valvontalautakunta totesi, että asianajajalla oli ollut oikeus luopua toimeksiannosta ilman asiakkaansa suostumusta.

(EI SEURAAMUSTA. 3. jaosto 12.4.2018, 18 §.)

TO 5.9 OIKEUS LUOPUA TEHTÄVÄSTÄ

TO 5.10 MENETTELY TEHTÄVÄSTÄ

LUOVUTTAESSA

Kantelijan avustajana oli toiminut eräs luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja (jatkossa A) asianajajan asianajotoimistossa. Kantelija moitti asianajajaa siitä, että asianajaja oli lopettanut kantelijan toimeksiannon epäedullisena ajankohtana eikä kantelijalle jäänyt kohtuullista aikaa kääntyä uuden asiamiehen puoleen.

Valvontalautakunta totesi, että asianajaja ei saa luopua vastaanottamastaan tehtävästä ilman asiakkaansa lupaa, paitsi jos asiakkaan ja asianajajan välille on asiakkaan menettelyn vuoksi syntynyt luottamuspuola. Jotta asianajaja voi vedota luottamuspuolaan tehtävästä luopumisen perusteena, on luottamuspuolan perustuttava asiakkaan menettelyyn.

Luopuessaan tehtävästä asianajajan on vältettävä menettelytapaa, joka saattaa vahingoittaa asiakkaan etua ja asiakkaalle on varattava kohtuullinen aika kääntyä toisen asianajajan puoleen. Kantelijalle oli 1.11.2017 ilmoitettu A:n työsuhteen päättymisestä asianajotoimistossa ja toimiston mahdollisuudesta jatkaa toimeksiannon hoitoa. Kantelijaa oli myös pyydetty toimittamaan samat viestit, jotka kantelija oli toimittanut A:lle. Kantelija oli vastausviesteissään tiedustellut, miksi A oli irtisanottu ja ilmaissut osapuolten kertovan asioista eri tavoilla. Kantelija oli toimittanut asianajajalle 13.11.2017 kello 18.15 sähköpostiviestin, jossa kantelija ilmoitti, ettei pitänyt asiassa huopaamisesta ja soutamisesta ja että kyse oli hänen mielestään ollut asioiden huonosta hoitamistavasta. Asianajaja vastasi kantelijalle kello 19.49 lähettämällään sähköpostiviestillä, jossa hän ilmoitti, että kantelijan viestittely oli ollut siinä määrin kriittistä ja syyttävää, ettei heillä ollut ollut enää edellytyksiä hoitaa kantelijan asiaa. Asianajaja myös ilmoitti, ettei hän aikataulujensa vuoksi pystynyt osallistumaan 17.11.2017 istuntoon. Asianajaja totesi, että kantelija voi hakea asiakirjat seuraavana päivänä sovittavana aikana. Kantelijan mukaan tilanteen oli tehnyt sekavaksi se, että A oli ollut yhteydessä edelleen kantelijaan.

Valvontalautakunta totesi, että toimeksianto oli päätetty asianajajan toimesta ilman päämiehen lupaa. Asiassa annetun selvityksen perusteella valvontalautakunta piti todennäköisenä, että tilanne oli ollut kantelijalle epäselvä, koska aikaisemmin toimeksiantoa hoitanut A oli myös jatkanut kantelijan toimeksiannon hoitoa. Asiakirja-aineisto ei ollut sisältänyt sellaisia viestejä, joiden perusteella voitiin katsoa kantelijan ilmaisseen osapuolten välillä olevan toimeksiannon päättämiseen johtava epäluottamus. Valvontalautakunta ei ollut muutoinkaan havainnut kantelijan aiheuttaneen menettelyllään luottamuspuola tai että asianajajalla olisi ollut erityinen syy toimeksiannon päättämiseen. Valvontalautakunta totesi, että asianajaja oli ilmoittanut toimeksiannon päättyvän maanantaina 13.11.2017. Tällöin hänellä oli ollut tiedossaan, että kantelijalla oli sovitteluintunto

samalla viikolla, eikä hän ollut ollut tietoinen siitä, että istunto peruutetaan. Vaikka kantelijalle oli jäänyt kohtuullisesti aikaa uuden avustajan löytämiseksi valmisteluistuntoon, valvontalautakunta totesi, että asianajaja oli menetellyt tavalla, joka saattoi vahingoittaa asiakkaan etua. **(HUOMAUTUS. 3. jaosto 1.10.2018, 23 §.)**

3.4.4 Asiakirjojen luovuttaminen (TO 5.11)

Kun tehtävä on hoidettu tai muutoin päättynyt, asianajajan on palautettava asiakkaalle kuuluvat asiakirjat.

**LUVAN SAANUT OIKEUDENKÄYNTIAVUSTAJA
LAKI LUVAN SAANEISTA OIKEUDENKÄYNTI-
AVUSTAJISTA 8 §:N 1 MOM. 1. VIRKE JA
6-KOHTA
PESÄNJAKAJA OMAISUUDEN OSITUS
TOIMEKSIANNON HOITAMINEN TARPEETTOMIA
KUSTANNUKSIA AIHEUTTAMATTA
ASIAKIRJOJEN PALAUTTAMISVELVOLLISUUS**

Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli käräjäoikeuden päätöksellä määrätty pesänjakajana toimittamaan omaisuuden ositus kantelijan ja kantelijan entisen aviopuolison välillä. Kantelija oli moittinut luvan saanutta oikeudenkäyntiavustajaa muun muassa siitä, että tämä oli laskuttanut eräiden toimenpiteiden tekemisestä kohtuuttomasti. Kantelijan mukaan kiinteistöjen arviointilausuntojen pyytäminen kiireellisenä oli myös aiheuttanut lisäkustannuksia. Luvan saanutta oikeudenkäyntiavustajaa moitittiin lisäksi siitä, että tämä ei ollut toimittanut kantelijalle osituskirjan luonnosta, vaikka kantelija oli asiakirjaa useasti pyytänyt.

Valvontalautakunta totesi, ettei sen toimivaltaan kuulu käsitellä luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan palkkioon kohdistuvaa palkkiorita-asiaa. Valvontalautakunnalla ei tämän vuoksi ollut toimivaltaa arvioida sitä, onko luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan osituskirjaluonnokseen ja osituskokouspöytäkirjan laatimiseen käytetty tarpeettomasti aikaa ja onko laskutus siten ollut kohtuuton. Valvontalautakunta totesi, että luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetussa laissa on kuitenkin säädetty, että oikeudenkäyntiavustajan tulee

hoitaa saamansa tehtävät tarpeettomia kustannuksia aiheuttamatta. Valvontalautakunnalle toimitetusta aineistosta ilmeni, että luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli pyytänyt kiinteistöarviointien suoritettavan mahdollisimman joutuisasti. Valvontalautakunta totesi, että pesänjakajan tuli huolehtia toimeksiannon joutuisasta hoitamisesta, eikä asiassa ollut ilmennyt, että pyynnöstä olisi aiheutunut kohtuuttomia lisäkustannuksia. Asiassa ei ollut muutoinkaan ilmennyt, että luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja olisi suorittanut tarpeettomia toimenpiteitä ja siten aiheuttanut tarpeettomia kustannuksia. Valvontalautakunnan mukaan luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien tulee 8 §:n mukaisia oikeudenkäyntiasiamiehen tai -avustajan taikka määräyksen varaisia tehtäviä suorittaessaan noudattaa asiallisesti saman sisältöisiä ammatitieteittä sääntöjä kuin ne, joita asianajajat ja julkiset oikeudenkäyntiavustajat noudattavat. Asiakirjojen palauttamiseen liittyvien menettelytapojen tarkemmasta sisällöstä voidaan johdtoa hakea hallituksen esityksessä mainitulla tavalla asianajajia velvoittavasta hyvästä asianajajatavasta sekä sitä koskevasta soveltamiskäytännöstä. Tapaohjeiden 5.11-kohdan mukaan, kun tehtävä on hoidettu tai muutoin päättynyt, asianajajan on palautettava asiakkaalle kuuluvat asiakirjat. Palautettaviin asiakirjoihin kuuluvat asiakkaan asianajajalle toimittamien asiakirjojen lisäksi vastapuolen kirjelmät, kirjeenvaihto, viranomaispäätökset ja asianajajan laatimat erilaiset asiakirjat, joista asianajaja on laskuttanut asiakastaan. Asianajajalla ei ole velvollisuutta palauttaa asiakkaalleen omia muistiinpanojaan ja näihin verrattavia muita työpapereita. Valvontalautakunta katsoi, että osituskirjaluonnos, jonka laatimisesta luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli laskuttanut kantelijaa, oli ollut sellainen asiakirja, joka hänen oli tullut edellä mainitun mukaisesti luovuttaa asiakkaalle. Valvontalautakunta totesi, että luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli toiminnut vastoin luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan velvollisuuksiaan jättäessään toimittamatta osituskirjaluonnoksen kantelijalle.

(HUOMAUTUS. 3. jaosto 23.2.2018, 2 §.)

TO 5.11 ASIAKIRJOJEN LUOVUTTAMINEN AVUSTAJAN VAIHTUMINEN

Asianajaja oli toiminut kantelijan avustajana valitettaessa Maahanmuuttoviraston turvapaikkarakkaisusta hallinto-oikeuteen. Asianajaja oli sittemmin hakenut tuomioistuimelta vapauttamista tehtävästään ennen prosessin päättymistä, koska kantelijan tahtona oli ollut antaa toimeksianto erään lakiasiantaimiston (jäljempänä X Oy) työntekijänä toimineen varatuomarin (jäljempänä A) hoidettavaksi, mutta kyseinen toimisto oli sittemmin kieltäytynyt vastaanottamasta toimeksiantoa. Lopulta toimeksianto oli siirtynyt oikeusaputoimiston hoidettavaksi. Kantelija moitti asianajajaa muun muassa siitä, että asianajaja ei ollut toimitanut kantelijalle tälle kuuluvia alkuperäisiä asiakirjoja sen jälkeen, kun kantelija oli ilmoittanut asianajajalle tahtonsa vaihtaa asiameistä. Asianajaja oli muutoinkin ollut passiivinen kantelijan asiakirjojen toimittamiseen liittyen. Asianajajan mukaan kantelijan yhteyshenkilönä toimineet vastaanottokeskuksen työntekijät eivät olleet vaatineet asianajajaa toimittamaan alkuperäisiä paperiversioita, vaan heille oli sopinut paremmin se, että asiakirjat lähetettiin sähköpostitse skannattuina. Kun oikeudenhoidossa pyritään sähköisen asioinnin edistämiseen, mitään oikeudellista merkitystä ei ole sillä, toimitetaanko asiakirjasta alkuperäinen tulostettu versio vai sähköinen versio. Sähköisen version käyttäminen mahdollistaa myös sen, että avustajan vaihtamistilanteissa uusi avustaja pääsee perehtymään asiaan nopeammin. Tällä seikalla on erityisesti merkitystä ulkomalaisasioissa, joissa valitusajat ovat tavanomaista lyhyemmät ja usein syntyy myös tarve toimittaa tulkille valituksenalainen päätös etukäteen tutustumista varten. Paperipostin käyttäminen saattaa olla liian hidasta tapa välittää asiakirjoja. Tavatesaansa kantelijan asianajaja oli ottanut kantelijalle kuuluvat asiakirjat haltuunsa ja skannannut ne. Asianajajan tarkoituksena oli ollut palauttaa asiakirjat sen jälkeen, kun hän tapaisi kantelijaa seuraavan kerran neuvotellakseen tämän kanssa tarkemmin valituksen laatimisesta. Kun vastaanottokeskuksesta oli ilmoitettu puhelimitse, että kantelija haluaisi vaihtaa avustajaa, asianajaja oli ilmoittanut, että se sopisi hänelle periaatteessa, mutta että asia ei ollut enää yksinomaan hänen

tai kantelijan päätettävissä. Asianajajan ilmoitus oli perustunut siihen, että avustajan määräyksen peruuttaminen ja uuden avustajan määrääminen kuuluu oikeusapulain mukaan tilanteesta riippuen joko tuomioistuimelle tai oikeusaputoimistolle. Asianajaja oli ilmoittanut, että hänellä ei ollut mitään avustajan vaihtamista vastaan, mutta hän oli edellyttänyt, että hänelle ilmoitettaisiin pikaisesti uuden avustajan nimi ja yhteystiedot. Asianajaja oli tarjoutunut käymään vastaanottokeskuksessa palauttamassa saamansa paperiset asiakirjat, mutta heille oli sopinut paremmin se, että asianajaja lähettäisi ne skannattuina sähköpostitse. Asianajaja oli lähettänyt paperit vastaanottokeskuksen sähköpostiin 27.7.2017, minkä jälkeen vastaanottokeskus oli ilmoittanut vastaanottaneensa asiakirjat. Asiassa oli jääty tämän jälkeen odottamaan uuden avustajan yhteydenottoa.

Valvontalautakunta totesi asianajajan toimittaneen kantelijan pyytämät asiakirjat vastaanottokeskukseen esitetyn pyynnön jälkeen, mutta hän ei ollut toimittanut sinne kantelijan alkuperäisiä asiakirjoja. Vaikka vastaanottokeskuksen henkilökunta ei ollut alun perin edellyttänyt asianajajaa toimittamaan alkuperäisiä asiakirjoja, ei kyseinen ilmoitus ollut sellaisenaan sulkenut pois asianajajan velvollisuutta palauttaa päämiehelle kaikki tälle kuuluvat asiakirjat toimeksiannon päättymisen jälkeen. Asianajaja olisi voinut täyttää palauttamisvelvollisuuden toimittamalla alkuperäiset asiakirjat vastaanottokeskukseen sähköisen toimituksen lisäksi. Pitäessään hallussaan kantelijan alkuperäiset asiakirjat vielä toimeksiantosopimuksen päättämisen jälkeen asianajajan oli katsottava toimineen hyvän asianajajatavan vastaisesti.

(HUOMAUTUS. 4. jaosto 17.4.2018, 14 §.)

TO 5.11 ASIAKIRJOJEN LUOVUTTAMINEN SÄHKÖPOSTIVIESTIT JULKINEN OIKEUSAVUSTAJA

Julkinen oikeusavustaja oli avustanut kantelijaa kahden toimeksiannon hoidossa. Kantelija oli moittinut häntä muun muassa siitä, että julkinen oikeusavustaja ei ollut toimittanut kantelijan uudelle avustajalle niitä sähköpostiviestejä, jotka kantelija oli hänelle lähettänyt. Julkinen oikeus-

avustaja oli toimittanut uudelle avustajalle asiassa tehdyn oikeusapupäätöksen ja oikeusaputoimistolla olleet asiakirjat lukuun ottamatta kantelijalta tulleita sähköpostiviestejä. Hän oli pitänyt selvänä, että kantelija itse kertoo uudelle avustajalleen tapahtumista ja asioista, joita hän oli pitänyt merkityksellisenä asiassaan. Valvontalautakunta totesi, että palautettaviin asiakirjoihin kuuluivat asiakkaan asianajajalle toimittamien asiakirjojen lisäksi vastapuolen kirjelmät, kirjeenvaihto, viranomaispäätökset ja asianajajan laatimat erilaiset asiakirjat, joista asianajaja oli laskuttanut asiakastaan. Sen sijaan asiakirjojen palauttamisvelvollisuuden piiriin ei lähtökohtaisesti kuulunut asiakkaan ja avustajan välinen sähköpostikirjeenvaihto, vaan tapaohjeen kohta käsitti päämiehelle kuuluvat alkuperäiset asiakirjat.

(EI SEURAAMUSTA. 3. jaosto 1.10.2018)

3.4.5 Asianajopalkkio (TO 5.12 ja palkkio-ohje)

Asianajajan asiakkaaltaan laskuttaman palkkion on oltava kohtuullinen sekä säädösten ja Asianajajaliiton ohjeiden mukainen. Palkkio-ohjeen 1.1-kohdan mukaan palkkion on oltava oikeassa suhteessa tehtävän laatuun ja sen vaatimaan työmäärään sekä muutoinkin kohtuullinen.

Palkkio-ohjeen 5-kohdan mukaan lasku on eriteltävä asiakkaan kanssa sovituin tavoin. Ellei muuta ole sovittu, asianajolaskussa on oltava tehtävän laatuun ja laajuuteen nähden tarkoituksemukainen erittely, jonka perusteella asiakas voi arvioida laskun sopimuksenmukaisuutta ja kohtuullisuutta.

Valvontalautakunta on ratkaisukäytännössään omaksunut kannan, jonka mukaan laskussa tulee pääsääntöisesti olla eriteltynä joko toimenpidekohtainen veloitus tai toimenpiteeseen käytetty aika, jolloin päämies voi tuntiveloituksen tietäen muodostaa käsityksensä laskun kohtuullisuudesta.

Kanteluissa ja palkkioriiita-asioissa on voitu moittia asianajajaa kohtuuttoman korkeasta laskutuksesta tai muista laskutusmenettelyyn liittyvistä seikoista. Asianajajan voidaan katsoa menettelleen normaalia korkeamman laskutuksensa vuoksi hyvän asianajajatavan vastaisesti.

Asiakkaan ja avustajan välinen sähköpostikirjeenvaihto ei kuulunut asiakirjojen palauttamisvelvollisuuden piiriin.

Kohtuuton laskutus on omiaan vähentämään yleistä luottamusta ja arvostusta koko asianajajakuntaa kohtaan. Mikäli asianajajan on havaittu menettelleen hyvän asianajajatavan vastaisesti selvästi kohtuuttoman korkealla laskutuksellaan, valvontalautakunta on pääsääntöisesti määrännyt hänelle kurinpidolliseksi seuraamukseksi varoituksen tai huomautuksen.

Kaikki palkkioriiita-asioissa tehdyt päätökset, joissa palkkiota on suositettu alennettavaksi, saatetaan Asianajajaliiton hallituksen tietoon sen arvioimiseksi, tuleeko hallituksen yleisvalvontavelvollisuutensa nojalla saattaa annetun suosituksen johdosta vireille myös valvonta-asia.

Erona valvonta-asiaan, jonka voi saattaa vireille kuka tahansa henkilö, voi palkkioriidan saattaa vireille vain se, jonka maksettavaksi lasku on osoitettu. Kuitenkin esimerkiksi pesänselvittäjän laskua voi kuka tahansa kuolinpesän osakkaista moittia tarvitsematta tähän muiden osakkaiden suostumusta. Tulkinta on ollut, että asianajajan noudattaessa annettua kohtuullistamissuosituksista palautus tehdään pesän varoihin, jolloin suosituksen suuruuden kannalta ei ole merkitystä sillä, että joku osakas mahdollisesti luopuisi vaatimasta palkkion kohtuullistamisesta.

Valvontalautakuntaan tulee yhteydenottoja myös tilanteissa, joissa henkilö on oikeuden päätöksellä tuomittu maksamaan vastapuolen oikeudenkäyntikulut. Näissä tapauksissa oikeus on kuitenkin jo ottanut kantaa laskun kohtuullisuuteen, eikä vastapuoli voi saattaa vireille palkkioriiita-asiaa. Myös omat päämiehet saattavat vaatia palkkion kohtuullistamista sillä perusteella, että tuomioistuimien on kohtuullistanut laskua, joka on tuomittu vastapuolen maksettavaksi, mutta asianajaja perii loppuosaa laskusta

omalta päämieheltään. Tuomioistuimen suorittama kohtuullistaminen kohdistuu kuitenkin nimenomaan vastapuoleen ja asianajajalla on lähtökohtaisesti oikeus veloittaa erotus omalta päämieheltään.

3.4.6 Asianajokulujen kattaminen ulkopuolisin varoin (TO 5.13)

Asianajajan on oma-aloitteisesti annettava asiakkaalle tieto mahdollisuudesta saada katettua asianajokuluja oikeusturvavakuutuksesta tai julkisista varoista.

TO 5.13 ASIANAJOKULUJEN KATTAMINEN ULKOPUOLISIN VAROIN

Asianajotoimisto X Oy:n asianajaja A lähestyi kantelijoita kirjeellä erääseen ostokartelliin liittyneessä vahingonkorvausasiassa. Kantelijat valtuuttivat Asianajotoimisto X Oy:n asiamiehekseen maksamalla kirjeen liitteenä olleen ennakkolaskun. Kantelijat moittivat A:ta lukuisista seikoista ja muun muassa siitä, että A oli laiminlyönyt velvollisuutensa informoida kantajia mahdollisuudesta maksuttomaan oikeudenkäyntiin. Valvontalautakunta totesi, että mahdollisuus julkisen oikeusavun käyttämiseen on otettava asiakkaan kanssa keskusteltavaksi, vaikka asianajaja itse arvioisi, ettei asiakkaalla ole mahdollisuutta saada julkista oikeusapua. Lisäksi oikeusapulain 2 §:n 3 momentin mukaan yksityisillä elinkeinonharjoittajilla oli mahdollisuus saada oikeusapua elinkeinotoimintaa koskevassa tuomioistuinasiassa. A ilmoitti katsoneensa, ettei toimistolla asian laadun ja laajuuden vuoksi ollut mahdollisuutta hoitaa asiaa oikeusavun puitteissa. A:n mukaan toimeksianto ei ollut luonteeltaan sellainen asia, jota olisi ollut mahdollista hoitaa oikeusavulla. Tästä syystä A ei ollut informoinut kantelijoita oikeusavun mahdollisuudesta.

Valvontalautakunta katsoi, että riippumatta siitä, olisivatko kantelijat tai muut kantajat olleet oikeutettuja julkiseen oikeusapuun, A:n olisi tullut toimeksiantoa hoitaessaan ilmoittaa kantajille oikeusturvavakuutuksen hyödyntämisen lisäksi myös kantajien mahdollisuudesta oikeusapuun. Mikäli A:lla ei ollut mahdollisuutta hoitaa asiaa oikeusavun puitteissa, olisi kanteli-

joille kuitenkin tullut ilmoittaa oikeusavun mahdollisuudesta ja siitä, että A:n asianajotoimisto ei hoida toimeksiantoa oikeusavulla.

(HUOMAUTUS. 1. jaosto 23.11.2018, 16 §.)

3.4.7 Palkkioerimielisyys (TO 5.15)

Asianajajan on pyrittävä ratkaisemaan sovinnollisesti asiakkaan ja asianajajan välinen laskua koskeva erimielisyys. Jos asiakas ei hyväksy laskua, asianajajan on annettava asiakkaalle tieto siitä, miten tämä voi saattaa erimielisyyden palkkioiriita-asiana Asianajajaliiton valvontalautakunnan käsiteltäväksi.

TO 5.15 PALKKIOERIMIELISYYS INFORMOINTIVELVOLLISUUS MAHDOLLISUDESTA SAATTAA PALKKIOERIMIELISYYS VALVONTALAUTAKUNNAN KÄSITELTÄVÄKSI

Kantelija moitti asianajajaa muun muassa siitä, ettei asianajaja ollut antanut kantelijalle tietoa siitä, että laskutusta koskevan erimielisyyden olisi voinut saattaa palkkioiriita-asiana valvontalautakunnan käsiteltäväksi. Valvontalautakunta totesi, että jos asiakas ei hyväksy laskua, asianajajan on annettava asiakkaalle tieto siitä, miten tämä voi saattaa erimielisyyden palkkioiriita-asiana Asianajajaliiton valvontalautakunnan käsiteltäväksi.

Valvontalautakunta totesi, että asianajajalla oli ehdoton velvollisuus informoida asiakastaan mahdollisuudesta saada palkkiota koskeva riitakysymys käsiteltäväksi valvontalautakunnassa palkkioiriita-asiana. Asiakasta tulisi informoida jo siinä vaiheessa, kun asiakas ottaa ensimmäisen kerran esille kysymyksen laskutuksen oikeellisuudesta. Asiakasta oli informoitava myös silloin, kun hän oli jo maksanut laskun, mutta jälkepäin reklamoinut laskun sisällöstä. Asiassa esitetty selvitys osoitti, että kantelija oli useampaan otteeseen kyseenalaistanut asianajajan laskutuksen oikeellisuuden. Vaikka asianajaja oli vastauksissaan selvittänyt laskutuksen sisältöä kantelijalle, hänen olisi tullut tapaohjeiden velvoittamalla tavalla ohjeistaa kantelijaa myös palkkioiriita-asian vireille saattamisen mahdollisuudesta.

(HUOMAUTUS. 3. jaosto 1.10.2018, 21 §.)

3.5 Esteellisyys (TO 6. luku)

Kaikkien neuvontapalvelujen perusedellytyksenä on toimeksiantajan tuntema luottamus neuvonantajansa kohtaan. Asianajajan toimen harjoittamisessa luottamussuhteella on erityinen merkitys ja luottamussuhteen varjeleminen on ollut lähtökohta asianajajan ammatillisten velvollisuuksien määrittämisessä. Asianajajia sitovat tapaohjeet ovat merkittävässä määrin pyrkinet turvaamaan asiakkaan luottamusta asianajajansa.

Luottamussuhteen yksi tärkeä elementti on, että asianajajan on kyettävä hoitamaan asiakkaansa asiaa lojaalisti ja vapaana toimeksiantosuhteen tai määräksenvaraisen tehtävän ulkopuolisista intresseistä. Lojaalisuuteen liittyy sääntö asianajajan velvollisuudesta olla tapaohjeiden 3.3-kohdan mukaisesti esteetön tehtävää vastaanotettaessa ja sitä hoidettaessa.

Näitä sääntöjä tulkittaessa on kuitenkin pidettävä mielessä, ettei sääntöjä voida koskaan kirjoittaa niin yksityiskohtaisesti, että niillä voitaisiin varautua kaikkiin tulkintatilanteisiin. Tapaohjeiden luvun 6 sääntöjä tulkittaessa on muistettava ohjeiden 3.3-kohdan perusarvo esteettömyydestä sekä ohjeiden 1.1-kohdassa oleva lausuma, jonka mukaan kaikkea, mitä tapaohjeissa ei ole nimenomaisesti kielletty, ei välttämättä voida pitää sallittuna.

3.5.1 Esteettömyys (TO 3.3 ja laki luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista 8 § 1 mom. 3-kohta)

Asianajajan on tehtävää vastaanottaessaan ja sitä hoitaessaan oltava esteetön. Asianajajan tulee voida suorittaa tehtävänsä parhaan kykynsä mukaan ja vapaana sopimattomista sivuvaikutteista. Mikäli asianajaja ei jostakin syystä voi näin tehdä, on hän esteellinen suorittamaan tehtävää. Asianajaja voi olla esteetön tehtävää vastaanottaessaan, mutta tilanne saattaa muuttua, ja jos esteellisyysperuste myöhemmin syntyy, tulee hänen luopua tehtävän hoitamisesta.

Esteettömyysvaatimus koskee sekä sopimuksenvaraisia että määräksenvaraisia ja nimityksenvaraisia tehtäviä. Vaikka määräksenvaraisia tehtäviä kos-

kevat lain säännökset eivät aina huomioi kaikkia hyvään asianajajatapaan sisältyviä sääntöjä, tulee asianajajan itse pitää ne mielessään. Jos asianajaja on hyvän asianajajatavan perusteella esteellinen hoitamaan määräksenvaraista tehtävää, ei hän saa ottaa sitä vastaan, vaikka tuomioistuim ei tätä esteellisyyttä huomioisi. Esteettömyysvaatimus suojaaa sitä, että asianajaja ei joudu paljastamaan tehtävää hoitaessaan muiden asiakkaiden asianajosalaisuuksia tai rikkomaan omaa salassapitotai vaitiolovelvollisuuttaan. Esteettömyys varmistaa sen, että asianajaja voi aina täysipainoisesti valvoa asiakkaansa etua ja oikeutta.

Luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevan lain 8 §:n 1 momentin 3-kohdassa on säädetty tapaohjeiden 3.3-kohtaa vastaavasta velvollisuudesta.

TO 3.3 ESTEETTÖMYYS

KUOLINPESÄN PESÄNSELVITTÄJÄ JA -JAKAJA

Asianajajaa oli esitetty pesänselvittäjäksi ja -jakajaksi kantelijoiden isän (jäljempänä A) kuolinpesään. Käräjäoikeudessa tehtävään oli määrätty toinen asianajaja, minkä jälkeen asianajaja oli ilmoittanut tulevansa toimimaan yhden kuolinpesän osakkaan (jäljempänä B) ja tämän lasten avustajana pesänselvityksessä ja perinnönjaossa. Kantelijat moittivat asianajajaa siitä, että tämä oli ollut esteellinen toimimaan B:n ja tämän lasten avustajana A:n pesänselvityksessä ja perinnönjaossa. Toinen asianajaja, joka työskentelee samassa toimistossa asianajajan kanssa, oli toiminnut muun muassa tuhotyötä koskevassa rikos- ja riita-asiassa kuolinpesän vastapuolen (jäljempänä C) avustajana. Asianajaja oli kantelijoiden mukaan ollut asiassa esteellinen tapaohjeiden 6.5-kohdan mukaisella kollektiiviperusteella.

Valvontalautakunta ei sillä käytössä olleen aineiston perusteella havainnut, että asianajaja tai kukaan muukaan hänen toimistossaan työskentelevä asianajaja olisi avustanut perittävää tai kuolinpesän osakkaita ennen kuin asianajaja oli ottanut vastaan toimeksiannon B:ltä ja tämän lapsilta. Pelkästään se seikka, että asianajaja oli ilmoittanut suostumuksensa kuolinpesän pesänselvittäjäksi ja -jakajaksi, ei sellaisenaan ollut tehnyt asianajajaa esteelliseksi toimimaan B:n ja tämän lasten avustajana, kun

pesänselvittäjäksi ja -jakajaksi oli lopulta nimetty toinen henkilö eikä asianajajaa ollut missään vaiheessa tehtävään määrätty. Mitä tuli asianajajan kollegan toimimiseen C:n avustajana erillisessä rikos- ja riita-asiassa, valvontalautakunta totesi, että mikäli asianajajan kollegan katsottiin olleen esteellinen toimimaan B:n ja tämän lasten avustajana tapaohjeiden 6.1–6.3-kohdissa esitettyjen seikkojen perusteella, olisi asianajaja niin ikään ollut kollektiiviperusteella esteellinen. Valvontalautakunta katsoi, että asianajajan kollegan hoitamassa prosessissa ja asianajajan toimeksiannossa ei ollut kyse tapaohjeiden 6.1-kohdan mukaisesta samasta asiasta, eikä asianajajan näin ollen havaittu olleen esteellinen tällä perusteella. Asianajajalla oli lisäksi ollut toimeksiantonsa vastaanottamiseen sekä C:n että B:n hyväksyntä. Näin ollen asianajaja ei ollut esteellinen toimimaan B:n ja tämän lasten avustajana myöskään tapaohjeiden 6.2-kohdan mukaisen lojalisuusvelvollisuuden perusteella. Ottaen huomioon toimeksiantojen laadut valvontalautakunta ei myöskään pitänyt näytettynä tai edes todennäköisenä sitä, että asianajaja ja hänen kollegansa olisivat vastaanottaneet tai tulisivat vastaanottamaan päämiehiltään sellaista asianajajan salassapito- tai vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvaa informaatiota, joka synnyttäisi heille kollektiivisen esteellisyyden tapaohjeiden 6.3-kohdan perusteella.

(EI SEURAAMUSTA. 4. jaosto 19.12.2018, 4 §.)

TO 3.3 ESTEETTÖMYYS

JULKISSELVITTÄJÄ KONKURSSIPESÄSSÄ

Asianajaja toimi julkisselvittäjänä A Oy:n konkurssipesässä. Kantelija oli toiminut A Oy:n toimitusjohtajana ja hallituksen jäsenenä.

Kantelija moitti asianajajaa lukuisista seikoista ja muun muassa siitä, että tämä oli esteellinen toimimaan A Oy:n konkurssipesän julkisselvittäjänä. Asianajaja oli ennen suostumuksen antamista julkisselvittäjän tehtävään toiminut asianajotoimiston edustajana ja asiamiehenä vahingonkorvausasiassa sekä pesänhoitaja, asianajaja Y:n asiamiehenä pesänhoitajan vapauttamista koskevassa hakemusasiassa, joissa vastapuolina oli A Oy:n konkurssipesän velkojia. Asianajaja ei ollut konkurssilain edellyttämällä

tavalla esteetön ja riippumaton julkisselvittäjän tehtävään. Konkurssiasiamiehen toimistolle antamassaan suostumuksessa julkisselvittäjän tehtävään asianajaja oli jättänyt ilmoittamatta edellä mainitut seikat.

Valvontalautakunta totesi, että julkisselvittäjän on oltava tehtävää vastaanottaessaan sekä hoitaessaan esteetön ja riippumaton. Konkursilain mukaista esteettömyyttä arvioidaan suhteessa velalliseen ja velkojiin. Valvontalautakunnan näkemyksen mukaan pelkästään se seikka, että velkoja tai velallinen nostaa pesänhoitajaa ja tämän edustamaa asianajotoimistoa kohtaan vahingonkorvauskanteen tai hakee pesänhoitajan vapauttamista tehtävästään, ei voi tehdä pesänhoitajaa esteelliseksi. Koska asianajaja avusti pesänhoitajaa kantelijan ja eräiden muiden tahojen vireille saattamisessa asioissa, joissa pesänhoitaja olisi voinut itsekin edustaa itseään ja silti jatkaa pesänhoitajan ja tarvittaessa myös julkisselvittäjän tehtävässä, valvontalautakunta ei voinut havaita myöskään asianajajan olleen esteellinen julkisselvittäjän tehtävään.

Valvontalautakunta katsoi, että asianajaja ei edellä mainittuja tehtäviä hoidettuaan ollut velalliseen tai velkojiin sellaisessa suhteessa, joka oli omiaan vaarantamaan hänen riippumattomuuttaan velalliseen nähden tai tasapuolisuuttaan velkojia kohtaan taikka kykyään muuten hoitaa asianmukaisesti tehtävänsä. Esteellisyyсарviointissa oli merkitystä myös sillä, että konkurssiasiamies oli ilmeisen tietoisena asianajajan aiemmista tehtävistä määrännyt tämän julkisselvittäjän tehtävään. Konkurssiasiamies voi lisäksi peruuttaa julkisselvittäjälle antamansa määräyksen, jos siihen on syytä. Edellä todettu huomioon ottaen valvontalautakunta ei myöskään havainnut, että asianajajan olisi tullut ilmoittaa esteettömyysilmoituksessa mainituista aiemmista tehtävistään.

(EI SEURAAMUSTA. 1. jaosto 20.4.2018, 4 §.)

TO 3.3 ESTEETTÖMYYS

KONKURSSIPESÄN PESÄNHOITAJA

KONKURSSIASIAMIES

Yhtiö (jatkossa konkurssiyhtiö) oli asetettu konkurssiin käräjäoikeuden päätöksellä ja asianajaja oli määrätty konkurssipesän pesänhoitajaksi. Kantelija oli ollut konkurssiyhtiön hallituksen

varajäsen. Konkurssi oli sittemmin rauennut varojen puutteessa. Kantelija moitti asianajajaa muun muassa siitä, että tämä oli ollut esteellinen toimimaan konkurssiin asetetun yhtiön pesänhoitajana, koska asianajaja oli vaatinut yhtiön asettamista konkurssiin yhden velkojan puolesta, minkä jälkeen hän oli esittänyt itseään yhtiön konkurssipesän pesänhoitajaksi.

Valvontalautakunta totesi, että pesänhoitajalla ei saa olla parhaillaan tai edeltävien vuosien aikana toimeksiantoja velallisosapuolilta. Myöskään vahvaa sidonnaisuutta velkojaan ei sallita. Yksin se seikka, että pesänhoitajaksi ehdotettu henkilö on aiemmin toiminut velkojan asiamiehenä tai että velkoja on esittänyt samaa henkilöä pesänhoitajaksi eri konkurssipesiin, ei tee häntä esteelliseksi. Olennaista arvioidessa esteellisyyttä suhteessa velkoihin on, ettei pesänhoitaja ole leimautunut tietyn velkojan etujen ajajaksi siten, että muiden velkojien luottamus vaarantuu. Asianajaja oli tässä tapauksessa avustanut työeläkevakuutusyhtiötä ennen konkurssihakemuksen vireillepanoa perintätoimissa velallisen maksukyvyttömyysoletuksen selvittämiseksi. Tämän jälkeen asianajaja oli edelleen avustanut työeläkevakuutusyhtiötä konkurssihakemusta koskevassa asiassa, minkä jälkeen hänet oli määrätty pesänhoitajaksi konkurssipesään.

Konkurssiasiamies oli antamassaan päätöksessä katsonut, etteivät asianajajan työeläkevakuutusyhtiön puolesta tekemät perintätoimet konkurssilain 2 luvun 3 §:n mukaisen maksukyvyttömyysoletuksen selvittämiseksi sekä hänen toimimisensa yhtiön asiamiehenä konkurssihakemusta käsitelleessä käräjäoikeuden istunnossa olleet tehneet hänen asemaansa sillä tavalla epäitsenäiseksi, että hän olisi leimautunut esteellisyyden aiheuttavalla tavalla työeläkeyhtiön etujen ajajaksi. Konkurssiasiamiehen mukaan tilanne, jossa pesänhoitajaksi määrätty henkilö on toiminut velkojan asiamiehenä konkurssihakemusta koskevassa asiassa, on Suomessa vakiintuneen käytännön mukainen, eikä ole aiheuttanut asiamiehen esteellisyyttä pesänhoitajana toimimiselle. Myöskään konkurssihakemuksen vireillepanoa edeltävien perintätoimien velallisen maksukyvyttömyysoletuksen selvittämiseksi ei ole katsottu aiheuttavan esteellisyyt-

tä. Valvontalautakunnan ratkaisukäytännön mukaan, jos asianajajan hoitama entisen asiakkaan yksittäinen tehtävä oli ollut lyhytaikainen ja laadultaan ja laajuudeltaan sellainen, ettei se ollut synnyttänyt asianajajalle erityistä lojaalisuusvelvollisuutta, asianajaja oli voinut ottaa vastaan uuden tehtävän entistä asiakastaan vastaan jo varsin lyhyen ajan kuluttua entisen asiakkaan tehtävän hoitamisen päättymisestä.

Valvontalautakunta yhtyi konkurssiasiamiehen esittämään käsitykseen siitä, ettei velkojan asiamiehenä toimiminen konkurssihakemusta koskevassa asiassa yksistään aiheuta asiamiehen esteellisyyttä pesänhoitajana toimimiselle. Asianajajan perintätoimenpiteet velallisen maksukyvyttömyysolettaman selvittämiseksi olivat olleet laadultaan ja laajuudeltaan vähäisiä, eivätkä ne olleet synnyttäneet asianajajalle erityistä lojaalisuusvelvollisuutta velkojaa kohtaan siten, että hän olisi leimautunut tietyn velkojan etujen ajajaksi vaarantaen muiden velkojien luottamuksen. **(EI SEURAAMUSTA. 3. jaosto 1.10.2018, 9 §.)**

3.5.1 Esteellisyys samassa asiassa (TO 6.1)

Asianajaja ei saa ottaa vastaan tehtävää samassa asiassa kahdelta tai useammalta asiakkaalta, jos asiakkaiden edut tai oikeudet asiassa ovat ristiriitaiset tai eturistiriidan mahdollisuus on ilmeinen.

Asianajaja saa kuitenkin ottaa vastaan sopimuksen laatimista koskevan tai sovittelijan tehtävän kahdelta tai useammalta asiakkaalta, vaikka asiakkailla olisi vastakkaisia intressejä, jos kaikki kyseiset asiakkaat pyytävät häntä antamaan apuaan. Tällaisessa tapauksessa asianajaja on velvollinen ottamaan huomioon kaikkien asiakkaiden edut tasapuolisesti eikä hän saa avustaa heistä ketään, jos asiasta syntyy myöhemmin riita.

TO 6.1 ESTEELLISYYS SAMASSA ASIASSA

Asianajajan asiakas (jäljempänä A) oli ostanut 25.11.2016 eräältä konkurssipesältä erään kiinteistöosakeyhtiön (jäljempänä X Oy) osakekannan kokonaisuudessaan. X Oy:n yhtiöjärjestyksen perusteella A kirjoitti yksin toiminimen. Yksi X Oy:n omistamista rakennuksista oli palanut 20.4.2017.

Käräjäoikeus oli katsonut asianajajan esteelliseksi toimimaan avustajana rikosasiassa. Hovioikeus kumosi päätöksen.

Kohde oli ollut vakuutettuna vakuutusyhtiö Z Oy:ssä. Koska Z Oy oli kieltäytynyt tekemästä asiassa korvauspäätöstä, A ja X Oy olivat laittaneet 21.6.2017 käräjäoikeudessa vireille kanteen Z Oy:tä kohtaan. Asianajaja oli toiminut kyseisessä prosessissa kantajien avustajana. A:ta oli kuultu 6.9.2017 X Oy:n edustajana poliisin toimesta. Asianajaja oli avustanut A:ta kuulustelussa. A:ta oli sittemmin epäilty törkeän petoksen yrityksestä, missä asiassa asianomistajana oli ollut Z Oy. Asianajaja oli avustanut A:ta myös tässä prosessissa. Käräjäoikeus oli katsonut 24.1.2018 antamassaan päätöksessä asianajajan esteelliseksi toimimaan A:n avustajana esitutkinnassa. Hovioikeus oli 19.4.2018 antamassaan päätöksessä kumonnut käräjäoikeuden ja poliisin päätöksen siitä, että asianajaja ei saisi toimia A:n avustajana rikosasiassa.

Asianajajalta oli evätty kelpoisuus toimia avustajana esitutkinnassa. Ratkaisu oli perustunut siihen, että asianajajan oli katsottu olleen esteellinen toimimaan sekä asianomistajana olleen X Oy:n että epäiltynä olleen A:n avustajana ilmeisen intressiristiriidan vuoksi, ja asianajaja ei ollut kehotuksesta huolimatta luopunut jommankumman päämiehensä avustamisesta. Kyseinen asia oli käsitelty käräjäoikeudessa ja siinä käsitelyssä oli käynyt ilmi, että asianajaja oli avustanut sekä epäiltyä että asianomistajaa samassa asiassa.

Valvontalautakunta totesi olleen riidatonta, että asianajaja oli toiminut sekä A:n että X Oy:n avustajana riita-asiassa, jossa vastapuolena oli ollut vakuutusyhtiö Z Oy. Asianajaja oli lisäksi avustanut A:ta esitutkinnassa rikosasiassa, jossa asianomistajana oli ollut sama vakuutusyhtiö Z Oy. A:ta oli epäilty kyseisessä asiassa törkeän

petoksen yrityksestä. Toisin kuin kantelija oli valvontalautakunnalle esittänyt, valvontalautakunta ei sillä käytettävissä olleen aineiston perusteella havainnut, että asianajaja olisi avustanut samanaikaisesti A:ta ja X Oy:tä sellaisessa rikosasiassa, jossa A olisi ollut X Oy:hyn nähden vastapuolen asemassa. Valvontalautakunnan havaintojen mukaan vireillä olleessa rikosasiassa asianomistajana oli ollut ainoastaan Z Oy, jota asianajajan ei ollut väitettykään koskaan avustaneen.

Hovioikeus oli todennut 19.4.2018 antamassaan päätöksessä seuraavaa:

”Nyt käsiteltävänä olevassa asiassa on kysymys siitä, että asianajaja avustaa kantelussa selostetussa samaan asiakokonaisuuteen liittyvässä riita-asiassa sekä [A:ta] että [X Oy:tä] ja että hän on ilmoittanut avustavansa myös kysymyksessä olevassa rikosasiassa näitä molempia. Se, että myöhemmin esitutkinnan aikana tai mahdollisessa oikeudenkäynnissä saattaa syntyä tilanne, jossa eturistiriita estää asianajajan avustajana toimimisen, ei vielä osoita hänen toimeksiantoa hoitaessaan menetelleen esitutkintalain 11 luvun 3 §:n 2 momentin 7 kohdassa tarkoitetulla tavalla siten, että hänen jatkamisensa avustajana oletettavasti vaikeuttaisi merkittävästi asian selvittämistä. Asiassa ei ole muutoinkaan käynyt ilmi sellaista konkreettista lain tai hyvän asianajajatavan vastaista menettelyä, jonka perusteella vastaajan oikeutta valita avustajansa esitutkinnassa tulisi rajoittaa. Edellä todetut seikat huomioon ottaen hovioikeus toteaa, ettei tässä vaiheessa ole esitetty selvitystä siitä, että asianajajan jatkaminen [A:n] avustajana kysymyksessä olevassa rikosasiassa oletettavasti vaikeuttaisi merkittävästi asian selvittämistä. Näin ollen käräjäoikeuden päätös avustajan esteellisyydestä on kumottava.”

Valvontalautakunta katsoi, että asiassa ei ollut tapaohjeiden asettamaa estettä sille, että asianajaja oli toiminut samanaikaisesti sekä A:n että X Oy:n avustajana Z Oy:tä vastaan käytävässä riita-asiassa. Yhtiön ja A:n intressien välillä ei tältä osin ollut havaittavissa eturistiriidan olemassaoloa tai sellaisen syntyminen ilmeistä todennäköisyyttä. Valvontalautakunta ei liioin havainnut, että asianajaja olisi ollut edellä mai-

nitussa rikosasiassa, jossa ainoana asianomistajana oli ollut Z Oy, esteellinen toimimaan A:n avustajana.

(EI SEURAAMUSTA. 4. jaosto 14.6.2018, 22 §.)

TO 6.1 ESTEELLISYYS SAMASSA ASIASSA

Kantelija oli toiminut pesähoitajana yhtiön konkurssipesässä, jonka hallituksen jäseniä asianajajan päämiehet olivat olleet. Kantelija moitti asianajajaa siitä, että tämä oli toiminut asiamiehenä tapauksessa, jossa asiakkaiden edut ja oikeudet olivat olleet ristiriitaiset toisiinsa nähden. Asianajaja oli avustanut vastaajina olevia konkurssiyhtiön toimitusjohtajaa ja hallituksen jäsentä A:ta sekä hallituksen jäsentä B:tä. Vastaajia oli yhteisvastuullisesti vaadittu korvaamaan konkurssipesälle kirjanpidon loppuun saattamisesta aiheutuneet kustannukset. Oikeudenkäyntiasioissa, joissa asianajajan tarkoituksena on edustaa useampaa kuin yhtä asiakasta, hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 6.1-kohta vaatii ensin arvioimaan, ovatko asiakkaiden edut asianajajan tiedossa olevien tosiseikkojen valossa ristiriidassa. Asianajajan on myös pohdittava todennäköistä tapahtumainkulkua ja arvioitava, onko ilmeistä, että tapahtumainkulku tulee johdettamaan eturistiriitaan.

Valvontalautakunta totesi, että asianajaja oli ilmoittanut, että A:n ja B:n roolit konkurssiin menneen yhtiön hallitustyöskentelyssä olivat poikenneet toisistaan siten, että B:n rooli oli ollut A:ta vähäisempi. Erilainen vastuu hallitustyöskentelyssä oli voinut asianajajan mukaan kirjanpidon loppuunsaattamisen kustannusten korvausvelvollisuutta koskevassa oikeudenkäynnissä esittämän väitteen tavoin vaikuttaa korvausvastuuseen. Asia oli tullut vireille kesällä 2016 ja asianajaja oli ilmoittanut, että hän oli tammikuussa 2017 saanut tietää, että A:n ja B:n osallistuminen hallitustyöskentelyyn oli ollut erilaista. Samassa asiassa osapuolina olevien A:n ja B:n etujen ristiriidan mahdollisuutta oli näissä olosuhteissa pidettävä ilmeisenä. Valvontalautakunta totesi, että samassa asiassa asianajajan ei ole mahdollista hankkia suostumusta kahden tai useamman ristiriitaisen intressin omaavan asiakkaan avustamiseen. Valvontalautakunta katsoi, että asianajaja oli ollut esteel-

linen avustamaan sekä A:ta että B:tä samassa asiassa tilanteessa, jossa eturistiriidan mahdollisuus oli ollut ilmeinen.

(VAROITUS. 3. jaosto 23.2.2018, 16 §.)

Ratkaisu ei ole lainvoimainen.)

ESTEELLISYYS SAMASSA ASIASSA

LUVAN SAANUT OIKEUDENKÄYNTIAVUSTAJA LAKI LUVAN SAANEISTA OIKEUDENKÄYNTI- AVUSTAJISTA ANNETUN LAIN 8 §:N KOHDAT

1 JA 3

Kantelija ja hänen entinen puolisonsa A olivat antaneet luvan saaneelle oikeudenkäyntiavustajalle tehtäväksi avustaa velkomusasiassa vastaajina olleita kantelijoita. Kantelija moitti luvan saanutta oikeudenkäyntiavustajaa siitä, että tämä oli kantelijan ja A:n välisen selkeän intressiristiriidan vuoksi esteellinen toimimaan sekä kantelijan että A:n asiamiehenä. Kantelija oli väärentänyt A:n nimen puolisoiden omistaman asunnon myyntitoimeksiantoa koskeneeseen asiakirjaan, johon velkomus perustui. Puolisoiden asemassa oli merkittävä ero. Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli esittänyt ainoana näyttönä väärennöksestä kantelijan kertomuksen eikä nimennyt A:ta kuultavaksi. Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja katsoi, ettei hän ollut esteellinen hoitamaan tehtävää sekä kantelijan että A:n puolesta ja heidän molempien etujen mukaisesti. Päämiehillä ei ollut mitään eturistiriitaa. Kummankin ainoa merkityksellinen intressi oli se, että kanne ja siihen liittyneet vaatimukset hylättäisiin. Kannetta vastustettiin kummankin puolesta samoin perustein ja samalla todistelulla. Lisäksi kannetta vastustettiin A:n puolesta sillä perusteella, että kantelija oli väärentänyt A:n nimen sopimukseen, eikä A ollut ollut koko sopimuksesta tietoinen. Tässä toimeksiannossa ei ollut kyse asian rikosoikeudellisesta arvioinnista tai kantelijan ja A:n välisestä mahdollisesta vahingonkorvausvelvollisuudesta. Kyse oli väärennösväitteen merkityksestä suhteessa kolmanteen. Luvan saanut oikeudenkäyntiasiamies ilmoitti, että hän vetosi väärennösväitteeseen kiistämisperusteena yksiselitteisesti ja nimenomaisesti eikä A:n kuuleminen väärennösväitteen osalta ollut tarpeellista. A ei luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan kanssa ennen käräjäoikeuden

istuntoa käytyjen keskustelujen perusteella olisi voinut tuoda esille mitään sellaista, millä olisi ollut vaikutusta asian lopputulokseen. Se, että A oli kiistämisperusteena asiamiehensä välityksellä vedonnut väärennösväitteeseen ja siihen, ettei hän ollut ollut sopimuksesta tietoinen, kertoi asianosaisen asemassa kaiken sen, mitä A todistelutarkoituksessa olisi asianosaisena voinut kertoa. A ei olisi voinut mitenkään todistaa, että kantelija oli A:n nimen sopimukseen väärentänyt, kun A ei ollut ollut väärennöksestä tai sopimuksesta tietoinen. Sillä, että A olisi asianosaisena todistelutarkoituksessa kuultaessa kertonut vastauksessaan asiamiehensä välityksellä lausumansa asian uudelleen käräjäoikeudelle, ei olisi voinut olla ratkaisun kannalta merkitystä. Asiassa saadun selvityksen mukaan sekä kantelijan että A:n intressi asiassa oli ollut kanteen hylkääminen. Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli vastustanut kannetta kummankin päämiehen puolesta samoin perustein. Lisäksi hän oli A:n osalta vastustanut kannetta sillä perusteella, että A oli saanut tietää kantelijan B:n kanssa tekemästä asunnon myyntiä koskeneesta sopimuksesta ja nimensä väärentämisestä sopimukseen vasta kahden vuoden päästä myyntisopimuksen tekemisestä.

Valvontalautakunta totesi, että esteellisyys voi muodostaa sekä konkreettinen että periaatteellinen intressiristiriita. Asiassa esitetty selvitys osoitti, että kantelijan ja A:n välillä oli ainakin periaatteellinen intressiristiriita, koska kantelija oli väärentänyt asunnon myyntiä koskevaan sopimukseen A:n nimen. Vaikka asiassa ei ollut nostettu mahdollisia vahingonkorvausoikeudellisia tai rikosoikeudellisia vastuukysymyksiä, kantelijan ja A:n asemassa velkomusriidan vastaajana oli ollut oikeudellisesti merkityksellisiä eroja. Tällaisessa tilanteessa intressiriitaa ei voitu poissulkea. Valvontalautakunta katsoi, että luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli ollut esteellinen hoitamaan tehtävää. Intressiristiriitatilanteessa oli perusteltua, että myös velkomusriidan toista vastaajaa eli A:ta kuultiin niistä seikoista, jotka voivat vaikuttaa kiistämisen tueksi esitettyjen perusteiden oikeudelliseen tulkintaan. Asiassa esitetty selvitys osoitti myös, että A ei ollut ilmoittanut yksiselitteisesti kieltäytyvänsä todistamisesta. Valvontalautakunta

katsoi, että luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli menetellyt moitittavasti, kun hän ei ollut varmistanut, että A:ta kuultaisiin oikeudenkäynnissä.

(VAROITUS. 2. jaosto 21.9.2018, 4 §.)

3.5.3 Esteellisyys lojaalisuusvelvollisuuden perusteella (TO 6.2)

Tapaohjeiden 3.1-kohdan mukaan asianajajan on oltava asiakkaalleen lojaali ja hän on velvollinen lakia ja hyvää asianajajatapaa noudattaen parhaan kykynsä mukaan valvomaan asiakkaansa etua ja oikeutta.

Asianajajan lojaalisuusvelvollisuus asiakastaan kohtaan ei välttämättä pääty samalla hetkellä, kun tehtävän suorittaminen päättyy. Asianajaja ei saa vastaanottaa tehtävää nykyistä tai entistä asiakastaan vastaan, jos tehtävän vastaanottaminen rikkoo lojaalisuusvelvollisuutta uutta asiakasta tai vastapuolena olevaa nykyistä tai entistä asiakasta kohtaan, elleivät asiakkaat anna suostumusta tehtävän vastaanottamiseen. Lojaalisuusvelvollisuuden laajuuteen tehtävän suorittamisen aikana ja velvollisuuden keston tehtävän päättymisen jälkeen vaikuttavat esimerkiksi asianajajan asiakkaalleen hoitamien tehtävien laatu ja laajuus, asian merkitys asiakkaalle sekä asiakassuhteen kesto ja asiakkaan merkitys asianajajalle.

TO 6.2 ESTEELLISYYT LOJAALISUUSVELVOLLISUUDEN PERUSTEELLA

Kantelijaa oli avustanut toinen asianajaja A samasta asianajotoimistosta, jossa asianajaja työskenteli. Kantelija moitti kantelun kohteena olevaa asianajajaa siitä, että tämän toimistossa työskennellyt A oli avustanut häntä vuonna 2012 oikeudenkäynnissä, jonka vastapuolena oli ollut Asunto-osakeyhtiö X. Kantelun kohteena ollut asianajaja oli sittemmin toiminut vuonna 2017 Asunto-osakeyhtiö X:n avustajana oikeudenkäynnissä, jonka vastapuolena kantelija oli. Kantelijan mukaan hän ei ollut antanut suostumustaan asianajotoimistolle edustaa asunto-osakeyhtiötä, eikä hänen asiakassuhteensa asianajotoimistoon ollut päättynyt.

Valvontalautakunta totesi, että kantelijalla oli ollut toimeksianto ajanjaksolla 11.10.2011–10.2.2012 samassa asianajotoimistossa, jossa asianajaja työskenteli. Toimeksianto oli koskenut yhtiökokouksen moitetta ja asiassa oli vaadittu yhtiökokouksen päätösten julistamista mitättömiksi muutoseikkojen perusteella. Asianajajan vuonna 2017 vastaanottamassa asunto-osakeyhtiöA:n toimeksiannossa oli ollut kyse yhtiökokouksen päätöksestä jakaa piha-alue osittain osakkaiden hallintaan eikä siis samasta asiasta kuin aiemmassa toimeksiannossa.

Valvontalautakunnalle toimitetusta selvityksestä ei ilmennyt, että kahdessa eri toimeksiannossa olisi ollut kyse samasta asiasta, tai että asianajajalle olisi aiemman yksittäisen ja runsaan viiden vuoden takaisen toimeksiannon johdosta syntynyt hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 6.2-kohdassa tarkoitettu esteellisyden muodostava lojaalisuusvelvollisuus kantelijaa kohtaan. Valvontalautakunnalle toimitetusta materiaalista ei myöskään käynyt ilmi, että aiemman toimeksiannon yhteydessä olisi saatu sellaisia salassapito- tai vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvia seikkoja, jotka saattaisivat haitata asianajajan kykyä hoitaa vuonna 2017 saatua toimeksiantoa. Asianajaja ei ollut toiminut hyvän asianajajatavan vastaisesti.

(EI SEURAAMUSTA. 4. jaosto 14.6.2018, 5 §.)

TO 6.2 ESTEELLISYYS LOJAALISUUS-VELVOLLISUUDEN PERUSTEELLA

TO 6.4 ESTEELLISYYS ASIANAJOTOIMISTOSSA JA TOIMISTOYHTEISÖSSÄ

KONKURSSILAKI 8 LUKU 5 §

Asianajaja oli määrätty kantelijayhtiön konkurssipesän pesänhoitajaksi. Kantelijayhtiö moitti asianajajaa muun muassa siitä, että tämä oli esteellinen toimimaan konkurssipesän pesänhoitajana, koska asianajaja oli toiminut samanaikaisesti velkojayhtiön asiamiehenä. Asianajaja totesi, että asianajotoimiston toinen asianajaja X oli toiminut velkojayhtiönä olleen taloyhtiön asiamiehenä selvässä ja riidattomassa velkomusasiassa. Käräjäoikeuden yksipuolisen tuomion jälkeen taloyhtiö haki kantelijayhtiön konkurssiin ja konkurssihakemusasiassa edellä mainittu asianajaja oli taloyhtiön asiamiehenä. Päättyneet toimeksiannot eivät

Selvityksestä ei ilmennyt, että kahdessa eri toimeksiannossa olisi ollut kyse samasta asiasta.

muodostaneet objektiivisesti arvioiden mitään riippuvuussuhdetta velalliseen tai vaarantaneet velkojien keskinäistä tasapuolisuutta. Aiemmat toimeksiannot eivät voineet vaikuttaa muutenkaan pesänhoitotoimenpiteiden asianmukaiseen hoitamiseen ja asianajaja toimi vilpittömästi myös kantelijayhtiön edustajan edun huomioiden. Konkurssimenettelyssä maksunsaantijärjestys ja asema perustuvat lakiin, eikä velkojien välinen tasapuolisuus voinut vaarantua konkurssilainsäädäntöä noudatettaessa. Valvontalautakunnan saaman selvityksen mukaan velkomusasiassa oli kysymys sinänsä selvästä ja riidattomasta saatavasta kantelijayhtiöltä. Toimeksianto oli siten laadultaan ja laajuudeltaan yksinkertainen.

Valvontalautakunta katsoi, että mainittu toimeksianto velkojayhtiön kanssa muodosti kuitenkin X:lle ja hänen kanssaan samassa asianajotoimistossa työskentelevälle asianajajalle lojaalisuusvelvollisuuteen perustuvan esteellisyyden toimia myöhemmin velallisyhtiön konkurssipesän pesänhoitajana. Valvontalautakunta katsoi, että asianajaja oli esteellinen toimimaan kantelijayhtiön konkurssipesän pesänhoitajana myös sillä perusteella, että hänen kanssaan samassa asianajotoimistossa työskentelevä X oli toiminut konkurssiasiassa hakijavelkojan asiamiehenä ja ehdottanut pesänhoitajan tehtävään suostumuksensa antanutta asianajajaa. Valvontalautakunta katsoi, että asianajaja oli velkojaan sellaisessa suhteessa, joka oli omiaan vaarantamaan hänen riippumattomuuttaan velalliseen nähden. Asianajaja ei suostumuksessaan ilmoittanut käräjäoikeudelle kaikkia niitä seikkoja, jotka olivat voineet olla omiaan vaarantamaan hänen tasapuolisuuttaan ja riippumattomuuttaan pesänhoitajana tai aiheuttamaan perusteltuja epäilyksiä hänen tasapuoli-

suudestaan ja riippumattomuudestaan pesänhoitajana. Asianajaja oli esteellinen toimimaan kantelijayhtiön konkurssipesän pesänhoitajana. (VAROITUS. 1. jaosto 20.4.2018, 26 §.)

3.5.4 Esteellisyys salassapito- ja vaitiolovelvollisuuden perusteella (TO 6.3)

TO 6.3 ESTEELLISYYS SALASSAPITO- JA VAITIOLOVELVOLLISUUDEN PERUSTEELLA

Asianajaja oli vuonna 2015 toiminut kantelijan avustajana rikosasiassa, jossa kantelijaa syytettiin tapon yrityksestä. Kantelija tuomittiin hätävarjelen lioitteluna tehdystä törkeästä pahoinpitelystä. Kantelija oli käräjäoikeudelle joulukuussa 2017 toimittamassaan hakemuksessa pyytänyt isyyden vahvistamista ja alaikäisen lapsen huollon määräämistä itselleen. Lapsen huoltajana toimiva lapsen isoäiti A oli lapsen äidin kuoltua elokuussa 2017 päättänyt, että lapsi muutti huoltajansa luokse. Asianajaja oli tammikuussa 2018 saanut A:lta toimeksiannon avustaa A:ta asiassa. Kantelija moitti asianajajaa siitä, että tämä oli esteellinen toimimaan vastapuolen avustajana lapsen huoltajuutta koskevassa riita-asiassa, koska hän oli avustanut kantelijaa rikosasiassa.

Valvontalautakunta totesi, että asianajaja oli avustanut kantelijaa tilanteessa, jossa kantelijaa oli epäilty vakavasta rikoksesta. Toisaalta toimeksianto oli ollut kestoltaan lyhyt ja avustaminen oli käsittänyt kahdessa poliisikuulustelussa avustamisen. Kantelijan toimeksianto oli päättynyt lähes kolme vuotta ennen kuin asianajaja oli ryhtynyt hoitamaan toimeksiantoa kantelijaa vastaan. Kaikkia edellä mainittuja seikkoja kokonaisuutena arvioituaan valvontalautakunta katsoi, että asianajaja oli voinut hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden kohdan 6.2 estämättä ottaa vastaan toimeksiannon, jossa kantelija oli ollut asianajajan päämiehen vastapuolena. Tämän jälkeen oli vielä ratkaistava se, oliko asianajaja ollut esteellinen hoitamaan uutta toimeksiantoa hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden kohdan 6.3 perusteella, eli oliko asianajaja kantelijaa avustaessaan saanut tietoonsa sellaisia salassapito- tai vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvia seikkoja, jotka saattoivat haitata asianajajan kykyä täysipainoisesti valvoa uuden asiakkaansa etua.

Asianajaja oli saanut kantelijaa avustaessaan tietää kantelijaan kohdistuneesta vakavasta väkivaltarikosepäilystä ja tämän tiedon osalta hän oli vaitiolovelvollinen. Asianajajan kantelijaa vastaan hoitamassa toimeksiannossa oli ollut kysymys alaikäisen lapsen huollosta, joten asiassa oli ollut kysymys myös siitä, asuiko lapsi jatkossa kantelijan vai asianajajan uuden päämiehen luona.

Lapsen huoltoa ja asumista ratkaistaessa merkitystä voi olla muun muassa vanhemman tai muun huoltajaksi esitetyn rikoshistorialla, joten asianajajan vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvilla kantelijan vakavaa rikosepäilyä koskevilla tiedoilla oli merkitystä uuden päämiehen etujen valvomisessa. Valvontalautakunta totesi, että asianajaja oli kantelijaa avustaessaan saanut tietoonsa sellaisia vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja, jotka olivat saattaneet haitata hänen kykyä valvoa täysipainoisesti uuden asiakkaan etua.

(VAROITUS. 2. jaosto 21.9.2018, 18 §.)

3.6 Velvollisuudet asiakkaan vastapuolta kohtaan (TO 7. luku)

Tapaohjeiden 2.3-kohdan mukaan asianajajan on toiminnassaan otettava huomioon myös asiakkaiden vastapuolet, joita asianajajan on kohdeltava asiallisesti ja joiden laillisia oikeuksia asianajajan on kunnioitettava.

Luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevan lain 8 §:n 1 momentin kohdissa 13–15 on säädetty hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 7.1-, 7.2- ja 7.3-kohtia vastaavista velvollisuuksista.

3.6.1 Sovinnollisuus (TO 7.1 ja laki luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista 8 § 1 mom. 13-kohta)

Asianajaja ei saa ilman erityistä syytä ryhtyä oikeudellisiin toimenpiteisiin ilmoittamatta vastapuolelle asiakkaansa vaatimuksia ja varaamatta vastapuolelle kohtuullista harkinta-aikaa sekä tilaisuutta asian sovinnolliseen selvittämiseen.

Luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevan lain 8 §:n 1 momentin 13-kohdassa on säädetty tapaohjeiden 7.1-kohtaa vastaavasta velvollisuudesta.

TO 7.1 SOVINNOLLISUUS

Asianajaja oli toiminut X Oy:n avustajana markkinaoikeudessa vireillä olleessa asiassa, joka koski sopimatonta menettelyä elinkeinotoiminnassa. Osapuolet sopivat asian. Kantelija moitti asianajajaa muun muassa siitä, että tämä nosti kanteen markkinaoikeudessa varaamatta kantelijalle mahdollisuutta asian sovinnolliseen selvittämiseen. Hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden mukaan asianajaja ei saanut ilman erityistä syytä ryhtyä oikeudellisiin toimenpiteisiin ilmoittamatta vastapuolelle asiakkaansa vaatimuksia ja varaamatta tilaisuutta asian sovinnolliseen selvittämiseen.

Valvontalautakunta totesi, että asianajajan asiakkaan ennen kanteen vireille panoa suorittama sovintomahdollisuuden selvittäminen ei ollut tapaohjeiden tarkoittama erityinen syy. Tällainen ei ollut myöskään se, että asiakas edellytti asian saattamista suoraan viranomaisen tutkittavaksi. Asiassa ei myöskään ilmennyt, että kanteen vireille panon viivästyisestä olisi aiheutunut asianajajan päämiehelle oikeudenmenetys tai muuta vahinkoa. Valvontalautakunta katsoi, että asianajajalla ei ollut hyvän asianajajatavan edellyttämää erityistä syytä olla ilmoittamatta kantelijalle asiakkaansa vaatimuksia ennen asian saattamista vireille markkinaoikeudessa.

(HUOMAUTUS. 2. jaosto 20.4.2018, 13 §.)

TO 7.1 SOVINNOLLISUUS TURVAAMISTOIMI

Asianajaja haki A Oy:n avustajana turvaamistoimea B Oy:tä vastaan. Käräjäoikeus myönsi A Oy:lle väliaikaisen turvaamistoimen. Kantelijat moittivat asianajajaa muun muassa siitä, että tämä esitti perusteettomia vaatimuksia turvaamistoihinsaasiassa. Asianajaja ei myöskään varannut vastapuolelle mahdollisuutta asian sovinnolliseen ratkaisuun ennen oikeustoimiin ryhtymistä.

Valvontalautakunta ei asiassa esitetyn selvityksen perusteella havainnut, että asianajaja olisi laatimassaan hakemuksessa esittänyt selvästi perusteettomia vaatimuksia. Valvontalautakunta totesi, että turvaamistoimen tarkoituksen vaarantumisen välttämiseksi vastapuolta kuulematta haettu kiireellinen turvaamistoimi oli luonteeltaan sellainen oikeudellinen toimenpide, johon asianajaja yleensä oli oikeutettu ryhty-

mään olematta ensin yhteydessä vastapuoleen. Asianajajalla oli ollut erityinen syy ryhtyä turvaamistoimen hakemiseen varaamatta vastapuolelle tilaisuutta asian sovinnolliseen ratkaisuun.

(EI SEURAAMUSTA. 2. jaosto 14.6.2018, 3 §.)

TO 7.1 SOVINNOLLISUUS KOHTUULLINEN AIKA ASIAN SOVINNOLLISEEN SELVITTÄMISEEN

Asianajaja oli toiminut kantelijan vastapuolen avustajana lasten asumista koskeneessa asiassa. Asia oli saatettu vireille riita-asiana käräjäoikeudessa 13.3.2018. Kantelija moitti asianajajaa siitä, että tämä oli lähettänyt kantelijalle kirjeen koskien vireille laitettavaa haastetta päivää ennen kanteen vireille saattamista. Kyseinen kirje oli saapunut kantelijalle vasta sen jälkeen, kun kantelija oli saanut haasteesta tiedon tuomioistuimelta. Asiassa oli kyse siitä, oliko asianajaja antanut kantelijalle tapaohjeiden 7.1-kohdan edellyttämän kohtuullisen mahdollisuuden asian sovinnolliseen selvittämiseen ennen oikeudellisiin toimenpiteisiin ryhtymistä.

Valvontalautakunta totesi, että sen aikaisemman ratkaisukäytännön mukaan julkisen oikeusavustajan oli katsottu menetelleen hyvän asianajajatavan vastaisesti tilanteessa, jossa tämä oli lähettänyt samanaikaisesti haastehakemuksen käräjäoikeudelle ja kirjeen vastapuolelle. Kirje oli sisältänyt tiedon haastehakemuksen lähettämisestä sekä päämiehen sovintoesityksen. Kirjeen lopussa oli ollut toteamus siitä, että mahdollisessa sopimustilanteessa julkisen oikeusavustajan päämies luopuisi oikeudenkäyntivaatimuksestaan.

Valvontalautakunta katsoi, että käsiteltävänä ollessa kantelussa asianajajan menettely oli rinnastettavissa pitkälti edellä mainittuun tapaukseen ja kysymys oli siitä, oliko asianajajalla tässä tapauksessa ollut tapaohjeiden 7.1-kohdan mukainen erityinen syy poiketa edellä esitetystä ilmoitusvelvollisuudesta. Valvontalautakunta totesi, että asianajajalla voidaan katsoa olevan erityinen syy poiketa velvollisuudesta tarjota vastapuolelle mahdollisuutta asian sovinnolliseen selvittämiseen silloin, kun oikeudellisen toimenpiteen viivyttäminen voisi aiheuttaa asiakkaalle oikeudenmenetyksen tai muuta vahinkoa.

Ei ollut vaaraa, että toimenpiteen viivyttäminen olisi voinut aiheuttaa päämiehelle oikeudenmenetyksen tai muuta vahinkoa.

Turvaamistoimet on tavanomaisesti esitetty sellaisena toimenpiteenä, joka oikeuttaa toimenpiteisiin ryhtymisen ilman ilmoitusta. Valvontalautakunnan ratkaisukäytännöstä käy lisäksi ilmi, että erityinen syy on ollut myös tilanteessa, jossa päämiehen taloudellinen intressi elatustukien menettämisestä on ollut niin suuri, että päämiehen ja hänen lastensa etu on vaatinut kanteen välitöntä vireille laittamista. Valvontalautakunta katsoi, että tässä tapauksessa ei ollut vaaraa siitä, että toimenpiteen viivyttäminen olisi voinut aiheuttaa päämiehelle oikeudenmenetyksen tai muuta vahinkoa. Väliaikais määräyksen hakeminen oli ollut mahdollista prosessin ajaksi riippumatta siitä, olisiko kantelija muuttanut Suomen sisällä toiselle paikkakunnalle. Myöskään asianajajan henkilökohtaista kokemusta tuomioistuinsovittelun menestymismahdollisuuksista tuomioistuinmenettelyn ulkopuoliseen sovitteluun verrattuna ei voitu pitää hyväksyttävänä syynä tapaoheissa asetetusta säännöstä poikkeamiseen. Osapuolet olivat lisäksi kyenneet tuohon saakka sopimaan lasten yhteisestä huollosta.

Valvontalautakunta totesi, että asianajaja oli rikkonut hyvää asianajajatapaa ja otti seuraamusharkinnassa huomioon, että asianajaja oli menettänyt toistuvasti hyvän asianajajatavan vastaisesti, ja että asianajajan menettäminen oli ollut osin samantyyppistä kuin nyt käsiteltävänä olleissa tapauksissa. Valvontalautakunta antoi yhteisen seuraamuksen samaan aikaan valvontalautakunnassa käsitellyssä olleista asianajajaa koskevista valvonta-asioista ja totesi, ettei huomautusta voitu näissä olosuhteissa pitää riittäväksi seuraamuksena asianajajan menettelyn moitittavuuteen ja toistuvuuteen nähden.

(VAROITUS. 4. jaosto 19.9.2018, 6 §).

3.6.2 Painostuskielto (TO 7.3)

Asianajaja ei saa sopimattomasti painostaa vastapuolta. Tämän mukaisesti on luvattonta

1. asiattoman ilmoituksen tekeminen poliisi- tai syyttäjäviranomaiselle tai muulle viranomaiselle sekä sellaisella uhkaaminen;
2. uhkaaminen vastapuolta häpäisevien tietojen levittämällä; sekä
3. vetoaminen pätevältä syyttä sivullisiin sekä sellaisella uhkaaminen.

Asianajaja ei myöskään saa esittää lausumia, jotka ovat omiaan saattamaan vastapuolen halveksituksi, ellei lausumien esittäminen ole välttämätöntä asian hoitamiseksi tai muutoin asiakkaan etujen valvomiseksi.

TO 7.3 PAINOSTUSKIELTO RIKOSILMOITUKSEN TEKEMISELLÄ UHKAAMINEN

Kantelija oli toiminut erään henkilön (jäljempänä A) avustajana työoikeudellisessa riidassa, jossa asianajaja oli toiminut työnantajatahon (jäljempänä B Oy) avustajana. Kantelija oli tehnyt 5.6.2017 esitutkintapyyntönsä B Oy:n toimitusjohtajasta ja hallituksen jäsenistä. Esitutkintapyyntönsä poliisiviranomaisia oli pyydetty tutkimaan, olivatko esitutkintapyyntönsä mainitut henkilöt syyllistyneet törkeään kiristykseen ja/tai törkeään kavallukseen. Asianajaja oli puolestaan tehnyt 28.6.2017 esitutkintapyyntönsä kantelijasta ja A:sta. Esitutkintapyyntönsä oli pyydetty selvittämään, olivatko kantelija ja A syyllistyneet perättömään ilmiantoon yllä viitatus esitutkintapyyntönsä tehdessään. Kantelija moitti asianajajaa siitä, että tämä oli yrittänyt painostaa kantelijaa epäasiallisesti luopumaan A:n vaatimusten esittämisestä sellaisessa asiassa, joka oli ollut monessa suhteessa riitainen. Kantelijan moite oli perustunut asianajajan 26.5.2017 kantelijalle lähettämään viestiin, jossa asianajaja oli todennut seuraavaa:

”Mikäli jätät tutkintapyyntönsä poliisille, syyllistyt ainakin perättömään ilmiantoon sekä hyvän asianajajatavan vastaiseen toimintaan. Tulen tekemään päämieheni puolesta sinusta tutkintapyyntönsä poliisille sekä kantelun Suomen Asianajajaliiton [valvontalautakunnalle].”

Asianajaja kiisti, että hänellä olisi ollut mitään tarkoitusta painostaa kantelijaa tai A:ta. Hän oli esittänyt lähettämässään sähköpostiviestissä toteamuksen, eikä niinkään uhkausta ja asianajajan näkemyksen mukaan hänen sähköpostiviestinsä kantelijalle oli ollut kaikin tavoin asiallinen. Hyvään asianajajatapaan kuuluu ilmoittaa vastapuolelle etukäteen niistä oikeudellisista toimista, joihin asianajaja aikoo ryhtyä päämiehensä puolesta. Kantelijan viittaama asianajajan toteama liittyi asiakokonaisuuteen, joka oli tullut vireille 15.3.2017 ja jossa oli ollut kyse A:n työsuhteen päättymisestä B Oy:n palveluksessa. Työsuhteen päättymiseen oli liittynyt myös A:n omistamien osakkeiden takaisinhan- kinta, jota sääntelevät ehdot olivat B Oy:ta ja A:ta sitovan osakassopimuksen mukaan olleet varsin tavanomaiset ja selkeät. Kantelijan esi- tutkintapyyntöluonnoksen mukaan poliisia oli pyydetty tutkimaan, olivatko B Oy:n hallituksen jäsenet syyllistyneet törkeään kiristykseen ja/tai törkeään kavallukseen B Oy:n hankkiessa takai- sin A:n osakeoikeuksia. Asianajajan käsityksen mukaan asiassa ei ollut mitään asiallisia perus- teita olettaa, että B Oy:n hallituksen jäsenet oli- sivat voineet syyllistyä rikolliseen menettelyyn noudattaessaan osakassopimuksen selkeitä eh- toja. Tästä syystä asianajaja oli todennut kante- lijalle, että tämän olisi tullut olla tietoinen laati- mansa tutkintapyyntö perusteettomuudesta.

Valvontalautakunta totesi, että rikosilmoi- tuksen tekemisen uhkaa ei voida pitää hyvän asianajajatavan vastaisena silloin, kun asianaja- ja katsoo, että jonkin rikoksen tunnusmerkis- tö on täytynyt. Rikosilmoituksella uhkaamista voidaan pitää hyvän asianajajatavan vastaisena silloin, kun ei ole olemassa seikkoja, joiden pe- rusteella asianajajalla olisi syytä epäillä rikoksen tapahtuneen. Valvontalautakunnan näkemyk- sen mukaan kyseistä ohjetta voidaan soveltaa analogisesti myös valvonta-asian käynnistämi- sellä uhkaamiseen. Tällöin hyvän asianajata- van vastaisena voitaisiin pitää sellaista toimintaa, jossa asianajaja uhkasi toista asianajajaa valvon- ta-asian käynnistämällä, vaikka hän olisi tietoi- nen siitä, että uhan kohde ei olisi toiminut moi- tittavalla tavalla. Valvontalautakunta katsoi, että asianajaja ei ollut uhannut kantelijaa tietoisesti

asiattomalla tutkintapyyntöllä. Asianajaja oli sen sijaan katsonut perättömän ilmiannon elemen- tien täyttyvän, mikäli kantelija päättäisi tehdä tut- kintapyyntö B Oy:n toimitusjohtajan ja hallituk- sen jäsenten toiminnasta. Valvontalautakunta ei myöskään havainnut, että asianajajan sittemmin tekemä tutkintapyyntö olisi ollut asiaton. Val- vontalautakunta ei liioin havainnut, että asian- ajaja olisi samassa asiassa uhannut kantelijaa tie- toisesti asiattoman valvonta-asian käynnistämi- sellä. Asianajaja ei ollut myöskään painostanut kantelijaa epäasiallisesti luopumaan vastaanot- tamastaan toimeksiannosta, vaan asianajaja oli sen sijaan ainoastaan informoinut kantelijaa siitä, mihin toimenpiteisiin hän tulisi ryhtymään, mikäli kantelija päättäisi tehdä asianajajan asiattomaksi tulkitseman tutkintapyyntö.

(EI SEURAAAMUSTA. 4. jaosto 17.4.2018, 4 §.)

3.7 Velvollisuudet tuomioistuimessa (TO 8. luku)

Tapaohjeiden 8. luvussa säädetään asianajajan velvollisuuksista tuomioistuimessa. Luvan saa- neita oikeudenkäyntiavustajia koskevan lain 8 §:n 1 momentin kohdissa 16–18 on säädetty hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 8.1-, 8.2- ja 8.4-kohtia vastaavista velvollisuuksista.

3.7.1 Arvonannon osoittaminen (TO 8.1 ja laki luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista 8 § 1 mom. 16-kohta)

Asianajajien ja luvan saaneiden oikeudenkäyn- tiavustajien on osoitettava tuomioistuimelle tuomiovallan käyttäjänä kuuluvaa arvonantoa. Asianajajat ja luvan saaneet oikeudenkäyntiavus- tajat eivät saa pyrkiä vaikuttamaan tuomiois- tuimeen epäasiallisin keinoin, eivätkä saattaa tuomioistuimen työtä tai ratkaisua epäasiallisen arvostelun kohteeksi.

TO 3.5 KUNNIALLISTUUS

TO 8.1 ARVONANNON OSOITTAMINEN

ASIANAJAJAN SANANVAPAAUS

OK 15 LUVUN 10 A §:N MUKAINEN ILMOITUS

Asianajajaa koskeva valvontamenettely oli tullut vireille käräjäoikeuden laamannin oikeudenkäy-

miskaaren 15 luvun 10 a §:n mukaisella ilmoituksella, jonka mukaan asianajaja ei ollut osoittanut asianmukaista arvonantoa käräjäoikeuden osastonjohtajaa (jäljempänä A) ja käräjätuomaria (jäljempänä B) kohtaan 27.11.2017 ja 12.12.2017 A:lle ja B:lle lähettämässään viesteissä. Asiassa oli ollut kyse vuokrasopimuksen purkamista koskeneesta riita-asiasta, jossa asianajaja oli toiminut asiamiehenä ja B käsittelyn puheenjohtajana.

Valvontalautakunta totesi, että asianajajalla on perustuslain ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen takaama sananvapaus. Asianajaja on kuitenkin liittyessään Asianajajaliiton jäseneksi sitoutunut noudattamaan hyvää asianajajatapaa, mistä seuraa rajoituksia muun muassa sananvapauden käyttämiseksi. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimien on kiinnittänyt antamissaan tuomioissa huomiota siihen, miten asianajaja on voinut kritisoida tuomarin, tuomioistuimen tai muiden viranomaisten toimintaa. Silloin, kun asianajaja on arvostellut annettua tuomiota tai muuta tuomioistuimien toimintaa tosiasiapohjaisesti, sitä ei ole pidetty kiellettyinä sananvapauden käyttämisenä (ks. esim. EIT 28.10.2003, *Steuer v. Alankomaat*). Jos kritiikki on puolestaan kohdistunut esimerkiksi tuomarin henkilökohtaisiin tai ammatillisiin ominaisuuksiin, on asianajajan voitu katsoa väärinkäyttäneen sananvapauttaan (ks. esim. EIT 8.1.2004, *A v. Suomi*). Tuomioistuimen toimintaa kohtaan voi esittää kritiikkiä, mutta sen tulee lähtökohtaisesti perustua asia-argumentteihin eikä arvostelun kohteen henkilökohdaisiin tai ammatillisiin ominaisuuksiin.

Valvontalautakunnalle toimitetusta selvityksestä kävi ilmi, että asianajaja oli todennut A:lle ja B:lle 12.12.2017 lähettämässään viestissä muun muassa seuraavaa:

”En ole koskaan tavannut yhtä läpeensä puolueellista ja jääviä ja mielivaltaa käyttävää käräjätuomaria. [B:n] ammattitaito ei ole sillä tasolla, että hän voisi toimia käräjätuomarina.”
”Tuomion perustelujen taso vastaa [B:n] käytöstä istuntopöydässä ja prosessin aikana muutenkin. Tuomion perustelut ovat laadultaan sellaisia, että sen olisi voinut luulla laatineen heikosti lakia tunteva kiinteistövälittäjä. Osastonjohtajana sinun olisi tullut selvittää, onko [B] ylipäätään suorittanut ylempää oikeustutkintoa.”

”Mittaus oli suoritettu todisteena olevan standardin mukaisesti. Ilmoitin tästä asiasta [B:lle], jolla tuntui olevan persiljat korvassa aina silloin, kun minä puhuin.”

”[A:lle] huomautan, että ratkaisusi jääviyväitteeseen ei sisältänyt yhtään argumenttia [B:n] hatusta vedettyihin oikeustapauksiin koskien laillista estettä.”

B:lle 27.11.2017 lähettämässään viestissä asianajaja oli puolestaan todennut seuraavaa:

”Teen jääviyväitteen. Mitään muuta en voinut menettelyynne perusteella odottaa. Asia on levällään kuin jokisen eväät. Olet rikkonut oikeudenkäymiskaaren määräyksiä tämän oikeudenkäynnin aikana enemmän kuin yksikään tuomari 15 vuoden aikana.”

Vaikka asianajajalla oli ollut asiassa oikeus esittää kritiikkiä käräjätuomarin toimintaa kohtaan, olivat asianajajan käyttämät ilmaukset ja kritiikin esittämistapa valvontalautakunnan näkemyksen mukaan ylittäneet sen, mitä voitiin katsoa hyvän asianajajatavan perusteella hyväksyttäväksi. Asianajajan esittämä kritiikki oli kohdistunut pitkälti myös B:n henkilökohtaisiin ja ammatillisiin ominaisuuksiin, mitä Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on nimenomaisesti pitänyt epäasiallisena. Asianajajan toimintaa ei ollut tehnyt hyväksyttäväksi se, että hän oli itse katsonut, että hänen esittämälleen kritiikille oli ollut olemassa todelliset perusteet. Esittäessään edellä mainitun sisältöistä kritiikkiä A:ta ja B:tä kohtaan heille lähettämässään viesteissä asianajajan oli katsottava menettelleen hyvän asianajajatavan vastaisesti. Seuraamusharkinnan osalta valvontalautakunta katsoi, että asianajajan sähköpostien sisältö oli ylittänyt hyväksyttävän kritiikin rajan merkittävästi. Ottaen lisäksi huomioon, että valvontalautakunta oli aiemminkin todennut asianajajan käyttäneen epäasiallista kieltä ja kun asianajajalle samaan aikaan määrättiin yhteinen seuraamus tämän asian kanssa samantyyppisen asian kanssa, huomautusta ei voitu pitää riittävänä seuraamuksena asianajajan menettelyn moitittavuuteen ja toistuvuuteen nähden.

(VAROITUS. 4. jaosto 19.9.2018, 7 §.)

TO 3.5 KUNNALLISUUS

TO 8.1 ARVONANNON OSOITTAMINEN

Asianajaja oli toiminut käräjäoikeudessa kantajan avustajana vahingonkorvausta koskevassa riita-asiassa. Asianajaja oli tehnyt käräjätuomarista esteellisyysväitteen, jonka käräjäoikeus oli hylännyt. Kantelija moitti asianajajaa muun muassa siitä, että tämä oli tehnyt käräjätuomarista perusteettoman esteellisyysväitteen, jonka tarkoituksena oli ollut vaihtaa riita-asian puheenjohtaja hänelle mieluisammaksi. Lisäksi asianajaja oli esittänyt käräjäoikeudelle toimittamassaan kirjelmässä perättömiä ja loukkaavia väitteitä käräjätuomarin toiminnasta. Asianajaja totesi, että tämän päämies oli tehnyt esteellisyysväitteen käräjätuomarista, koska oli menettänyt luottamuksensa tämän puolueettomuuteen etenkin käräjätuomarin asian valmisteluvaiheessa lähettämän muistion johdosta. Asianajajan päämiehelle oli jäänyt etenkin muistion sisällöstä käsitys, että käräjätuomarilla oli vastaajaa suosiva näkemys oikeudenkäynnin lopputuloksesta. Asianajaja oli kirjelmässä tuonut esiin oman subjektiivisen kokemuksensa käräjätuomarin menettelystä.

Valvontalautakunta totesi, että asianajajalla ei ollut aihetta arvioida päämiehensä ilmoittamia syitä ja johtopäätöstä toisin, minkä vuoksi asianajajan oli tullut saattaa ne heti tuomioistuimen tietoon, jotta asiasta voitiin tehdä päätös jo prosessin siinä vaiheessa. Valvontalautakunta katsoi, että se seikka, että esteellisyysväite myöhemmin hylättiin, ei voinut johtaa suoraan siihen tulkintaan, että asianajajan ilmeisenä tarkoituksena olisi ollut vaihtaa käräjäoikeuden puheenjohtaja hänelle mieluisammaksi. Valvontalautakunta ei havainnut asianajajan tältä osin menettelleen hyvän asianajajatavan vastaisesti. Valvontalautakunnan näkemyksen mukaan prosessin kulkua koskevat asianajajan esittämät väitteet eivät olleet kohdistuneet tuomarin henkilökohtaisiin ja ammatillisiin ominaisuuksiin vaan ennemminkin tämän menettelytapaan. Valvontalautakunta ei ollut asiassa esitetyn aineiston perusteella havainnut, että asianajaja olisi tältä osin esittänyt perättömiksi tietämiään väitteitä käräjätuomarin toiminnasta tai muutoin kohdistanut tähän asiantonta arvostelua.

(EI SEURAAMUSTA. 3. jaosto 24.9.2018, 4 §.)

TUOMIOISTUIMEN HARHAUTTAMINEN

LAKI LUVAN SAANEISTA OIKEUDENKÄYNTI- AVUSTAJISTA 8 §:N 1 MOM. 1. VIRKE JA 17-KOHTA

OK 15 LUVUN 10 A §:N MUKAINEN ILMOITUS

Käräjäoikeus saattoi vireille valvontalautakunnassa valvonta-asian oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 10 a §:n mukaisella ilmoituksella. Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli toiminut vastaajan avustajana petosrikosta koskevassa asiassa. Häntä moitittiin siitä, että hän oli nimennyt asianomistajan kuultavaksi myönnettyssä petosta koskevassa syytekohtassa. Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli ilmoittanut todistusteemaksi seikan, josta hänellä ei ollut ollut aikomusta kysyä asianomistajalta. Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli asianomistajan totuudessapysymisvelvollisuudesta ilmoittamisen jälkeen kysynyt kuultavana olleelta asianomistajalta, oliko tämä luovuttanut oikeudenkäynnin salaista materiaalia eteenpäin. Ilman avustajaa paikalla ollut asianomistaja oli ehtinyt vastata kysymykseen ennen kuin käräjätuomari oli ehtinyt keskeyttää kuulemisen. Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli nimennyt kuulemisen todistusteemaksi tapahtumaolosuhteet tarkoitetun tuomioistuimen käsityksen mukaan rikoksen tapahtumaolosuhteita. Käräjäoikeuden mukaan luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan aikomuksena ei kuitenkaan missään vaiheessa ollut kysyä käsitellyn petosrikoksen aikaisista tapahtumista.

Valvontalautakunta totesi, että oikeudenkäyntiavustaja ei saanut toiminnallaan johdattaa tuomioistuinta harhaan. Käräjäoikeuden toimittamasta asianomistajan kuulemistä koskevan ääninauhan litteroinnista ilmeni, että luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli todennut, että ennen "itse kysymysten" esittämistä hän kysyy asianomistajalta, kenelle tämä oli toimittanut esitutkintapöytäkirjat ennen istuntoa. Asianomistaja oli vastannut lähettäneensä pöytäkirjat kolmannelle henkilölle. Tämän jälkeen puheenjohtaja oli keskeyttänyt kuulemisen ja pyytänyt, että luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja keskittyä itse rikosasiaan. Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli tuolloin todennut, että hänelle riittää, että edellä sanottu oli saatu nauhalle ja ilmoittanut, ettei hänellä ole ollut muuta kysyttävää. Valvontalautakunta totesi, että koska luvan saanut oi-

keudenkäyntiavustaja oli nimennyt asianomistajan kuulemisen todistusteemaksi seikan, josta hänen ei ollut tarkoitukseen kuulla asianomistajaa, oli luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja epäasiallisesti johdattanut tuomioistuinta harhaan ja saattanut asianomistajan tilanteeseen, jossa tämä oli vastannut rikosasiaa ja todistusteemaa koskemattomiin asianomistajaa raskauttaviin kysymyksiin ja saattanut itsensä syytteen vaaraan.

(VAROITUS. 3. jaosto 24.9.2018, 28 §.)

3.8 Asianajaja ja muut ammattikunnan edustajat (TO 9. luku)

Tapaohjeiden 9. luvussa on säädetty asianajajan velvollisuuksista suhteessa muihin ammattikuntaan kuuluviin. Luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevan lain 8 §:n 1 momentin 19-kohdassa on säädetty hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 9.2-kohtaa vastaavasta velvollisuudesta.

3.8.1 Yhteydenpito vastapuoleen (TO 9.2)

Jos asiakkaan vastapuoli käyttää oikeudellista avustajaa, asianajaja ei saa ilman erityistä syytä olla vastapuolen avustajan suostumuksesta yhteydessä suoraan vastapuoleen. Tällaisesta yhteydenotosta on ilmoitettava vastapuolen avustajalle.

TO 9.2 YHTEYDENPITO VASTAPUOLEEN

Asianajaja oli avustanut päämiestään lapsen tapaamisoikeutta, huoltoa, asumista ja elatusapua koskevissa asioissa, joissa kantelija oli ollut vastapuolena. Kantelija oli myös asianajaja. Kantelija oli moittinut asianajajaa muun muassa siitä, että tämä oli ollut suoraan yhteydessä kantelijaan, vaikka kantelijalla oli ollut avustaja. Valvontalautakunta totesi, että jos asiakkaan vastapuoli käyttää oikeudellista avustajaa, asianajaja ei saanut ilman erityistä syytä olla vastapuolen avustajan suostumuksesta yhteydessä suoraan vastapuoleen. Tällaisesta yhteydenotosta on ilmoitettava vastapuolen avustajalle. Suoraan yhteydenottoon voidaan katsoa olevan erityinen syy, jos vastapuolen asianajajan poissaolo, laiminlyönti vastata kirjeeseen tai muu mainitun kaltainen seikka antaa aiheen kääntyä suoraan vastapuolen puo-

leen. Jos tilanteessa syntyy vaara mahdollisesta oikeudenmenetyksestä, asianajajalla on oikeus olla suoraan yhteydessä vastapuoleen. Suoraksi yhteydenotoksi katsotaan myös sellaiset tilanteet, joissa vastapuolen päämies on sähköpostiviestissä osoitettu viestin vastaanottajaksi tai kopion saajaksi, vaikka kyseinen viesti olisi samalla osoitettu vastapuolen avustajalle.

Valvontalautakunnan vakiintuneen ratkaisukäytännön mukaisesti vastapuolen suora yhteydenotto asianajajaan ei oikeuta asianajajaa suoraan yhteydenpitoon vastapuolen kanssa. Valvontalautakunta totesi myös, ettei päämies-ten ammatti lähtökohtaisesti vaikuta tapaohjekohdan arviointiin. Asiakirja-aineistosta ilmeni, että tarve lapsen tapaamisten väliaikaismääräyksen muuttamiseen vaihtojen valvonnan osalta oli ilmennyt maanantaina 26.6.2017, minkä seurauksena asianajaja oli tiedustellut vastapuolen suostumusta tähän 28.6.2017 lähetetyllä kirjeellä. Seuraava vaihto oli ollut maanantaina 3.7.2017 ja asianajajan päämies oli tulehtuneen tilanteen vuoksi toivonut valvottua vaihtoa jo tuolloin. Lisäksi asiaa käsitellyt tuomari oli jäänyt lomalle torstaina 29.6.2017. Asianajaja oli tiennyt, että vastapuolen avustaja oli ollut vuosilomalla.

Valvontalautakunta totesi, että kyse oli ollut kiireellisestä lasten tapaamista koskevasta väliaikaismääräyksen muuttamisesta kärjistyneen tilanteen vuoksi. Toimenpiteiden kiireellisyttä oli lisännyt se, että asiaa hoitanut tuomari oli ollut jäämässä lomalla. Koska kantelijan avustaja oli ollut lomalla, valvontalautakunta katsoi, että asianajajalla oli ollut erityinen syy lähettää kirje suoraan kantelijalle. Kantelijan avustajan toimistolta oli vastattu asianajajalle 29.6.2017 siten, että vastaus oli lähetetty kantelijalle kopiona. Kirjeenvaihto osapuolten välillä oli jatkunut siten, että asianajaja oli vastannut saamansa viestiin lähettämällä vastauksensa kantelijalle kopiona. Valvontalautakunta totesi, että näin toimiessaan asianajaja oli ollut suoraan vastapuolen päämiehen yhteydessä, mutta hänellä voitiin katsoa olleen vastapuolen avustajan suostumus yhteydenpitoon, koska kantelijan avustajan toimisto liitti kantelijan mukaan sähköpostikeskusteluun.

(EI SEURAAMUSTA. 3. jaosto 1.10.2018, 4 §.)

3.9 Asianajotoimiston järjestäminen (TO 11. luku)

Tapaohjeiden 11. luku käsittelee asianajotoimiston järjestämistä. Tässä tapaohjeiden luvussa on säännöksiä muun muassa niin kutsutusta toimistoyhteisöstä, toiminimestä, henkilökunnan valvonnasta, vastuuvakuutuksesta ja toiminnan järjestämisestä asianajajan poissaolon vuoksi.

3.9.1 Toiminimi ja tunnisteet (TO 11.3)

Asianajotoimiston toiminimen on oltava asianajajakunnan arvon mukainen ja vastattava totuutta eikä se saa olla harhaanjohtava. Siinä on esiinnyttävä sana asianajotoimisto tai sen johdannainen suomen- tai ruotsinkielisenä.

Asianajaja ei saa antaa sivullisen käyttöä hänen nimellään, toiminimellään tai yhteys- tai tunnistetiedoillaan varustettua aineistoa.

TO 11.3 TOIMINIMI JA TUNNISTEET ASIANAJAJAN TYÖSÄHKÖPOSTIN KÄYTTÄMINEN

Erään toisen valvonta-asian yhteydessä oli ilmennyt, että asianajajan puoliso A oli yksityishenkilönä lähettänyt asianajajan työsähköpostista kaksi viestiä. Asianajaja oli selvityksessään Suomen Asianajajaliiton hallitukselle esittänyt, että A oli ollut erään kolmannen henkilön vuokraisäntä. Vuokrasuhteeseen oli usean vuoden ajan liittynyt vakavia ongelmia. Asianajaja oli toiminut A:n avustajana asiassa koko ajan. Asianajajan mukaan myös vuokralainen oli ollut tietoinen siitä, että hän oli ollut A:n puoliso ja ammatiltaan asianajaja. Asianajaja oli ollut mukana lähettämässä asiaan liittyneet sähköpostiviestit, eikä A:lla ollut ollut pääsyä asianajajan sähköpostiin tai siihen tulleisiin viesteihin, joten asianajajan salassapitovelvollisuus ei ollut vaarantunut eikä ole voinut vaarantua. Suomen Asianajajaliiton hallitus oli selvityksen saatuaan saattanut vireille asianajajaa koskevan valvonta-asian.

Valvontalautakunnalle toimitetusta aineistosta ilmeni, että asianajajan työsähköpostiosoitteesta oli lähetetty A:n allekirjoittamat sähköpostiviestit tämän vuokralaiselle ja kuluttajariitalautakunnalle. Valvontalautakunta tote-

Asianajajan puoliso oli lähettänyt yksityishenkilönä viestejä asianajajan työsähköpostista.

si, ettei asianajaja saa antaa sivullisen käyttöä yhteys- tai tunnistetiedoillaan varustettua aineistoa, kuten työsähköpostia. Asianajajan yllä kuvattu toiminta oli valvontalautakunnan näemyksen mukaan ollut vastoin hyvää asianajajatapaa.

(HUOMAUTUS. 3. jaosto 12.4.2018, 21 §.)

3.9.2 Asianajotoimiston asianmukainen järjestäminen ja henkilökunnan valvonta (TO 11.5)

Toimiston asianmukainen järjestäminen merkitsee muun muassa, että toimistorutiinit täyttävät ne vaatimukset, joita asianajajalaissa, muussa lainsäädännössä, Asianajajaliiton säännöissä, tapaohjeissa ja muissa liiton hyväksymissä ohjeissa on asetettu.

Asianajajan tulee ohjata ja valvoa henkilökuntansa työtä. Asianajajan on erityisesti huolehdittava siitä, että toimiston palveluksessa oleva henkilökunta noudattaa hyvää asianajajatapaa. Valvonta-asiassa, joka koskee toimiston muun henkilökunnan menettelyä, valvontalautakunta arvioi, onko kyseisen henkilön valvonnasta vastaava asianajaja noudattanut valvontavelvollisuuttaan. Jos henkilökuntaan kuuluva menettelee vastoin hyvää asianajajatapaa, asianajaja samaistetaan tähän henkilöön ja asianajajalle määrätään kurinpidollinen seuraamus riippumatta siitä, kuinka huolellisesti asianajaja on täyttänyt valvontavelvollisuutensa.

Luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetussa laissa ei ole säännöksiä toimiston

järjestämisestä. Lain 8 §:n 2 momentin mukaan ammattimaisesti oikeudenkäyntiasiamiehen ja -avustajan tehtäviä harjoittavalla luvan saaneella oikeudenkäyntiavustajalla tulee olla mainitussa tehtävässä riittävä vastuuvakuutus toiselle aiheutuvien varallisuusvahinkojen varalta.

TO 11.5 TOIMISTON ASIANMUKAINEN JÄRJESTÄMINEN

Asianajaja X:n toimistossa työskennellyt toinen asianajaja oli avustanut kantelijaa riita-asiassa ja tämän lisäksi X itse oli avustanut kantelijaa eräässä kantelijan liiketoimintaan liittyvässä toimeksiannossa. Kantelija moitti X:ää siitä, että X ei ollut puuttunut kantelijan toimeksiannon hoitoon, kun kantelija oli kertonut X:lle, kuinka toinen toimiston asianajaja oli hoitanut toimeksiantoa. Kantelija oli moittinut X:ää myös siitä, että tämä oli merkinnyt laatimaansa kauppakirjaan väärät tiedot myyjästä. Tämä oli johtanut siihen, että kantelija ei ollut saanut korvausta oikeusturvavakuutuksestaan. Valvontalautakunta totesi, ettei X ole valvontavastuussa toisen toimistossaan toimivan asianajajan toimeksiannon hoitamisesta vaan toinen asianajaja vastaa siitä itsenäisesti. Valvontalautakunta totesi lisäksi, että asianajajan on vastattava valvontalautakunnalle avoimesti ja totuudenmukaisesti. X:n selvityksen mukaan kauppakirjaan oli merkitty kantelijan ilmoittamat tiedot. Valvontalautakunnalle ei sille toimitetun asiakirja-aineiston perusteella syntynyt perustetta epäillä X:n lausumaa. Valvontalautakunta ei havainnut X:n toimineen hyvän asianajajatavan vastaisesti.

(EI SEURAAMUSTA. 3. jaosto 23.2.2018, 23 §.)

TO 11.5 TOIMISTON ASIANMUKAINEN JÄRJESTÄMINEN, HENKILÖKUNNAN VALVONTA ASIANAJOTOIMISTOSSA TYÖSKENTELEVÄ LUVAN SAANUT OIKEUDENKÄYNTIAVUSTAJA

Asianajajan kanssa samassa toimistossa työskennellyt luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja

(jäljempänä X) oli avustanut päämiestään pesänselvitys- ja jakoprosessissa, jossa kantelija oli ollut osapuolena. Kantelija moitti asianajajaa muun muassa siitä, että X ei ollut vastannut kantelijan lähettämiin yhteydenottoihin koskien suojaamattoman sähköpostin käyttöä. Valvontalautakunta totesi, että kantelijan 20.2.2018 ja 6.3.2018 lähettämiin viesteihin ei ollut vastattu. Vaikka kantelija ei ollut esittänyt suoria kysymyksiä kyseisissä viesteissä, oli kantelijan 20.2.2018 lähettämä viesti ollut sisällöltään sellainen, että avustajan olisi tullut antaa siihen selvityksensä. Sitemmin 6.3.2018 lähetetystä viestistä ilmeni, että kysymys suojaamattomien sähköpostien lähettämisestä oli ollut kantelijalle edelleen epäselvä. Näin ollen valvontalautakunta katsoi, että kantelijan lähettämiin viestiin olisi tullut vastata. Valvontalautakunta totesi, että X ei ollut toimeksiantoa hoitaessaan toiminut luvan saaneista oikeudenkäyntiasiamiehenä ja -avustajana. Näin ollen valvontalautakunnan katsoessa, että X oli laiminlyönyt vastaamisvelvollisuutensa, asianajajan oli X:n valvonnasta vastaavana asianajajana katsottava toimineen vastoin hyvää asianajajatappaa. Ottaen kuitenkin huomioon, että asianajaja oli menettellyllään vain vähäisessä määrin rikkonut asianajajan velvollisuuksia ja että asianajajan menettelyä oli muutoinkin sen haitallisuuteen nähden pidettävä myös kokonaisuutena arvostellen vähäisenä, valvontalautakunta jätti asiassa seuraamuksen määräämättä.

(SEURAAMUKSEN MÄÄRÄÄMÄTTÄ JÄTTÄMINEN. 4. jaosto 18.12.2018, 6 §)

4 Tilastotietoja valvonnasta

4.1 Vireille tulleet asiat

Valvontalautakuntaan tuli vuonna 2018 vireille yhteensä 615 asiaa (v. 2017: 608), joista 103 oli palkkioriiita-asioita (noin 17 %) ja 512 valvonta-asioita (noin 83 %).

Vireille tulleista valvonta-asioista 84 kantelua kohdistui luvan saaneeseen oikeudenkäyntiavustajaan (n. 16 %), 29 julkiseen oikeusavustajaan (noin 6 %) ja 399 asianajajaan (n. 78 %).

4.2 Ratkaistut valvonta- ja palkkioriiita-asiat

4.2.1 Valvonta-asiat

Vuonna 2018 ratkaistiin yhteensä 639 valvonta-asiaa (v. 2017: 439).

Kurinpidollinen seuraamus määrättiin 163 valvonta-asiaassa eli noin 31 %:ssa ratkaistuista valvonta-asioista (v. 2017: 42 %). Valvonta-asioista 334 tapauksessa eli noin 63,5 %:ssa ratkaistuista valvonta-asioista ei todettu moitittavaa menettelyä ja 23 kantelua (alle 4,5 %) jätettiin tutkimatta ja kuuden kantelun käsittely lopetettiin (noin 1 %).

Niissä tapauksissa, joissa valvonta-asia johti kurinpidollisen seuraamuksen määräämiseen, seuraamus jätettiin määräämättä vähäisyysperusteella neljässä tapauksessa (alle 1 %), huomautus määrättiin 93 tapauksessa (n. 18 %) ja varoitus 43 tapauksessa (n. 8 %). Seuraamusmaksut (1 500 euroa, 8 000 euroa, 10 000 euroa ja 12 500 euroa) määrättiin neljälle asianajajalle

yhteensä kahdeksassa asiassa (n. 1,5 %). Kaksi asianajajaa erotettiin Suomen Asianajajaliitosta yhteensä kolmessa valvonta-asiaassa (n. 0,5 %).

Valvontalautakunta ja oikeudenkäyntiavustajalautakunta ratkaisivat vuonna 2018 yhteensä 76 luvan saanutta oikeudenkäyntiavustajaa koskevaa valvonta-asiaa.

Valvontalautakunta määräsi huomautuksen 16 asiassa ja varoituksen 9 asiassa. Valvonta-asioista 32 tapauksessa ei todettu moitittavaa menettelyä. Kantelu jätettiin tutkittavaksi ottamatta 6 asiassa ja käsittely lopetettiin yhdessä asiassa. Valvontalautakunta esitti oikeudenkäyntiavustajalautakunnalle neljän luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan luvan peruuttamista.

Oikeudenkäyntiavustajalautakunta peruutti valvontalautakunnan esityksestä yhden luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan luvan yhteisenä seuraamuksena seitsemästä valvonta-asiasta (n. 1 %), lievensi yhden luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan luvan peruuttamisesityksen seuraamusmaksuksi (1 500 euroa) yhteisenä seuraamuksena kahdesta valvonta-asiasta sekä lievensi yhden luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan luvan peruuttamisesityksen seuraamusmaksuksi (3 000 euroa) yhteisenä seuraamuksena kolmesta valvonta-asiasta (noin 1 %).

Luvan saaneille oikeudenkäyntiavustajille määrätty kurinpidolliset seuraamukset sisältyvät edellä esitettyihin valvonta-asioiden kokonaislukumääriin.

4.2.2 Palkkioriiita-asiat

Palkkioriiita-asioita ratkaistiin vuonna 2018 yhteensä 113, joista 11 asiassa (noin 10 %) palkkiota suositettiin alennettavaksi, mikä vastaa 10 prosenttia ratkaistuista palkkioriiita-asioista. Edellisvuonna vastaava luku oli 14 prosenttia. Palkkiota ei suositettu alennettavaksi 89 asiassa (noin 79 %).

Palkkioriiita-asioista kahdeksan jätettiin tutkimatta (n. 7 %) ja viiden asian käsittely lopetettiin (n. 4 %).

4.2.3 Valvonta- ja palkkioriiita-asioiden keskimääräinen käsittelyaika

Vuonna 2018 ratkaistujen valvonta- ja palkkioriiita-asioiden keskimääräinen käsittelyaika oli 7 kk 19 pv (2017: 6 kk 24 pv).

4.2.4 Muutoksenhaku valvonta-asioissa

Valvontalautakunnan vuonna 2018 antamista valvonta-asian ratkaisuksista 23:een haettiin muutosta Helsingin hovioikeudesta (v. 2017: 19).

Muutosta ratkaisuun haki asianajaja 19 valvonta-asiassa, luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja kahdessa asiassa ja oikeuskansleri kahdessa asiassa.

Yhteen oikeudenkäyntiavustajalautakunnan vuonna 2018 antamaan päätökseen, jossa valvontalautakunta oli tehnyt kolmessa valvonta-asiassa yhteisen seuraamusesityksen oikeudenkäyntiavustajalautakunnalle, haettiin muutosta. Muutosta ratkaisuun haki oikeuskansleri.

4.2.5 Helsingin hovioikeuden ratkaisemat valitukset

Hovioikeus ratkaisi vuonna 2018 yhteensä 21 valitusta, jotka koskivat valvontalautakunnan asianajajalle, entiselle asianajajalle tai luvan saa-

neelle oikeudenkäyntiavustajalle määräämää kurinpidollista seuraamusta tai oikeudenkäyntiavustajalautakunnan luvan saaneelle oikeudenkäyntiavustajalle määräämää kurinpidollista seuraamusta.

Hovioikeus kumosi yhdessä asiassa valvontalautakunnan ratkaisun ja poisti asianajajalle määrätyn huomautuksen. Hovioikeus kumosi valvontalautakunnan ratkaisun yhden kohdan osalta, mutta pysytti muutoin ratkaisun ja asianajajalle määrätyn huomautuksen. Kahdessa asiassa hovioikeus kumosi valvontalautakunnan ratkaisun ja palautti asiat käsiteltäväksi uudelleen valvontalautakunnassa.

Hovioikeus ei muuttanut valvontalautakunnan ratkaisua 16 asiassa.

Hovioikeus ei muuttanut oikeudenkäyntiavustajalautakunnan ratkaisua luvan peruuttamisesta yhteisenä seuraamuksena kolmessa valvonta-asiassa.

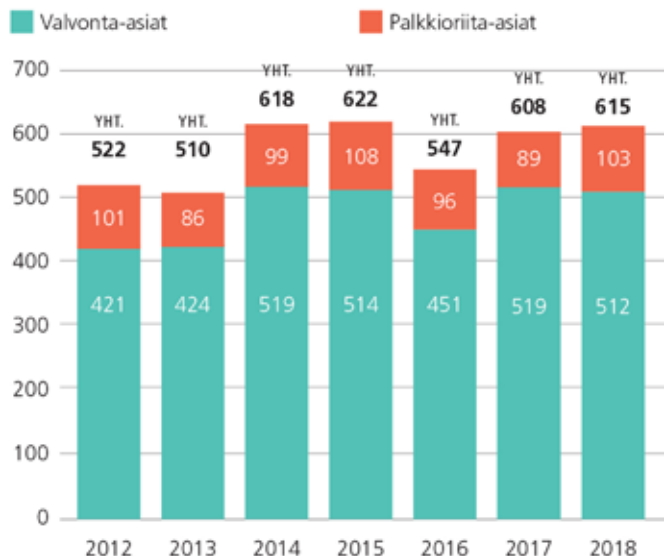
Hovioikeuden vuonna 2018 antamista päätöksistä 13 on lainvoimaisia.

4.2.6 Muutoksenhakulupa korkeimpaan oikeuteen

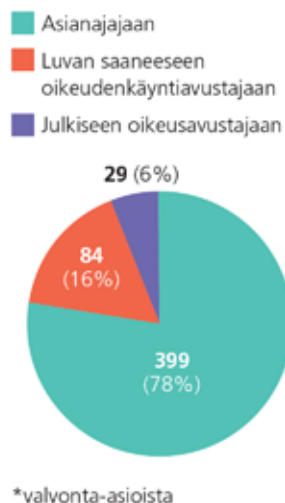
Korkeimmalta oikeudelta haettiin valituslupaa viiteen vuonna 2018 annettuun hovioikeuden päätökseen. Korkein oikeus ei myöntänyt valituslupaa kahdelle asianajajalle ja yhdelle luvan saaneelle oikeudenkäyntiavustajalle. Yksi asianajaja peruutti valituslupahakemuksensa ja hovioikeuden päätös jäi pysyväksi.

Korkein oikeus ei myöntänyt valituslupaa kahdelle asianajajalle ennen vuotta 2018 annettuihin hovioikeuden päätöksiin.

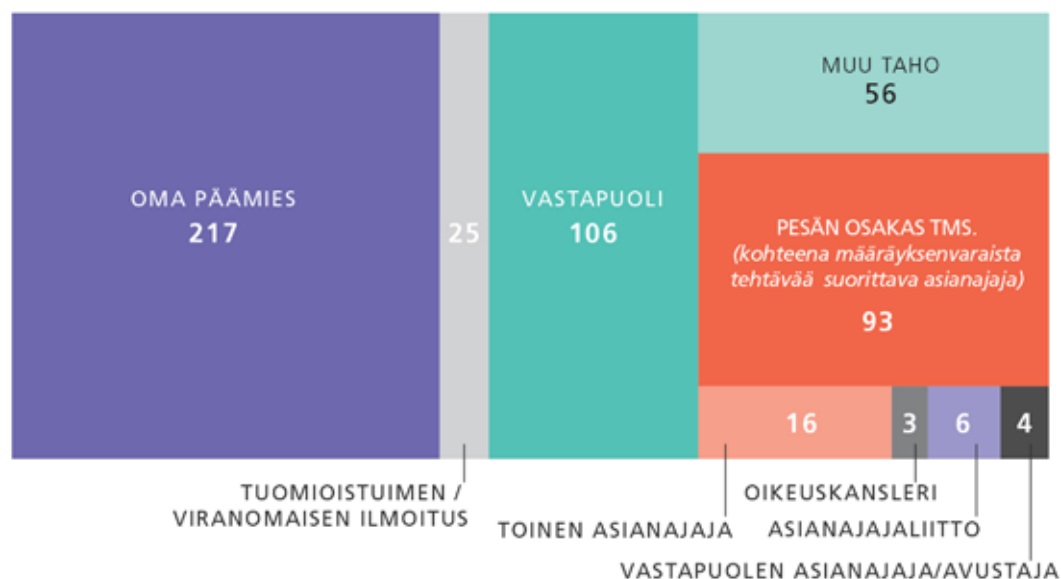
Vireille tulleet asiat

Vireille tulneiden asioiden kohdistuminen 2018*

Valvonta-asioiden vireilletulotapa kantelijaryhmittäin (ratkaistut asiat) 2018

Yhteensä: 526

Palkkioriiita-asioiden vireilletulotapa (ratkaistut asiat) 2018

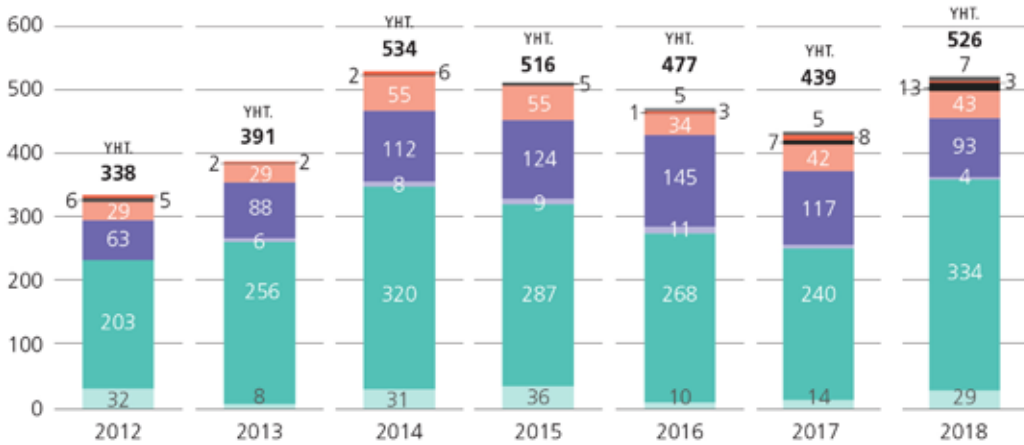

Yhteensä: 113

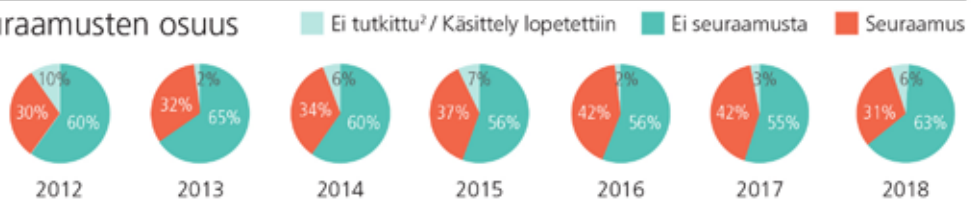
Ratkaistut valvonta-asiat (kpl)¹

¹Yhteen henkilöön voi kohdistua useampi ratkaisu. Vuoden 2018 erottamiset koskivat kahta asianajajaa, mutta taustalla oli kolme valvonta-asiaa. Seuraamusmaksuja määrättiin neljälle asianajajalle ja kahdelle lupalakimiehelle. Luvan peruuttaminen koski yhtä lupalakimiestä, mutta taustalla oli 7 valvonta-asiaa.

- Ei tutkittu² / Käsittely lopetettiin
- Ei seuraamusta
- Seuraamuksen määräämättä jättäminen
- Huomautus
- Varoitus
- Seuraamusmaksu¹
- Erottaminen¹
- Luvan peruuttaminen (ensimmäiset vuonna 2016)¹

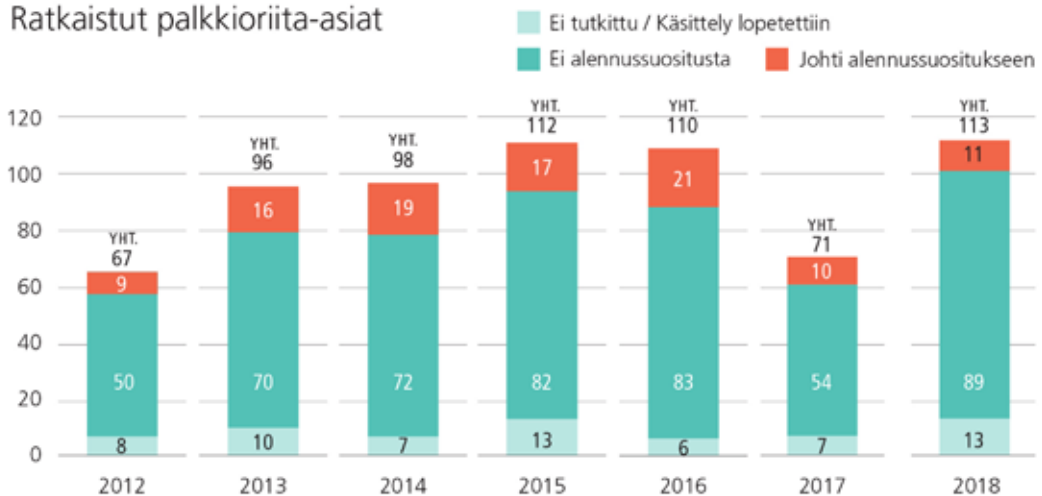

Seuraamusten osuus

²Ei otettu tutkittavaksi esim., koska asia ratkaistu aikaisemmin, tapahtumista yli viisi vuotta tai lupalakimiestä koskevassa kantelussa kyse ei ollut oikeudenkäyntiasiaa. (Tilastoitu vuodesta 2012 alkaen.)

Ratkaistut palkkiorita-asiat

5 Sammanfattning

Styrelsen för Finlands Advokatförbund skall enligt 6 § i lagen om advokater se till att advokaterna vid uppträdandet inför domstolar eller övriga myndigheter samt även i övrig verksamhet uppfyller sina förpliktelser. Det grundläggande stadgandet om en advokats förpliktelser lyder: ”En advokat skall redbart och samvetsgrant utföra honom anförtrodda uppdrag samt i all sin verksamhet iakttaga god advokatsed” (5 § 1 mom.).

När ändringen av lagen om advokater trädde i kraft den 1.11.2004 grundades en särskild tillsynsnämnd för att handlägga och avgöra tillsynsärenden (7 c § 1 mom.). Tillsynsnämnden handlägger också arvodestvister och ger rekommendationer om advokatarvodenas skälighet. Vid bedömningen av de krav som god advokatsed i enskilda fall ställer på advokaten tillämpar tillsynsnämnden de vägledande reglerna om god advokatsed (15.1.2009).

Lagen om rättegångsbiträden med tillstånd trädde i kraft 1.1.2013. Samtidigt gjordes även ändringar i lagen om advokater. Enligt 6 a § 1 mom. i lagen om advokater finns i samband med Advokatförbundet en oberoende tillsynsnämnd och en oberoende tillsynsenhet vilka sköter de uppgifter i fråga om tillsynen över advokaters verksamhet som anges i denna lag. Dessa ändringar har lett till att tillsynsnämnden numera sköter också de uppgifter som gäller tillsynen över rättegångsbiträden med tillstånd, dvs. jurister som rättegångsbiträdenämnden har beviljat tillstånd att vara verksamma som rättegångsombud och rättegångsbiträden. Lagändringen inverkade även på tillsynsnämndens ställning

i förhållande till Finlands Advokatförbund. En anställd vid tillsynsenheten får inte delta i skötseln av Advokatförbundets andra ärenden än tillsynsärenden, om detta kan äventyra en oberoende och opartisk skötsel av tillsynsenhetens uppgifter. Dessutom ändrades tillsynsnämndens sammansättning så att två av medlemmarna i tillsynsnämnden skall vara rättegångsbiträden med tillstånd.

Tillsynsnämndens sammansättning

Tillsynsnämnden består av en ordförande och elva andra medlemmar samt personliga suppleanter för var och en av dem. Ordföranden och ordförandens suppleant samt sex av de övriga medlemmarna och deras suppleanter skall vara advokater. Tre av medlemmarna och deras suppleanter skall vara personer som inte hör till advokatkåren men som har avlagt juris kandidat- eller magisterexamen och är förtrogna med advokatverksamhet och dessutom med domaruppgifter eller med utbildning och forskning i juridik vid universitet. Två av medlemmarna och deras suppleanter skall vara sådana rättegångsbiträden med tillstånd som avses i lagen om rättegångsbiträden med tillstånd. Tillsynsnämnden kan vara uppdelad i fyra sektioner.

Anhängiggörande av ett ärende

Ett tillsynsärende blir anhängigt när tillsynsnämnden mottar ett skriftligt klagomål gällande en advokat, ett offentligt rättsbiträde eller ett rättegångsbiträde med tillstånd, en anmälan

från justitiekanslern eller en anmälan som en domstol har gjort med stöd av 15 kap. 10 a § i rättegångsbalken. Ett ärende gällande en advokat eller ett offentligt rättsbiträde blir också anhängigt när Advokatförbundets styrelse har beslutat att överföra ett ärende som har kommit till dess kännedom för behandling i tillsynsnämnden.

Behandling av tillsynsärenden

För styrelsens och tillsynsnämndens övervakning är advokaten skyldig att öppet och sanningsenligt lämna de uppgifter som styrelsen behöver. För fullföljandet av den i 6 § 1 mom. i lagen om advokater stadgade tillsynen av advokatkåren kan styrelsen eller tillsynsnämnden finna det nödvändigt att en inspektion förrättas på advokatens byrå. Det som nedan nämns om advokater gäller offentliga rättsbiträden och rättegångsbiträden med tillstånd.

Tillsynsärenden behandlas i tillsynsnämndens sektioner eller i plenum. I plenum behandlas de ärenden som av tillsynsnämndens ordförande har bestämt att skall behandlas där eller som sektionerna har överfört till plenum. Ärenden som gäller utslutning ur Advokatförbundet eller påförande av en påföljdsavgift avgörs alltid i plenum.

Tillsynsärenden behandlas i ett skriftligt förfarande. Beslut om att en advokat utsluts ur Advokatförbundet eller åläggs att betala påföljdsavgift kan dock fattas endast om muntlig förhandling har ordnats i ärendet. Tillsynsnämnden eller en sektion kan ordna muntlig förhandling också i andra fall. Advokaten och klaganden skall kallas till den muntliga förhandlingen.

Advokaten skall ges tillfälle att bli hörd innan ett ärende avgörs. Advokaten skall öppet och sanningsenligt lämna de upplysningar och utredningar som har begärts. Klaganden skall beredas tillfälle att yttra sig med anledning av advokatens bemötande. Nämnden och sektionerna skall även i övrigt se till att saken blir i tillräcklig mån utredd.

Enligt 7a § 3 mom. i lagen om advokater handlar tillsynsnämndens medlemmar under domaransvar när de avgör tillsynsärenden. En

styrelsemedlem eller den person som förrättat en inspektion får inte heller, enligt 6 § 1 mom. i lagen om advokater, obehörigen röja sekretessbelagda uppgifter som de har fått kännedom om i samband med tillsynen.

Disciplinära påföljder

I 7 § lag om advokater ingår stadganden om disciplinära påföljder som kan åläggas en advokat eller ett offentligt rättsbiträde. Dessa påföljder är anmärkning, varning, påföljdsavgift och utslutning ur advokatföreningen.

Som resultat av ändringen i lag om advokater som trädde i kraft den 1 januari 2013 (17.6.2011/716) behöver påföljden inte påföras, om advokaten genom sitt förfarande endast i ringa mån bryter mot advokatens skyldigheter och förfarandet i förhållande till dess skadlighet också bedömt som en helhet ska anses ringa. Samma påföljder kan också åläggas ett rättegångsbiträde med tillstånd. Om tillsynsnämnden anser att rättegångsbitrådets tillstånd bör återkallas eller rättegångsbitrådet bör påföras en påföljdsavgift, överförs ärendet till rättegångsbitrådesnämnden. Beslut om att göra en framställning till rättegångsbitrådesnämnden om återkallande av tillstånd eller påförande av påföljdsavgift fattas alltid i plenum.

Förfarandets offentlighet

Avgörandet i ett tillsynsärende och i en arvodestvist skall ges i form av en särskild handling. I handlingen skall bl.a. anges ärendeslaget och dagen för avgörandet, parternas och klagandens namn, de yrkanden som framställts och de bemötanden som avgivits i saken, motiveringen till avgörandet, de lagrum, de punkter i Advokatförbundets stadgar och de anvisningar om god advokatsed som har tillämpats i saken samt avgörandets slutresultat.

I den offentliga dagbok som Advokatförbundet för över tillsynsärenden och arvodestvister skall antecknas uppgifter om klaganden eller sökanden, den som klagomålet gäller och vid behov advokatbolaget, ärendeslaget, dagen

för avgörandet samt slutresultatet. Av dagboken skall även framgå i vilken fas behandlingen av saken är.

Sökande av ändring i tillsynsnämndens avgörande

Enligt 10 § 2 mom. i lagen om advokater har även justitiekanslern rätt att besvära sig över alla beslut som givits i tillsynsärenden. Däremot har en annan myndighet eller klaganden inte rätt att söka ändring i beslut som givits i ett tillsynsärende. Advokaten, offentliga rättsbiträdet och rättegångsbiträdet med tillstånd kan enligt 10 § 1 mom. i lagen om advokater anföra besvär hos Helsingfors hovrätt över alla tillsynsnämndens beslut.

I tillsynsförfarandet kan tvistefrågor eller yrkanden som gäller privaträttsliga eller materiella frågor inte behandlas, ej heller t.ex. skadeståndskrav. Tvist om arvode bör huvudmannen anhängiggöra hos allmän domstol.

Statistiska uppgifter

År 2018 avgjorde tillsynsnämnden och rättegångsbiträdesnämnden sammanlagt 526 tillsynsärenden.

Av de avgjorda ärendena resulterade 163, d.v.s. ca. 31 procent i en disciplinär påföljd, då motsvarande andel året före var 42 %.

I 93 ärenden (ca. 18 %) ålades en anmärkning, i 43 ärenden (ca. 8 %) en varning. År 2018 ålades tre påföljdsavgifter (1 500 euro, 8 000 euro, 10 000 euro och 12 500 euro) som disciplinär påföljd (ca. 1,5%). Två advokater blev uteslutna ur advokatföreningen (ca. 0,5 %). Tillsynsnämnden påförde ingen påföljd i 23 ärenden (ca. 4,5 %) och behandlingen av sex ärenden lades ned (ca. 1 %). På grund av tillsynsnämndens förslag återkallade rättegångsbiträdesnämnden ett tillstånd att vara verksam som rättegångsbiträde (ca. 1 %). Under fjolåret avgjorde tillsynsnämnden 113 arvodes-tvister. I 11 av ärendena rekommenderade tillsynsnämnden en nedsättning av arvodet, vilket motsvarar 10 procent av de avgjorda ärendena. Motsvarande andel var året före 14 procent.

6 Yhteystiedot

Valvontalautakunta

PL 13 (Simonkatu 12 B 16)
00101 Helsinki
puh. (09) 6866 120 (vaihde)
info@valvontalautakunta.fi

Puhelinneuvonta kanteluasioissa arkisin klo 10–12
puh. (09) 6866 1250

www.valvontalautakunta.fi

The background of the page is filled with abstract, flowing orange lines that resemble stylized waves or brushstrokes. These lines vary in thickness and direction, creating a sense of movement and depth. The overall color palette is a warm, muted orange against a plain white background.

Valvontakertomus 2018 on Asianajajaliiton yhteydessä toimivan itsenäisen ja riippumattoman valvontalautakunnan raportti asianajajiin, julkisiin oikeusavustajiin ja luvan saaneisiin oikeudenkäyntiavustajiin kohdistuneesta ammatillisesta valvonnasta 2018.

Valvontakertomus toimitetaan kaikille asianajajille, julkisille oikeusavustajille, luvan saaneille oikeudenkäyntiavustajille ja valvontalautakunnan sidosryhmille.